

ภาควิชาวิศวกรรมเครื่องกล

๒ ๒ copies

รายงานการสัมมนาวิชาการ

งานผลิตบัณฑิตขั้นบัณฑิตศึกษา

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

บัณฑิตวิทยาลัย

ประสานมิตร

copy II

รายงานการสัมมนาวิชาการ งานผลิตบัณฑิตชั้นมัธยมศึกษา

มัธยมศึกษาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

วันที่ 5 - 6 มีนาคม 2524

สารบัญ

หน้า

1	โครงการการสัมมนาวิชาการ เรื่อง "งานผลิตบัณฑิตชั้นมัธยมศึกษา" มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	1
2	รายงานของคณะมัธยมศึกษาวิทยาลัยต่ออธิการบดีมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	6
3	คำกล่าวเปิดการสัมมนาของ อธิการบดี ศาสตราจารย์ ดร.นิพนธ์ ศศิธร ในการสัมมนาของมัธยมศึกษาวิทยาลัย เรื่อง "การผลิตบัณฑิตชั้นมัธยมศึกษา"	10
4	สรุปคำบรรยาย เรื่อง "จุดมุ่งหมายของการผลิตบัณฑิตชั้นมัธยมศึกษา ศาสตราจารย์ ดร.วิจิตร ศรีสอาน ผู้บรรยาย	15
5	บทบาท หน้าที่ของมัธยมศึกษาวิทยาลัย ที่เกี่ยวข้องกับคณะ ภาควิชา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงาน เพื่องานผลิตบัณฑิตชั้นมัธยมศึกษา	28
6	การอภิปรายกลุ่มย่อย เรื่อง "ทิศทางการผลิตบัณฑิตชั้นมัธยมศึกษา ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานและประสานงานระหว่างคณะ ภาควิชา วิทยาเขตและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับมัธยมศึกษาวิทยาลัย	54
7	การวิจัยเชิงคุณภาพ โดย ศาสตราจารย์ ดร.พจน์ สะเพียรชัย และ ดร.สุภางค์ จันทวานิช	71
8	คำกล่าวสรุปการสัมมนา เนื่องในการปิดสัมมนา เรื่องงานผลิตบัณฑิตชั้นมัธยมศึกษา .	90
9	ภาคผนวก	99
	คำสั่งมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เรื่องกำหนดให้ผู้เข้าร่วมสัมมนาวิชาการ เรื่อง "งานผลิตบัณฑิตชั้นมัธยมศึกษา"	99
	คำสั่งมัธยมศึกษาวิทยาลัย เรื่องแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการสัมมนาวิชาการ	104

โครงการการสัมมนาวิชาการ เรื่อง "งานผลิตบัณฑิตชั้นบัณฑิตศึกษา"

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

1. หลักการและเหตุผล

ภาควิชา คณะ วิทยาเขตและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับงานผลิตบัณฑิตชั้นบัณฑิตศึกษานั้น จำเป็นจะต้องดำเนินการหรือประสานงานร่วมกันกับบัณฑิตวิทยาลัยโดยตรง แต่ในทางปฏิบัติ เนื่องจากขอบเขตและหน้าที่ของภาควิชา คณะ วิทยาเขตและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการที่จะร่วมดำเนินการ หรือประสานงานร่วมกันกับบัณฑิตวิทยาลัยยังไม่ชัดเจนเท่าที่ควร ทำให้ผู้ปฏิบัติต่างก็ตีความหรือแปลความหมายไปตามความเข้าใจของตนเอง จึงทำให้มีปัญหา อุปสรรคและความล่าช้าเกิดขึ้นในระบบการทำงาน ดังนั้นเพื่อให้งานผลิตบัณฑิตชั้นบัณฑิตศึกษามีประสิทธิภาพ รวดเร็ว และมีการประสานงานร่วมกันระหว่างภาควิชา คณะ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับบัณฑิตวิทยาลัย ได้ดียิ่งขึ้น บัณฑิตวิทยาลัยจึงเห็นสมควรจัดให้มีการสัมมนาวิชาการ เรื่อง "งานผลิตบัณฑิตชั้นบัณฑิตศึกษา" ทั้งนี้เพื่อให้งานผลิตบัณฑิตชั้นบัณฑิตศึกษา ดำเนินไปได้ตามวัตถุประสงค์สัมคัง เจตนารมณ์ที่มหาวิทยาลัยได้กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

และเพื่อเป็นการเพิ่มพูนความรู้ทางวิชาการ การสัมมนานี้ยังได้เพิ่มเติมความรู้เชิง วิชาการ ด้านการวิจัยที่กำลังเป็นที่กล่าวถึงกันอย่างมากในปัจจุบัน คือ เรื่อง "การวิจัยเชิงคุณภาพ" ให้แก่คณะผู้เข้าสัมมนาด้วย ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความตระหนักในความเคลื่อนไหวทางวิชาการให้มี ทัศนะกว้างขวาง และเป็นพื้นฐานให้ศึกษาค้นคว้าให้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น เพื่อเป็นประโยชน์ต่องานผลิต บัณฑิตชั้นบัณฑิตศึกษา โดยเฉพาะการควบคุมงานวิจัยให้มีความสอดคล้องและมีคุณภาพดียิ่งขึ้น

2. จุดมุ่งหมายในการสัมมนา

จุดมุ่งหมายในการสัมมนาครั้งนี้ คือ

2.1 เพื่อทบทวนความเข้าใจให้ตรงกันในจุดมุ่งหมายของการผลิตบัณฑิตชั้นบัณฑิตศึกษา

2.2 เพื่อสร้างความเข้าใจตรงกันในบทบาท หน้าที่ระหว่างภาควิชา คณะ วิทยาเขต และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับบัณฑิตวิทยาลัย ตลอดจนร่วมกันแก้ปัญหาและอุปสรรค

ในการดำเนินงานเพื่องานผลิตบัณฑิตชั้นบัณฑิตศึกษา

- 2.3 เพื่อเสนอความรู้ใหม่ ๆ ด้านการวิจัยเชิงคุณภาพ
- 2.4 เพื่อส่งเสริมสัมพันธภาพอันดี ของการทำงานร่วมกันระหว่างภาควิชา คณะ วิทยาเขตและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับบัณฑิตวิทยาลัย

3. หน่วยงานที่รับผิดชอบโครงการ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

4. ระยะเวลาในการจัดสัมมนา

วันที่ 5 - 6 มีนาคม 2524 รวมระยะเวลา 1 วันครึ่ง

5. สถานที่

ห้องประชุมเล็ก ตึกหอประชุม

6. ผู้เข้าสัมมนา

- 6.1 รองอธิการบดี 10 คน
- 6.2 คณบดี และผู้อำนวยการสำนัก/สถาบัน 9 คน
- 6.3 คณะกรรมการพิจารณาเค้าโครงละเอียดของปริญญาบัตรประจำคณะ จำนวน 78 คน
- 6.4 รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย และอาจารย์ผู้แทนจากวิทยาเขตที่มีการสอนระดับบัณฑิตศึกษา วิทยาเขตละ 1 คน รวม 8 คน
- 6.5 หัวหน้าภาควิชาที่มีวิชาเอกเปิดสอนในระดับบัณฑิตศึกษา มศว.ประสานมิตร 22 คน
- 6.6 ผู้แทนจากกองบริการวิชาการ 2 คน
- 6.7 อาจารย์บัณฑิตวิทยาลัยและเลขานุการคณะ 10 คน
- 6.8 นิสิตบัณฑิตศึกษาผู้สนใจเข้าร่วมสังเกตการณ์

รวมประมาณ

139 คน

7. ค่าใช้จ่ายในการสัมมนา

7.1	ค่าอาหารกลางวันและเครื่องดื่ม (2 วัน)	7,500	บาท
7.2	ค่าตอบแทน	400	บาท
7.3	ค่าวัสดุในการจัดเตรียมเอกสารประกอบการสัมมนา	400	บาท
7.4	ค่าวัสดุสำหรับผลิตเอกสารการสัมมนา	500	บาท
7.5	ค่าใช้จ่ายและค่าใช้จ่ายอื่น ๆ	200	บาท
7.6	ค่าเบี้ยเลี้ยงที่พักและค่าพาหนะ เดินทางสำหรับผู้เข้าร่วมสัมมนา จากวิทยาเขตให้เบิกจ่ายต้นสังกัดโดยตรง		
	รวม	9,000	บาท

8. ขอบข่ายของการสัมมนา

ในการสัมมนาครั้งนี้ ได้กำหนดขอบข่ายการสัมมนาออกเป็น 3 หัวข้อใหญ่ ดังนี้

- 8.1 จุดมุ่งหมายของการผลิตบัณฑิตชั้นบัณฑิตศึกษา
- 8.2 บทบาทและหน้าที่ของบัณฑิตวิทยาลัย ที่เกี่ยวข้องกับคณะ ภาควิชา วิทยาเขต และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงาน เพื่องานผลิตบัณฑิตชั้นบัณฑิตศึกษา
- 8.3 ปัญหา อุปสรรคและแนวทางการดำเนินงาน เพื่อปรับปรุงการประสานงานร่วมกัน ระหว่างภาควิชา คณะ วิทยาเขตและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับบัณฑิตวิทยาลัย
- 8.4 การวิจัยเชิงคุณภาพ

9. วิธีการดำเนินการสัมมนา

ลักษณะของการสัมมนา แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

- 9.1 การบรรยายและอภิปรายกลุ่ม โดยผู้ทรงคุณวุฒิ
- 9.2 การอภิปรายกลุ่มย่อยและทั่วไปของผู้ร่วมสัมมนา

10. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- 10.1 ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายการผลิตบัณฑิตชั้นบัณฑิตศึกษา
- 10.2 แนวทางการดำเนินงานและประสานงานร่วมกันระหว่างคณะ ภาควิชา วิทยาเขตและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของบัณฑิตวิทยาลัย ในแผนผลิตบัณฑิตชั้นบัณฑิตศึกษาตามแผนอุดมศึกษาของชาติที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
- 10.3 ขวัญใจของนักศึกษา และทัศนคติที่ไม่พึงประสงค์ที่มีต่อระบบการบริหารงานของทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- 10.4 เพิ่มพูนความรู้ด้านการวิจัยเชิงคุณภาพที่กำลังเป็นที่กล่าวถึงกันในปัจจุบัน อันจะเป็นประโยชน์ต่อผู้เข้าสัมมนาเองและต่อการให้คำแนะนำปรึกษาแก่นิสิตชั้นบัณฑิตศึกษา ในการทำงานวิจัยต่อไป
- 10.5 ผลิตเอกสาร สรุปการสัมมนาสำหรับหัวหน้าภาควิชา คณบดี ผู้อำนวยการสำนัก/สถาบัน คณะกรรมการพิจารณาเค้าโครงละเอียดและผู้ที่เกี่ยวข้อง

11. กำหนดการ

วันพฤหัสบดีที่ 5 มีนาคม 2524

7.30 - 8.15	ลงทะเบียนรับเอกสาร
8.15 - 9.00	คณบดีบัณฑิตวิทยาลัยรายงานและอธิการบดีเปิดการสัมมนา
9.00 - 10.00	รองปลัดทบวงมหาวิทยาลัย บรรยายเรื่อง "จุดมุ่งหมายของการผลิตบัณฑิตชั้นบัณฑิตศึกษา"
10.00 - 10.15	พัก
10.15 - 12.00	อภิปรายกลุ่มโดยคณบดีบัณฑิตวิทยาลัยจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์และมหาวิทยาลัยมหิดล เรื่อง "บทบาทหน้าที่ของบัณฑิตวิทยาลัยที่เกี่ยวข้องกับคณะ ภาควิชาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงาน เพื่อการผลิตบัณฑิตชั้นบัณฑิตศึกษา" คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร เป็นผู้ดำเนินการอภิปราย

12.00 - 13.00	พักรับประทานอาหารกลางวันร่วมกัน
13.00 - 13.15	ผู้แทนคณะกรรมการประจำบัณฑิตวิทยาลัยชี้แจงแนวการอภิปรายเรื่อง "ทิศทางการผลิตบัณฑิตชั้นบัณฑิตศึกษา ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานและประสานงานระหว่างคณะ ภาควิชา วิทยาเขต และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับบัณฑิตวิทยาลัย"
13.15 - 15.00	แบ่งกลุ่มย่อยอภิปราย
15.00 - 15.15	พัก
15.15 - 16.30	รายงานของกลุ่มย่อยและสรุป

วันศุกร์ที่ 6 มีนาคม 2524

9.00 - 10.30	ศจ.ดร.พจน์ สะเพียรชัย และ ดร.สุภางค์ จันทวานิช บรรยายเรื่อง "การวิจัยเชิงคุณภาพ"
10.30 - 10.45	พัก
10.45 - 11.45	บรรยายการวิจัยเชิงคุณภาพ (ต่อ)
11.45 - 13.30	รายงานสรุป ปิดการสัมมนาและรับประทานอาหารร่วมกัน

รายงานของคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ต่อ

อธิการบดีมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ในการสัมมนาวิชาการ เรื่อง "งานผลิตบัณฑิตชั้นมัธยมศึกษา"

วันที่ 5 - 6 มีนาคม 2524 ณ ห้องประชุมเล็ก หอประชุม

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

กราบเรียน ท่านอธิการบดี

นับเป็นอีกวาระหนึ่ง ที่ท่านอธิการบดีได้เกียรติมาเปิดการสัมมนาของบัณฑิตวิทยาลัยในวันนี้ บัณฑิตวิทยาลัย ขอขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ในฐานะที่บัณฑิตวิทยาลัยเป็นหน่วยประสานงานทางวิชาการในระดับสูง และเท่าที่ปรากฏงานในหน้าที่นี้ ก็รับผิดชอบปฏิบัติกันอยู่โดยมีรูปแบบต่าง ๆ กัน ในบัณฑิตวิทยาลัยของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ในประเทศ บัณฑิตวิทยาลัยจึงจำเป็นที่จะต้องประจักษ์ในขอบข่าย บทบาท หน้าที่การงานของตนและบทบาท พร้อมทั้งสื่อความเข้าใจในเรื่องขายของงาน ซึ่งจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงปรับปรุงอยู่เสมอ เพื่อให้การทำงานมีคุณภาพและมีระเบียบยิ่งขึ้น ให้เป็นที่เข้าใจกันทั้งในวงของบุคลากรที่สังกัดอยู่กับบัณฑิตวิทยาลัยโดยตรง และทั้งในส่วนที่เกี่ยวข้องติดต่อกับหน่วยงานอื่น ๆ อันหมายถึงในความสัมพันธ์ เกี่ยวข้องกับระดับภาควิชา คณะและวิทยาเขต ทั้งในสถาบันของตนเอง และต่างสถาบัน เพื่อให้เกิดความคล่องตัว และความเข้าใจอันดีต่อกันและกัน อันจะยังผลปลายทางให้สัมฤทธิ์แก่งานผลิตบัณฑิตชั้นมัธยมศึกษาที่มีคุณภาพ ดังนี้สถานหนึ่ง

อีกสถานหนึ่งนั้น ได้แก่หน้าที่ของบัณฑิตวิทยาลัย ในฐานะที่เป็นหน่วยดูแล ควบคุม มาตรฐานทางวิชาการให้คุณภาพชั้นมัธยมศึกษา ให้สัมพันธ์กับศักดิ์ศรีและเกียรติภูมิของการศึกษาระดับนี้ บัณฑิตวิทยาลัยจึงควรเป็นแหล่งที่ช่วยเพิ่มพูนทางด้านสติปัญญา ความรอบรู้ให้แก่ทั้งอาจารย์และนิสิตระดับนี้ด้วย เพื่อให้ก้าวไปทันกับความเจริญทางวิชาการอยู่เสมอ

ด้วยตระหนักในหน้าที่ทั้งสองสถานของบัณฑิตวิทยาลัยดังกล่าว การสัมมนาครั้งนี้จึงมี
เจตจำนงที่จะเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องของทั้งงานผลิตบัณฑิต ชั้นบัณฑิตศึกษา ได้ทบทวนความเข้าใจ
ให้ตรงกัน ถึงจุดมุ่งหมายของการผลิตบัณฑิตระดับนี้ อีกทั้งมีความประสงค์ที่จะสร้างความเข้าใจ
ให้ตรงกัน ในเรื่องบทบาทของการทำงานและประสานงานระหว่าง บัณฑิตวิทยาลัยกับภาควิชา
คณะ วิทยาเขตและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น กองบริการวิชาการ ตลอดจนการร่วมกันหาทาง
แก้ปัญหาและอุปสรรคอันจะพึงมีได้ ในการทำงานร่วมกันนั้น ในขณะเดียวกันบัณฑิตวิทยาลัย
ก็ถือโอกาสเชิญผู้ทรงความรู้มาบรรยายและอภิปรายให้ที่ประชุมฟัง ถึงความก้าวหน้าทางการวิจัย
ในลักษณะที่เรียกว่า "การวิจัยเชิงคุณภาพ" ทั้งนี้ความประสงค์จะเชิญชวนให้เกิดความตระหนัก
ว่า ในขณะที่สถาบันของเรายังเน้นหนักอยู่ในเรื่องการวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative
research) ที่ยึดถือว่า ทุกสิ่งสามารถจะวัดได้นั้น โลกของการวิจัยก้าวไปให้หน้าหนัก
ในเรื่องของการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) ถึงขอบข่ายของการใช้
ระเบียบวิธีการวิจัยอนาคต (ethnographic futures research) แล้ว

การรู้จักที่จะผสมผสานระเบียบวิธีต่าง ๆ ของการวิจัยเพื่อนำมาใช้ให้สนองวัตถุประสงค์
ตามที่วางไว้ในการทำวิจัย เป็นสิ่งที่คาดหวังว่าจะได้รับในเชิงวิชาการ จากการสัมมนาในครั้งนี้
นอกเหนือไปจากผลที่คาดหวังจะได้ในเชิงการบริหาร

วิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิที่ไต่สละเวลาให้เกียรติมาร่วมการสัมมนาครั้งนี้ ได้แก่
ท่านรองปลัดทบวงมหาวิทยาลัย ศาสตราจารย์ ดร.วิจิตร ศรีสะอ้าน ผู้จะบรรยายเรื่อง
"จุดมุ่งหมายของการผลิตบัณฑิตชั้นบัณฑิตศึกษา" ท่านรองเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ
ศาสตราจารย์ ดร.พจน์ สะเพียรชัยและผู้เชี่ยวชาญอีกท่านหนึ่ง คือ ดร.สุภางค์ จันทวานิช
ผู้จะบรรยายและอภิปรายเรื่อง "การวิจัยเชิงคุณภาพ" และท่านรองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ศาสตราจารย์ ดร.มรรเจิด กติการ ท่านคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย รองศาสตราจารย์ ดร.สุประคิมขันธ์ บุณนาคและท่านคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหิดล ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มันตรี จุลสมัย ผู้จะร่วมอภิปรายเรื่อง
"บทบาทและหน้าที่ของบัณฑิตวิทยาลัย"

ส่วนคณาจารย์ของมหาวิทยาลัยเอง ผู้เข้าร่วมในการสัมมนาครั้งนี้ ได้แก่ผู้บริหาร
ทั้งหลาย หัวหน้าภาควิชาที่เกี่ยวข้องของทั้งงานระดับบัณฑิตศึกษา วิทยาเขต ผู้แทนจากกองบริการ
วิชาการ คณะกรรมการพิจารณาเค้าโครงละเอียดของปฏิญานิพนธ์ประจำคณะ ทั้งระดับ
ปริญญาโทและปริญญาเอก ผู้ซึ่งบัณฑิตวิทยาลัยถือว่าเป็นทั้งตัวแทนของคณาจารย์ผู้สอน และตัวแทน
ของอาจารย์ผู้ควบคุมการทำวิจัยด้วย นอกจากนี้ก็มีคณาจารย์ประจำบัณฑิตวิทยาลัย ซึ่งต้องเข
ารวมด้วย ส่วนนิสิตระดับบัณฑิตศึกษามุ่งสนใจจะเข้าร่วมในฐานะผู้สังเกตการณ์

เมื่อจุดมุ่งหมายและผลที่คาดหวังจะได้รับจากการสัมมนาครั้งนี้เป็นที่แจ่มชัด และผู้
เกี่ยวข้องทั้งหลายมาพร้อมกัน ณ ที่นี้แล้ว เห็นเป็นเวลานอันเหมาะสมที่จะเชิญท่านอธิการบดี
เปิดการสัมมนาและให้ข้อคิดเห็นอันจะเป็นประโยชน์ต่อที่ประชุม ณ โอกาสนี้

คำกล่าวเปิดการสัมมนาของ อธิการบดี ศาสตราจารย์ ดร.นิพนธ์ ศศิธร
ในการสัมมนาของบัณฑิตวิทยาลัย เรื่อง การผลิตบัณฑิตชั้นบัณฑิตศึกษา ระดับมหาบัณฑิต
วันที่ 5 มีนาคม 2524
ณ ห้องประชุมเล็ก หอประชุม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ท่านรองอธิการบดี ท่านคณะที่ ผู้อำนวยการ คณะจารย์และท่านผู้เกี่ยวข้องหลาย
ณัฐสีกมีความยินดีที่ได้มีโอกาสมาเปิดการสัมมนา เรื่องงานผลิตบัณฑิตชั้นบัณฑิตศึกษา
ที่บัณฑิตวิทยาลัยของเราได้จัดขึ้นในวันนี้ รู้สึกใจที่หลังจากเราได้ก้าวหน้าไปอย่างมาก
ในความรู้สึกของมเองทางค่านันตศึกษา การจัดการของเรา เราควรที่จะเริ่มจัดระบบ
ความก้าวหน้าที่เราเกิดขึ้นมานันใหม่ความ เข้มแข็ง และเป็นที่เข้าใจพองกกันด้วย การ
สัมมนาทางวิชาการนี้ ถือว่าเป็นความเคลื่อนไหว เพื่อความเติบโตและความเข้มแข็งอย่างหนึ่ง
เพราะเหมือนกับร่างกายเราที่ได้ขยับทุกวัน ทำให้ชีวิตเรายืนยาวและกระฉับกระเฉงจิตใจ
การสัมมนานี้ถือว่าการ exercise ในทางสมอง ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของร่างกาย
ทำให้เกิดความเข้มแข็ง ความมีชีวิตชีวา ความไม่เฉื่อยชาฉนั้น เรามาสัมมนากันเพื่อหา
แนวทางที่เหมาะสมทางวิชาการ ความรายงานของท่านคณะบัณฑิตวิทยาลัยได้กล่าวถึงแนวทาง
ความมุ่งหมายของการประชุมสัมมนาครั้งนี้ ทั้งเป็นเรื่องที่น่าสนับสนุนอย่างยิ่งว่า การดำเนินงาน
ให้เหมาะสมตามกาลเวลาและสภาพปัญหาที่มีอยู่ ขอมเข้าใจกันคือการ เรียนรู้ระดับบัณฑิตศึกษานั้น
เพื่อมาตรฐานของคุณภาพและความคล่องตัวของการปฏิบัติงาน จำเป็นต้องจัดรูปองค์กร การ
ประสานงานนิคแตกแตกต่างจากระดับปริญญาตรี โดยเฉพาะในประเพณีไทยของเรา เพราะฉะนั้น
ท่านผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหลายคงทราบที่ว่า การจัดในระดับที่เป็นระบบเดียวกับเรานั้น จะมีเป็น 2 คณะ
เท่านั้นที่มีบทบาทเท่าเทียมกัน และรวมกันอย่างเต็มทักคือ คณะปริญญาตรีกับคณะ บัณฑิตศึกษา
วมเชื่อว่าท่านทั้งหลายที่เคยงานงาน ระบบที่ไกลของเราที่สุด คือ ระบบอเมริกันส่วนใหญ่จะมี
คณะหลักที่เรียกว่า School of Undergraduate คือ Liberal Art and Science กับ
Graduate School เท่านั้น และสองคณะนี้จะป็นคณะหลักของมหาวิทยาลัย ส่วน
คณะอื่นป็นคณะประยุกต์ทั้งสิ้น แมกระทั้ง School of Education, School of Engineering,

School of Business Administration ซึ่งถาทานทั้งหลายสังเกตุ แมแต่
School of Economic ในระบบอเมริกันก็เกือบไม่มี เพราะเป็นภาควิชาทั้ง
Graduate และ Undergraduate อันนี้พวกเราตระหนักดีว่าคณะนั้นมีหน้าที่อย่างไร
ภาควิชานั้นมีหน้าที่อย่างไร และในความหมายที่กล่าวมาทั้งหมดก็หมายความว่า ภาควิชาที่มี
หน้าที่หลักในการสอนเพื่อบริการทั้ง ระดับปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรีภายในเวลาเดียวกัน
แต่ของเราตามประเพณีนั้นผมเชื่อว่า ศรีนครินทร์วิโรฒของเราอยู่ในลักษณะที่ถูกต้องและ
อยู่ในแนวทางที่คล่องตัว ในการจะอยู่กับความก้าวหน้าในการจัดการศึกษาได้ดีกว่าที่อื่นอยู่มาก
ทีเดียว บางมหาวิทยาลัยของไทยเรา ไม่สามารถสร้างแม้กระทั่งบัณฑิตวิทยาลัยขึ้นใน
มหาวิทยาลัยนั้น เพราะว่าแต่ละคณะได้จัดบัณฑิตวิทยาลัย หรือการศึกษามัธยมศึกษาโดยตรง
แล้ว ความจริงผมอยากจะเรียนให้ทราบว่าที่มาของสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์นั้น เดิม
ได้ตั้งใจจะให้บัณฑิตวิทยาลัยของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และได้ทำอยู่ที่นั่นแล้วด้วย แต่
ไม่มีที่ลง ในที่สุดก็ต้องแยกออกไป ฉะนั้นโอกาสของเราสูงมาก ผมเองเคยได้รับผิดชอบกับ
บัณฑิตวิทยาลัยของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อตอนเริ่มต้นและประสบอุปสรรคทั้ง ๆ ที่ผมจัด
บัณฑิตศึกษาให้กับคณะรัฐศาสตร์ จัดบัณฑิตศึกษาทั้งหมดให้กับมหาวิทยาลัย แต่ใจก็ลำเอียงอยู่
กับคณะ เพราะเหตุว่าบัณฑิตวิทยาลัยดูไร้ความหมายและน่าว้าคาญ เพราะไปมาเร่ก็จัดของ
เองอยู่แล้ว ยังมีนายเหินอ้วนว้าคาญ นั้นเป็นจุดเริ่มแรก เดียวนี้ก็ลงตัวเรียบร้อยดี
ฉะนั้นเราต้องทำความเข้าใจให้คว่าในสภาพที่เป็นไปในขณะนี้ เรามีคณะอื่น 4 คณะแล้วที่เป็น
หลักอยู่และตั้งบัณฑิตวิทยาลัยมีฐานะ เป็นเสมือนคณะหนึ่งในส่วนการบริหารราชการของมหาวิทยาลัย
ศรีนครินทร์วิโรฒ หมายความว่าเราพยายามแต่เพียงช่วยกันยึดเหนี่ยวทั้งฝ่ายภาควิชา ฝ่ายคณะ
ฝ่ายสถาบัน และวิชาเขวว่าจะให้บัณฑิตวิทยาลัยทำหน้าที่ตามที่คณะก็กล่าวเป็นส่วนกลางและ
เป็นสากลทางวิชาการ ในความหมายหนึ่งคือว่าไม่ได้ operate เอง แต่ว่า ordinate
หรือ supervise นี่เป็นแนวทางที่ผมว่า ผมขอขอบพระคุณท่านคณบดีและบัณฑิตวิทยาลัย
ควรยึดเอาไว้ และเช่นเดียวกับคณะต่าง ๆ ... ระดับคณะควร ordinate ส่วน
operate นั้นอยู่ภาควิชาทั้งสิ้น ภาระกิจในการผลิตบัณฑิตปริญญาโทและปริญญาเอก

จึงเป็นภาระกิจที่เท่าเทียมกันของทุกคณะที่จะรับผิดชอบ เพียงแต่ว่าบัณฑิตวิทยาลัยนั้นเป็นแกนกลางที่จะกำหนดมาตรฐานและคุณภาพ เป็นผู้เชี่ยวชาญการผลิตบัณฑิตปริญญาโทและปริญญาเอก วันนี้คงจะเข้าใจแจ่มแจ้ง และผลดีที่จะเกิดขึ้น คือ ภาควิชาจะไปกำหนดภาระกิจที่ตัวจะรับว่าจะผลิตปริญญาตรีเท่าไร? อย่างไร? และปริญญาโท ปริญญาเอกเท่าไร? อย่างไร? ทั้งในปัจจุบันและที่จะไปในอนาคต จะเห็นว่าที่น่านิยม คือ บัณฑิตวิทยาลัยมีได้มีภาควิชาของตนเอง แต่อาจจะเริ่มกิจการบางอย่าง เมื่อประสบความสำเร็จก็คืนกิจการไปยังภาควิชาที่รับผิดชอบ ซึ่งเป็นเรื่องที่น่าปรากฏอยู่แล้วในมหาวิทยาลัยของเรา แต่อาจยังไม่ปรากฏที่อื่น นั่นเป็นเรื่องที่ถูกตองว่าเราของทำ อย่าให้เกิดการแข่งขันร้อนซำสั่นเปลืองอยู่ในที่เดียวกัน ซึ่งเป็นวิสัยที่ดีของนักวิชาการ ผู้รับผิดชอบและมีทัศนคติที่กว้างขวางนั้นจะพึงกระทำเสมอ หน้าที่สำคัญของบัณฑิตวิทยาลัยที่เกี่ยวกับคณะอื่น ๆ และสถาบันที่เกี่ยวข้องนั้น คือ จะก่อสร้างเอกภาพทางการศึกษา ในส่วนที่ตัวรับผิดชอบสำหรับบัณฑิตวิทยาลัยนั้น คือ การสร้างเอกภาพทางการศึกษาในระดับสูงกว่าปริญญาตรี เพื่อกำหนดกฎเกณฑ์มาตรฐาน ระเบียบแบบแผนต่าง ๆ ให้มีการประสานงานระหว่างคณะต่าง ๆ และคณะต่าง ๆ ซึ่งรับผิดชอบเกี่ยวกับภาควิชาต่าง ๆ ก็ดำเนินการเพื่อให้มีการปฏิบัติตามที่ได้กำหนดขึ้น ฉะนั้นจะเห็นได้ชัดว่างานของบัณฑิตวิทยาลัยก็เช่นเดียวกับงานของคณะต่าง ๆ ไม่ใช่ประสานแต่เชิงธุรการเท่านั้น แต่จะต้องประสานความคิด หลักวิชา ระเบียบ วิธี ในระดับต่าง ๆ และสำหรับบัณฑิตวิทยาลัยคือ ระดับที่สูงกว่าปริญญาตรี เพื่อนำไปสู่จุดหมายที่ตั้งไว้ในการผลิตมหาบัณฑิต ศึกษานิเทศ ที่มีคุณภาพสูง เหมาะสมและเป็นไปตามที่เชื่อว่าสังคมจะต้องการ ในขั้นต้นเราผลิตให้กับสังคมก่อน อย่าเพิ่งผลิตให้เป็นส่วนเกินของสังคม และในอนาคตเราอาจจะนำสังคมในบางสาขาต่อไป นอกจากนี้ตามที่ท่านคณบดีย้ำ เรื่องความจำเป็นที่ผู้เกี่ยวข้องกับการผลิตบัณฑิตชั้นบัณฑิตศึกษาจะต้องก้าวไปให้ทันกับความเคลื่อนไหวทางวิชาการ และได้พยายามที่จะทำให้นักที่เชิงวิชาการในลักษณะจักเพิ่มพูนความรู้ดังที่ได้กระทำอยู่ซึ่งเป็นคำวิที่ชอบยิ่ง อย่างไรก็ตามในฐานะที่เป็นผู้บริหารของมหาวิทยาลัย ผมมีข้อเสนอแนะ นอกจากย้ำเมื่อกันแล้วบางประการก็คือ ขอให้ประชุมนี้ให้หยิบยกมาพิจารณาว่าในประการแรกความรู้ในเรื่องระเบียบ วิธีและเนื้อหาในปริญญาตรี และหลังปริญญาตรีนั้น ควรต้องเป็นสิ่งที่เอื้อและหลังไหลกันมาได้คู่จกระแสน้ำที่ไหลอยู่ในสายธาร ไม่จำเป็นและไม่ถูกต้องอย่างยิ่งที่จะมีการคัดตอนขาดออกไป

ความเข้มแข็งทางรากฐานของการดำเนินการศึกษาชั้นปริญญาตรีจะส่งผลอันมั่นคง ไปยังการศึกษาระดับปริญญาโทและเอก ในขณะที่บรรยากาศที่ลึกลับซึ่ง ค้างเกี่ยวกับวิชาการ และบรรยากาศของการวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาจะส่งผลเสริมการสอนทั้ง 2 ระดับ คือปริญญาตรี และเหนือกว่าปริญญาตรีให้มีชีวิตชีวา มีความใหม่และมีประโยชน์เกิดขึ้นมา ไม่ร่วงโรย ล้าหลัง ถอยหลังในโลกวิชาการ และปลูกให้ทั้งผู้เรียน ผู้สอนค้นคว้าอยู่เสมอ อันเป็น สาระสำคัญยิ่งที่พึงประสงค์ ความเอื้ออำนวยซึ่งกันและกันของการศึกษาทั้งปริญญาตรีและ เหนือกว่าปริญญาตรีนั้น เป็นสาเหตุสำคัญอีกประการหนึ่งที่ทำใหมหาวิทาลัยต่าง ๆ มีการศึกษา 2 ระดับ ไม่เห็นความจำเป็นที่จะต้องตั้งภาควิชาชั้นเข้าสอนในระดับบัณฑิตศึกษา หากจะใช้ กำลังในส่วนของอาจารย์ผู้สอนทั้ง 2 ระดับอยู่ในที่เดียวกัน จึงกลับมาย้ำอีกครั้งว่า ภาควิชาซึ่งมีคณาจารย์นั้นจะต้องมีความสามารถทั้ง 2 ระดับ แม้จะไม่ใช่ว่าทุกคน แต่จะต้องมี อาจารย์ผู้มีความสามารถสอน 2 ระดับในภาควิชาชั้นใด แต่ควรจะมีระดับที่วางเพราะบทเรียน ที่ผิดพลาดในสหรัฐอเมริกาที่มีอยู่ คือว่าอย่าเผอเรอไปเน้นแต่ปริญญาที่เหนือกว่าปริญญาตรีทั้งหมด ควรจะถือว่าการผลิตปริญญาตรีนั้นเป็นรากฐานที่สำคัญ และโดยเฉพาะในชั้นสำหรับสังคมไทย ของเรา และในอนาคตเมื่อปรัชญาการศึกษาเปลี่ยนไปก็ไม่แน่ว่าปริญญาตรีจะไม่กลับมาเป็น รากฐานการศึกษาที่สำคัญยิ่ง อย่างที่เป็นอยู่ในประเทศอังกฤษปริญญาตรีเป็นปริญญาที่สำคัญยิ่ง ส่วนปริญญาโท ปริญญาเอกเป็นปริญญาสำหรับคนน้อยเหลือเกิน และบางคนที่มีความต้องการพิเศษ โดยเฉพาะ คั้งนั้นในประการที่สองซึ่งเป็นความคิดต่อเนื่องในประเด็นแรก คือ เราจะต้อง ระวังระดับที่พารากกำลัง เกือบทั้งคืนที่มีอยู่ไปทุ่มเทกับงานระดับบัณฑิตศึกษาเพียงอย่างเดียว แล้ว ทำให้การผลิตในระดับปริญญาตรีต้องซบเซา เพราะนั้นยอมหมายถึงความสิ้นคลอนในระดับรากฐาน ฉะนั้น สถาบันใดก็ตาม เมื่อคำนี้จะผลิตบัณฑิตชั้นบัณฑิตศึกษาแล้ว จำเป็นต้องตระหนักในความ สำคัญเกี่ยวกับปริญญาตรีไว้ด้วยเสมอ แต่เรื่องนี้ก็เป็นเรื่องที่เราจะต้องระวังระวังแรงส่งใน ระบบวัฏจักรของการศึกษาในระดับต่ำกว่าบัณฑิตศึกษา และเหนือกว่าค่านต่ำกว่าปริญญาตรี และเหนือกว่าปริญญาตรี อย่างที่ว่าปริญญาตรีเป็นพื้นฐาน และปริญญาโท ปริญญาเอก จะเป็น กำลังหวนกลับมาค้ำปริญญาตรีให้สูงส่งตามไปด้วย เพราะเราได้เพิ่มคุณภาพในเชิงวิจัยและ

ความสามารถของคณาจารย์ทั้งหมดให้ดีขึ้นและพร้อมขึ้น เพราะเราได้สร้างเขาในระดับ
ปริญญาโท ปริญญาเอกให้เข้มแข็ง เพื่อเขาจะได้กลับมาทำระดับปริญญาตรีให้เข้มแข็งตามไปด้วย
ฉะนั้นจึงจะเป็นแรงหนึ่งที่สูงเสริมซึ่งกันและกันในระบบวัฏจักร ซึ่งเป็นความเชื่อที่น่าจะเป็นจริง
ของโลกในปัจจุบันนี้ทั้งโลกเชื่อว่า ทุกอย่างจะเป็นระบบวัฏจักรด้วยกันทั้งสิ้น พุคฺกาย ๆ ก็คือว่า
นอกจากปริญญาโท ปริญญาเอก จะเสริมความสามารถทางวิชาการของปริญญาตรีแล้ว ภาควิชา
ต่าง ๆ ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบร่วมกันของคณะจะต้องเสริมความสามารถของอาจารย์คนเดียวกัน
ให้มีความสามารถ ในที่สุดทุกคนในคณะเรื่องเดียวกันให้มีความสามารถสอนทั้งระดับปริญญาตรี
และเหนือกว่าปริญญาตรีได้ และในคนที่ยังไม่มีความสามารถในการสอนทั้ง 2 อย่าง ก็เป็น
ภารกิจของบัณฑิตวิทยาลัยที่จะช่วยสร้างความสามารถนั้นมาได้ เพื่อที่จะได้กลับมาหรือมีกำลัง
กลับช่วยในอนาคต ประเด็นสุดท้ายการทำงานกันด้วยการประสานความคิด โดยมีรากฐาน
ความเข้าใจ บทบาท หน้าที่ ขอบข่าย ของแต่ละฝ่ายคว่านำใจที่มุ่งไปด้วยกัน เพื่อแก้ปัญหาาร่วมกัน
นั้นเป็นเรื่องประเสริฐยิ่ง ขอสนับสนุนและจะเป็นเรื่องที่ก่อให้เกิดความสุข ความเจริญในการ
อยู่ร่วมกัน และก่อให้เกิดความก้าวหน้าแก่สถาบัน ผมอยากฝากเป็นข้อสังเกตไว้ร่วมกันอีกก็คือว่า
ปรัชญาการศึกษาาระดับปริญญาโท ปริญญาเอกของเราในอนาคตนั้นเราอาจจะจัดโดยเน้นให้เป็น
เรื่องความรู้อันสูงส่ง ปัญญาอันสูงส่ง หรือความรู้ค่าเชิงลึก อาจจะประสานทั้ง 2 อย่างด้วยกัน
ก็ได้ แต่ในปัจจุบันนี้รู้สึกว่าจะเน้นด้านเดียว คือความค่าเชิงลึกซึ่งลงไป แทนที่จะเป็นทั้งระบบ
vertical versatile พร้อมกันในเวลาเดียว แต่เรากลับเป็นvertical ที่ค่าเชิงลึกลงไป
ไต่คือนั้นเรียกว่าอะไร เราอาจไม่มีชื่อเรียกแต่ปฏิบัติในเชิงนั้น แต่ถึงเคยวลีซึ่งต่อไปอาจจะ
จัด 2 อย่าง ทางระบบvertical หมายถึงขั้นสูง สูงหมายถึง สุกกระจ่างและ
versatile หมายถึงว่ามองเห็นภาพของสาขาอื่นด้วย แต่ถ้ามุ่งอย่างเดี่ยวจะไม่เป็น
ภาพของสาขาอื่น ขอฝากไว้เป็นข้อเชิงคิด ผมฟังจากท่านคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย กล่าวถึงเรื่อง
จะเชิญวิทยากร จึงขอขอบพระคุณ รองปลัดทบวงมหาวิทยาลัย รองเลขาธิการคณะกรรมการ
การศึกษาแห่งชาติ และผู้ทรงคุณวุฒิจากหน่วยงานนั้น ท่านคณบดีบัณฑิตวิทยาลัยจากจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์และมหาวิทยาลัยมหิดล ที่ได้สละเวลาอันมีค่ามา
รวมบรรยาย และอภิปรายให้ความรู้แก่คณาจารย์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ขอขอบคุณคณาจารย์ทุกท่านที่อยู่ในที่นี้ ที่ได้ให้ความสนใจอย่างพร้อมเพรียงมาก ขอให้เราได้
ทุ่มเทความรู้ ความสามารถ ความปรารถนาดี และประสบการณ์ที่เรา มี เพื่อพัฒนาบัณฑิตศึกษา
ของเรา ซึ่งเป็นภารกิจของทุกคน ทุกคณะ ทุกภาควิชาของทุกวิทยาเขต แต่อยู่ในการ
ประสานงานของบัณฑิตวิทยาลัยให้ก้าวหน้า ให้เป็นประโยชน์และเป็นเกียรติภูมิ สร้างความ
ซื่อตรง ความเป็นผู้นำในการที่จะสร้างความก้าวหน้าทางการศึกษาของชาติ เพื่อเป็นศักดิ์ศรี

สรุปคำบรรยาย เรื่อง จุดมุ่งหมายของการผลิตบัณฑิตชั้นมัธยมศึกษา

ศจ.ดร.วิจิตร ศรีสอาน ผู้บรรยาย

วันพฤหัสบดีที่ 5 มีนาคม 2524 เวลา 9.00 - 10.00 น.

ณ ห้องประชุมเล็ก หอประชุม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การที่จะกล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการผลิตบัณฑิตชั้นมัธยมศึกษา มีประเด็นที่ควรนำมา
ทบทวนอยู่ 4 ประเด็น คือ

1. บัณฑิตศึกษา คืออะไร -เพื่ออะไร เราจะจัดการศึกษาระดับนี้เพื่ออะไร
2. ในสังคมไทย ลักษณะของบัณฑิตศึกษาที่พึงประสงค์ ควรเป็นอย่างไร
3. เราจะจัดบัณฑิตศึกษาเพื่อใคร ซึ่งในเรื่องนี้จะเกี่ยวไปถึงนโยบายการพัฒนา

การศึกษาของชาติกับความต้องการของสังคม

4. แนวคิดในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความต้องการ ความพร้อม และแนวโน้มที่พอจะมองเห็นได้
ประเด็นต่าง ๆ ดังกล่าว จะโยงกล่าวไปพร้อม ๆ กัน เรื่องแรกที่สุดที่เราจะ

ทบทวน คือ นโยบายการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ในประเทศไทยเรานี้จากการที่แผนพัฒนา
อุดมศึกษาคัดต่อกันมา 4 แผน และกำลังก้าวเข้าสู่แผนพัฒนาในระยะที่ 5 ก็เห็นได้ชัดเจนว่ามีแหล่ง
ที่มาเกี่ยวกับนโยบายการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาอยู่ 2 แหล่ง

แหล่งแรก เป็นนโยบายที่มาจากแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งเป็นแผนที่มุ่งปรับปรุง
คุณภาพของการศึกษาในระดับอุดมศึกษามากกว่าที่จะมุ่งขยายงาน โดยเน้นนโยบายเกี่ยวกับ
การยกระดับมาตรฐานการศึกษาและการปรับปรุงคุณภาพของคณาจารย์เป็นสำคัญ นโยบายข้อนี้
ก็เป็นที่ชัดเจนว่าการปรับปรุงคุณภาพของคณาจารย์นั้นเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับมัธยมศึกษาโดยตรง
เพราะถ้าเราจะพัฒนาอาจารย์ทั้งในส่วนที่จะเข้ามาสู่ระบบและทั้งในส่วนที่มีอยู่ในระบบและทั้ง
ในส่วนที่มีอยู่ในระบบอยู่แล้ว เพื่อเป็นการเพิ่มคุณวุฒิและคุณภาพ บัณฑิตศึกษาควรมีบทบาทในการ
ที่จะช่วยพัฒนาอาจารย์ เพื่อให้ได้ระดับคุณวุฒิ และคุณภาพตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ใน
แผนพัฒนาแต่ละช่วง เช่นในแผนพัฒนาระยะที่ 3 เราเคยกำหนดว่า อาจารย์มหาวิทยาลัยที่มี

การสอนระดับปริญญาตรี มีการผลิตนิสิตระดับปริญญาตรี ควรจะมีอาจารย์วุฒิปริญญาเอก 15% ปริญญาโท 50% และปริญญาตรี 35% แต่เมื่อมีการประเมินผลเมื่อสิ้นสัปดาห์ที่ 3 เพื่อทำแผนที่ 4 นั้นก็พบว่ามหาวิทยาลัยน้อยแห่ง มีอาจารย์ที่มีคุณวุฒิไคมาตรฐาน ตรงเป้าหมาย อันเป็นองค์ประกอบเชิงคุณวุฒิที่กล่าวมาแล้ว จึงได้มีการกำหนดนโยบายในแผนที่ 4 เน้นในเรื่องการปรับปรุงมาตรฐานและคุณภาพของคณาจารย์ โดยจะมีเกณฑ์อาจารย์วุฒิปริญญาเอก 20% ปริญญาโท 55% และปริญญาตรี 25% ซึ่งเป็น progressive criterion มุ่งที่จะยกระดับขึ้นมาอีกประมาณ 5% ในระดับปริญญาเอก และปริญญาโท เมื่อมีการประเมินองค์ประกอบเชิงคุณวุฒิของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ในปีที่แล้วก็พบว่า มีจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเพียงแห่งเดียวที่มีการพัฒนาอาจารย์เชิงคุณวุฒิใกล้เคียงกับเกณฑ์มากที่สุด เพราะมหาวิทยาลัยจะคงให้ทุนอาจารย์ไปเรียนต่อปริญญาเอกต่างประเทศมีหนึ่ง ๆ มากพอสมควร ส่วนมหาวิทยาลัยอื่น ๆ ยังห่างเกณฑ์ซึ่งตั้งเป้าหมายไว้

ในการกำหนดนโยบายแผนที่ 5 ยังคงยึดนโยบายการพัฒนาอาจารย์เป็นนโยบายที่มีส่วนสัมพันธ์กับบัณฑิตศึกษาต่อไปอีก เพื่อให้มหาวิทยาลัยต่าง ๆ สามารถใช้ประโยชน์ของบัณฑิตศึกษาที่มีอยู่ในประเทศเร่งรัดพัฒนาคุณวุฒิของอาจารย์ประจำให้ใกล้เคียงกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ เพราะถ้าใช้เกณฑ์ของบัณฑิตศึกษาโดยตรง ก็จะมีห่างเกณฑ์มากขึ้น เกณฑ์ที่ได้ใช้กับสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ในฐานะที่เป็นสถาบันที่สอนและผลิตบัณฑิตระดับปริญญาโทขึ้นไปว่าจะต้องมีอาจารย์วุฒิปริญญาเอก:ปริญญาโท 50 : 50 แต่ปรากฏว่าสถาบันนี้ตั้งแต่เริ่มต้นอัตราส่วนเป็น regressive criterion เพราะมหาวิทยาลัยไม่สามารถจะรักษาจำนวนอาจารย์ระดับปริญญาเอกไว้ได้ โดยเฉพาะบางสาขาที่ต้องสอบแข่งขันกับเอกชน เช่น สาขาบริหารธุรกิจ อาจารย์ดี ๆ จะถูกดึงไปทำงานบริษัทต่าง ๆ หมด ดังนั้นถึงแม้จะมีการกำหนดเกณฑ์เพื่อให้ได้มาตรฐานดียิ่งขึ้น แต่การปฏิบัติกลับยิ่งห่างเกณฑ์มากขึ้นทุกที เรื่องนี้เกี่ยวข้องกับบัณฑิตศึกษาโดยตรง เนื่องจากบัณฑิตศึกษาเป็นแหล่งที่จะผลิตและพัฒนาอาจารย์อยู่แล้ว จึงเห็นไม่พหุนานที่ในการที่จะต้องช่วยผลิตและพัฒนาอาจารย์ เพราะในสมัยหนึ่งที่ประเทศไทยเรามีการขยายและตั้งมหาวิทยาลัยใหม่ ๆ เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะในทางจังหวัด นโยบายการบรรจุอาจารย์ในสมัยนั้นยังยอมให้มีการบรรจุอาจารย์ระดับปริญญาตรี เพื่อเข้ามา

เตรียมเป็นอาจารย์ จึงทำให้มหาวิทยาลัยหลายแห่งมีอาจารย์ที่มีวุฒิปริญญาตรีเป็นจำนวนมาก จนกระทั่งต่อมาเมื่อ กม.ยอมให้บรรจ้อาจารย์ระดับปริญญาตรีได้เฉพาะในสาขาวิชาที่ขาดแคลน อาจารย์จริง ๆ ซึ่งเป็นการปิดประตูการเข้ารับราชการ แต่ช่วยให้อัตราของอาจารย์ใน จุฬเริ่มตื้นสูงขึ้น

อย่างไรก็ตามยังมีปัญหาสำหรับอาจารย์วุฒิปริญญาตรีซึ่งบรรจุไว้มากแล้ว รวมทั้ง บัณฑิตอาจารย์วุฒิปริญญาโทที่มีจำนวนมากขึ้น เพราะการบรรจุครั้งแรกด้วยวุฒิปริญญาโทที่จำเป็นต้องพัฒนาขึ้นไปสู่อีกชั้น

นโยบายข้อ 2 ในแผนพัฒนานั้นเป็นนโยบายที่เกี่ยวกับการวิจัย ซึ่งแต่เดิมแผนพัฒนามหาวิทยาลัยมีเพียงแผนเดียว คือ แผนผลิตบัณฑิต แต่ในแผนพัฒนาครั้งที่ 4 เป็นครั้งแรกที่แยกแผนพัฒนามหาวิทยาลัยเป็น 4 แผน คือ แผนผลิตบัณฑิต แผนงานวิจัย แผนงานบริการวิชาการ และแผนทุนบำรุงส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม เมื่อแยกเป็น 4 แผนแล้ว จึงเป็นครั้งแรกที่ได้มีการตกลงกับฝ่ายจัดสรรทรัพยากรไว้ชัดเจนว่า ในแผนที่ 4 เราจะต้องจัดสรรเงินเป็นก้อนเพื่ออุดหนุนการวิจัยเป็นเงิน 3% ของวงเงินงบประมาณที่ได้รับ เราจะเห็นว่าในแผนที่นี้ทำให้คณะวิชา หรือภาควิชาของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ได้รับเงินอุดหนุนการวิจัยจำนวนหนึ่ง แล้วให้มหาวิทยาลัยจัดโครงการวิจัยขอรับเงินอุดหนุนการวิจัยนี้ ผลการประเมินในปีที่ผ่านมา มหาวิทยาลัยได้รับเงินอุดหนุนการวิจัยถึง 3.5%

เมื่อเป็นเช่นนี้เรื่องเกี่ยวกับการวิจัย จึงมาเกี่ยวพันกับบัณฑิตศึกษา เพราะเหตุว่าการที่จะสร้างชีวิตความพร้อม ความสามารถ ทางด้านการวิจัยนั้น มหาวิทยาลัยจำเป็นต้องพิจารณาควบคู่กันไปกับการพัฒนาบัณฑิตศึกษาคด้วย เพราะลักษณะหนึ่ง ของบัณฑิตศึกษาคือการวิจัย เมื่อ 2 อย่างนี้มีส่วนเกี่ยวเนื่องกันโดยตรง และเมื่อแผนพัฒนาครั้งที่ 5 ยังคงเน้นเกี่ยวกับนโยบายส่งเสริมการวิจัย ที่ประชุมสัมมนาจึงควรที่จะ เน้นความสำคัญของนโยบายการวิจัย กับบัณฑิตศึกษา ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยให้ชัดเจน และให้มีประโยชน์เกื้อกูลต่อกัน ให้มากขึ้นกว่าที่ผ่านมาแล้ว

แหล่งที่ 2 ที่เป็นนโยบายหลัก และเป็นนโยบายที่ยึดถือ เนื่องกันมาหลายรัฐบาล คือ นโยบายที่ต้องการเน้นให้ประเทศไทยมีความเป็นไทยทวิวิชาการให้มากยิ่งขึ้น คืออยากให้

ประเทศไทยสามารถพึ่งตนเองทางวิชาการให้มากยิ่งขึ้น และสามารถไขว่กลางทางวิชาการที่เกิดจากความเป็นไทยทางวิชาการนี้ประยุกต์ไปสู่การพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ ให้ได้มากยิ่งขึ้น เมื่อเป็นเช่นนั้น มหาวิทยาลัยจึงถูกมองในฐานะที่เป็นสถาบันสังคมว่า ควรจะมีบทบาทในการสร้างสรรค์ จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการด้วย

เราเคยมีความรู้สึกกันว่าถึงแม้ประเทศไทยจะไม่เคยเป็นอาณานิคมของประเทศตะวันตก แต่ในแง่อาณานิคมทางวิชาการนั้น ดูเหมือนเราจะอยู่ในสภาพนั้นอยู่ไม่น้อย ทั้งนี้เพราะเราได้นำเข้าวิทยาการก้าวหน้าจากต่างประเทศมาเป็นพื้นฐานของกรจัดการศึกษา ที่เห็นได้ชัดคือ ถ้าเราเดินเข้าไปในห้องสมุดจะเห็นตำราภาษาต่างประเทศเป็นส่วนใหญ่ ทั้งนี้ไม่ได้หมายความว่าจะไม่ดี เพราะการ transfer knowledge กับ technology จากต่างประเทศมาใช้นั้นเป็นภาวะความจำเป็น แต่ก็มีวิทยาการหลายแขนง ที่มีลักษณะจำกัดอยู่ในวงเขตของวัฒนธรรมแต่ละแห่ง โดยเฉพาะวิทยาการค่านิยมศาสตร์ หรือสังคมศาสตร์ ความจำเป็นที่จะต้องมีกรวิจัยเพื่อเสริมสร้างองค์แห่งความรู้ ให้เหมาะสมกับการใช้สอยในประเทศจึงเป็นเรื่องสำคัญมาก เพราะฉะนั้นนโยบายในแง่ที่ของการให้ประเทศไทยมีความเป็นไทยทางวิชาการให้มากขึ้น จึงไม่ใช่ในนโยบายที่จะปิดล้อมตัวเอง ไม่ยอมรับการ transfer ความรู้และเทคโนโลยีจากต่างประเทศ แต่เป็นเพียงว่าทำอย่างไรจึงจะทำให้การพัฒนาความก้าวหน้าทางวิชาการดำเนินไปอย่างเหมาะสมและสามารถใช้ประโยชน์ได้เต็มที่ในประเทศของเรา โดยมีความสมดุลในระหว่างการนำเข้าวิทยาการต่างประเทศมาใช้ตามความจำเป็นและพัฒนาวิชาการภายในประเทศ เพื่อให้สามารถเข้าใจตัวของเราเอง รู้จักตัวเองและสามารถเข้าใจตัวของเราเอง รู้จักตัวเอง และสามารถใช้วิชาความรู้ต่าง ๆ เพื่อพัฒนาสังคมของเราให้ดีขึ้นกว่าที่เป็นอยู่

นโยบายหลักทั้ง 2 ประการที่กล่าวมานี้ จึงเป็นนโยบายพื้นฐานที่เราจะนำมาทบทวนเพื่อประโยชน์ของการจัดบัณฑิตศึกษาต่อไป

ความหมายและขอบเขตของบัณฑิตศึกษา

บัณฑิตศึกษามาจากคำ graduate studies หมายถึงการศึกษาสำหรับบัณฑิตเป็นการศึกษาหลังจากคนที่เรียนเป็นบัณฑิตแล้ว ซึ่งทางยุโรปเรียกว่า post graduate studies ซึ่งน่าจะได้หมายความว่าขอบเขตรอบคลุมการศึกษาระดับ

เท่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน บัณฑิตศึกษา หมายถึง การศึกษาหลังปริญญาตรี เท่าที่ถือปฏิบัติมามี 3 ระดับ คือ

ระดับประกาศนียบัตร ซึ่งเรียกว่าหลักสูตร 1 ปีหลังจากปริญญาตรี บางแห่งเรียกประกาศนียบัตรวิชาเฉพาะ ประกาศนียบัตรชั้นสูง หรือประกาศนียบัตรบัณฑิต การศึกษาระดับนี้เคยเฟื่องฟูอยู่มากในสมัยหนึ่ง แต่ต่อมาเกิดการลดน้อยลง เนื่องจากหลายสถาบันนำหลักสูตรนี้ไปใช้ในทางที่ผิด กล่าวคือ หลายแห่งจัดเหมือนเป็น extension ของหลักสูตร 4 ปี คือเป็นชั้น ปีที่ 5 ของระดับปริญญาตรี โดยนำไปเทียบเคียงกับปริญญาตรี 5 ปี ของบางสาขาวิชา เช่น เกษตรศาสตร์ หรือสถาปัตยกรรมศาสตร์ บางแห่งก็นำเอาปีที่ที่ยกออกขึ้นไปนี้ เป็นส่วนของบัณฑิตศึกษา เพื่อเป็นตะแกรงกรองผู้ที่ในสมัยหนึ่งไม่มีโอกาสที่จะเรียนต่อในระดับปริญญาโท เพราะปริญญาโทในประเทศไทยในสมัยก่อนจะรับเฉพาะผู้ใดก็เกียรตินิยมเท่านั้น ผลจากการทยอยออกอีก 1 ปีนี้ ทำให้สัดส่วนใหญ่เรียนต่อในระดับปริญญาโทได้ โดยยอมรับบางเครดิตเข้าไปเป็นส่วนของปริญญาโทด้วย

เมื่อเป็นเช่นนี้จึงทำให้ขาดความชัดเจนว่า เรามุ่งผลิตคนเป็นบัณฑิตในระดับประกาศนียบัตรนี้ไปเพื่อตอบสนองความต้องการอะไร มีความต้องการใช้คนในระดับนี้หรือไม่ ทั้งในแง่ธุรกิจ เอกชนและทางราชการ คำตอบในข้อนี้ชัดเจนในบางสาขาว่าต้องการใช้คนที่จบการศึกษาในระดับนั้นจริง และเป็นการศึกษาที่เมื่อจบแล้วจะออกไปประกอบอาชีพได้เลย โดยไม่ได้อาศัยเป็นพื้นฐาน การศึกษาต่อในระดับปริญญาโท

ในที่สุดจึงได้มีการทบทวนร่วมกันระหว่าง ก.พ. และทบวงมหาวิทยาลัย เพื่อให้เปิดหลักสูตรในระดับนี้น้อยสาขาลง และสาขาใดที่จะเปิดได้ก็จะต้อง classified ได้ว่าเปิดเพราะต้องการใช้คนระดับนี้จริง และจะต้องเป็นคนละโปรแกรมกับการศึกษาต่อในระดับปริญญาโท หลายมหาวิทยาลัยถูกระงับไม่ให้ดำเนินโครงการนี้ เพราะไม่มีจุดมุ่งหมายปลายทาง

ที่ชัดเจนว่าจะผลิตบัณฑิตระดับนี้ไปเพื่ออะไร อย่างไรก็ตามหลักสูตรระดับนี้ปัจจุบันก็ยังมียุ
เพียงแค่ว่าสถาบันที่เปิดจะต้องแสดงเหตุผลความจำเป็น ตลอดจนคำนึงถึงความต้องการ
ความเหมาะสมกับสภาพของสังคมไทยรวมทั้งความเหมาะสมทางวิชาการด้วย

บัณฑิตศึกษาอีก 2 ระดับ ที่เป็นที่รู้จักกันดี โดยทั่วไป คือ ระดับปริญญาโท และ
ปริญญาเอกที่กำลังเปิดอยู่และจะขยายมากยิ่งขึ้นในแผนพัฒนาในระยะที่ 5

เกี่ยวกับบัณฑิตศึกษานี้มีความเคลื่อนไหวอยู่ 2 ประการ ซึ่งกำลังเป็นที่สนใจของ
มหาวิทยาลัยบางแห่ง คือ ระดับที่สูงกว่าปริญญาโท แต่ต่ำกว่าปริญญาเอก ที่บางแห่งเรียกว่า
specialist certificate หรือ professional diploma เนื่องจากในต่างประเทศ
มีวิชาชีพบางแขนง เขาได้กำหนดใบอนุญาตประกอบอาชีพว่า ถ้าไม่จบการศึกษาถึงระดับนี้แล้ว
จะประกอบอาชีพนั้นไม่ได้ เช่น ผู้ที่จะเป็น superintendent ในสหรัฐอเมริกา
ถ้าไม่จบ specialist certificate หรือ professional diploma แล้ว จะเป็นไม่ได้
แนวคิดนี้เมื่อคนไทยไปเรียนต่อก็มีความสนใจว่าจะนำมาใช้ในประเทศไทยบ้าง จึงได้มีการ
ทบทวนว่าถ้าจะจัดการศึกษาระดับนี้ในประเทศไทย น่าจะมีในแขนงไหนและด้วยความเป็น
อย่างไร ในขณะที่ผู้บรรยายทำหน้าที่เป็นประธาน จัดทำหลักสูตรอุดมศึกษาของจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย มีความสนใจในการจัดการศึกษาระดับนี้และเห็นด้วยกับแนวคิดนี้ พบว่าสาขาวิชา
College Teaching ที่จะเอาอาจารย์มหาวิทยาลัยไปเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษา
อีก 1 ปี น่าจะนำมาพิจารณา เพราะแนวโน้มปัจจุบัน เป็นที่ยอมรับกันทั่วไปว่า คนที่รู้แต่เนื้อหา
วิชาอย่างเดียว แต่ไม่รู้จักวิธีสอน อาจจะไม่สอนไม่เป็น หรืออาจจะไม่สามารถถ่ายทอดความรู้
ได้ดี ดังนั้นหลายสถาบันจึงได้เกิดความสนใจในการจัดอบรมการสอนระดับอุดมศึกษาขึ้น โดยเฉพาะ
โครงการ UDC ซึ่งเป็นโครงการผลิตอาจารย์ระดับปริญญาโทในสาขาวิชาต่าง ๆ ที่เราทำอยู่แล้ว
นั้น ถ้าเราเพิ่มโปรแกรมต่อจากระดับปริญญาโทอีก 1 ปี หลังจากที่เขามีความรู้ในเนื้อหาวิชา
เพียงพอแล้ว น่าจะทำให้เราได้คณาจารย์มหาวิทยาลัยที่มีคุณภาพ และประสิทธิภาพในการสอนที่ดี
สมความมุ่งหมาย

อย่างไรก็ตามปรากฏว่าจนกระทั่งบัดนี้แนวคิดนี้ก็ยังไม่ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการ เพราะเป็นของใหม่ และไม่สามารถจะยืนยันได้ว่า ถ้าดำเนินการแล้วจะมีคนสนใจเรียน นอกจากนั้นคนส่วนมากก็ยังไม่เห็นความจำเป็นของการศึกษาระดับนี้ แนวคิดอันนี้จึงยังเป็นที่กล่าวขวัญและทบทวนกันเฉพาะในหมู่ผู้ที่เกี่ยวข้อง โปรแกรมนี้อาจจะเกิดขึ้นได้ ถ้ามีความต้องการในโอกาสต่อไป

การศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาอีกระดับหนึ่ง คือ post doctoral program ซึ่งเมื่อเร็ว ๆ นี้ขอเสนอแนะ จากที่ประชุมกลุ่มอธิการบดีแห่งตั้งกรรมการเพื่อศึกษาหาแนวทางเกี่ยวกับความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยเกี่ยวกับ post doctoral program ร่วมระหว่างมหาวิทยาลัย ในเรื่องนี้ผู้บรรยายมีความเชื่อเรื่องปรัชญาการศึกษาตลอดชีวิตว่า การศึกษาที่มีสัมฤทธิ์ผลนั้น คือการศึกษาที่เมื่อให้การศึกษาไปเพียงพอแล้ว เขาสามารถจะไปเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง และยิ่งกว่านั้นผู้บรรยายได้พบว่า post doctoral program หลายแห่งมี structure ไม่แตกต่างไปจากการศึกษาในระดับอื่น ๆ คือเป็นการเรียนเพิ่มเติมในชั้นเรียนต่อจากระดับปริญญาเอกอีก 1 ปี เท่านั้นเอง ดังนั้นโปรแกรมนี้ถ้าเป็นเพียง attachment เพื่อให้คนไปหาประสบการณ์ในแหล่งที่มีเครื่องมือ ในแหล่งที่มีการทำวิจัย หรือในแหล่งที่มีการทำวิจัย หรือในแหล่งที่มีผู้เชี่ยวชาญ แล้วเราไปศึกษาเพื่อเสริมประสบการณ์ที่น่าสนใจที่จะจัดโปรแกรมรวมมากกว่า ที่จะ เป็นเพียงการเข้าไปเรียนในชั้นเรียน โดยมีการ supervision อย่างใกล้ชิด

เพราะฉะนั้นเมื่อทบทวนดูขอบเขตของบัณฑิตศึกษาในประเทศไทย เราก็จะพบว่าเราทำอยู่ 3 ระดับ คือ ระดับประกาศนียบัตร 1 ปี หลังปริญญาตรี ปริญญาโทและปริญญาเอก และเริ่มมีการพูดถึงถึงโปรแกรมระหว่างปริญญาโทกับปริญญาเอก ด้วยความมุ่งหมายพิเศษบางประการ ส่วน post doctoral program นั้น ก็เริ่มพูดถึงบ้าง แต่คงไม่ได้หมายถึง formal program แต่เป็นการเสริมประสบการณ์ของผู้ที่ได้รับปริญญาเอกมาแล้ว เพื่อให้เกิดความเจริญงอกงาม เสริมความชำนาญชำนาญมากกว่าเรียนตามปกติ เมื่อพิจารณาถึงรูปแบบในการจัด การจัดบัณฑิตศึกษา โดยทั่ว ๆ ไปมีการจัดอยู่

3 แบบ คือ

1. จัดแบบวุฒิภาวะ (maturity) เป็นการจัดแบบอังกฤษ เช่น ที่มหาวิทยาลัย Oxford และ Cambridge ใช้กันอยู่ คือ เมื่อเรียนจบปริญญาตรี honor แล้ว ก็ไปทำงานที่สนใจพร้อมกับส่งเงินค่าบำรุงใหม่มหาวิทยาลัยครบตามที่กำหนด เมื่อส่งงวดที่คนสนใจ ศึกษาวิจัยเรียบร้อยแล้ว มหาวิทยาลัยก็จะเรียกไปรับปริญญาโท ซึ่งการจัดการศึกษาแบบนี้ ไม่มีในเมืองไทย

2. แบบการให้ปริญญาโทคิมศักดิ์ เป็นแบบที่นิยมกันมากในปัจจุบัน บางมหาวิทยาลัย ยังไม่มีการเปิดสอนปริญญาเอกเลย แต่ก็มีกรให้ปริญญาโทคิมศักดิ์ โดยไปศึกษาความรู้ที่ใด เหมาะสมที่จะให้ปริญญาโทคิมศักดิ์ แล้วจึงให้ปริญญา

3. แบบที่เป็นการ earned degree เป็นแบบที่เราจัดกันอยู่ในปัจจุบันคือ แบบบังคับจบให้เรียน เป็นแบบที่มี requirement ต่าง ๆ มากมาย การจัดบัณฑิตศึกษาแบบบังคับจบให้เรียน อันเป็นรูปแบบที่เราจัดกันมากเวลานี้ จากการ วิเคราะห์วรรณกรรมหรือบทความต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับบัณฑิตศึกษา พบว่ามีคำสำคัญอยู่ 4 คำ ที่เป็นลักษณะสำคัญของบัณฑิตศึกษา คือ

- Specialization คือ ความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง
- Research คือ เรื่องของการวิจัย
- Professionalization คือ เรื่องของวิชาชีพ
- Scholarship คือ เรื่องของการสร้างความเป็นผู้นำทางวิชาการ

Specialization สัมพันธ์กับบัณฑิตศึกษาโดยตรง คือ มุ่งเน้นความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน คือ ร้อยอย่างลึกซึ้งในสาขาวิชาใด สาขาวิชาหนึ่ง เพื่อให้ผู้ที่จบการศึกษา มีความเชี่ยวชาญ มีความรู้สึกซึ้งในเรื่องนั้น ๆ

Research โปรแกรมบัณฑิตศึกษา ไม่ว่าที่ใดจะมีลักษณะเป็น research oriented คือ เน้นการวิจัยคนควาเป็นเรื่องสำคัญของบัณฑิตศึกษา ประเทศอังกฤษ และประเทศในยุโรปหลายประเทศ บัณฑิตศึกษามุ่งเฉพาะการ research ไม่มีการเรียน course work นอกจาก course นั้นจะมีส่วนช่วยทำให้ทำวิจัยได้เท่านั้น จึงนับว่าเป็น research degree โดยแท้ แต่เรามักจะคุ้นเคยกับระบบอเมริกามากกว่า ในระบบอเมริกันจริง ๆ แล้วในระดับปริญญาโทส่วนใหญ่ไม่ใช่ research oriented

บางแห่งอาจจะรักษาประเพณีการวิจัยไว้ โดยทำเป็นรูป colloquial paper, star paper, planned be paper หรือ baby research เพื่อมุ่งให้ยูเรียนมีประสบการณ์ทางวิจัยไวบ้าง หรือบางแห่งก็เพียงแค่เป็น research consumer คือ ให้สามารถอ่านงานวิจัยได้เข้าใจก็เพียงพอแล้ว และเรื่องนี้ก็ลุกลามขึ้นไปถึงขั้นปริญญาเอก โดยเฉพาะในอเมริกา เคียวนี้ก็มีปริญญาเอกบางประเภทไม่ต้องทำวิจัยเลย เช่นเกิด D.A. Degree ขึ้นมาในระยะหลัง คือ Doctor of Art โดยไม่ต้องทำการวิจัย เพราะถือว่าเป็น teaching degree เพราะฉะนั้นคนที่จบ course work แล้วยังไม่ได้ทำวิจัยเลย ก็มีบางสถาบันให้เป็น Doctor of Art เพื่อให้ไป 2 คำน เพราะเน้นความรู้ในด้านการเรียนการสอนเพียงพอ แต่ยังไม่ได้ทำการวิจัย แต่ตามมาทำการวิจัยแล้วก็จะได้ Doctor of Philosophy เป็นต้น

ในลักษณะที่เป็นรูป research นี้ ในประเทศไทยเราปริญญาใหม่ 2 แบบ คือ แบบที่เน้น research และไม่เน้น research แผนนโยบายของทบวงมหาวิทยาลัย เน้นที่การทำงานวิจัย จึงมักจะขอให้มหาวิทยาลัยที่จะขอเปิดปริญญาโทประเภทที่ไม่มีการทำการวิจัยจะเปิดได้ก็ต่อเมื่อมีการจัดบัณฑิตศึกษาแบบที่เน้นการวิจัยแล้วเท่านั้น ถ้าเปิดเฉพาะที่ไม่มีการวิจัยทบวงมหาวิทยาลัยมักไม่อนุมัติ ทั้งนี้เพราะทบวงมหาวิทยาลัยถือว่า ถ้าไม่ยึดเรื่องการวิจัยไว้อย่างแล้ว ในที่สุดการศึกษาในระดับปริญญาโท ก็จะไม่มีการเสริมความสามารถทางวิจัยของมหาวิทยาลัย บัณฑิตศึกษาก็จะกลายเป็นการสอนที่มีลักษณะเป็น extension เท่านั้น เมื่อมาถึงระดับปริญญาเอก เข้าใจว่าในเมืองไทยยังคงเน้น research ในการเรียนหลักสูตรนี้ทุกมหาวิทยาลัย คือยังไม่ยอมให้มีปริญญาเอกในลักษณะไม่เน้น research

Professionalization การยกฐานะวิชาชีพ มีอิทธิพลต่อการจัดบัณฑิตศึกษามาก หนึ่งก็กลายเป็นลักษณะทั่วไปของบัณฑิตศึกษา เช่น ในระดับประกาศนียบัตร 1 ปี เป็นลักษณะวิชาชีพ เพราะบางวิชาชีพใช้เวลาเรียน 4 ปี ก็ยังไม่พอเพียง บางวิชาต้องใช้เวลาเรียน 5 ปี หรือแพทย์ ขณะนี้ใช้เวลาเรียน 6 ปี เป็นต้น จึงมีวิชาชีพเกิดขึ้นหลายวิชาชีพ เช่น ในประเทศอเมริกัันกำหนดว่าถ้ามีวุฒิปริญญาตรีก็จะเข้าสู่บางอาชีพไม่ได้ เช่น

คนที่จะเป็นครูใหญ่ หรืออาจารย์ใหญ่ ต้องมีวุฒิปริญญาโท เป็นต้น

การที่ลักษณะ วิชาชีพหลายวิชาไปกำหนดการเข้าสู่วิชาชีพในรูปแบบที่มีใบอนุญาตประกอบ วิชาชีพไว้สูง ทำให้โครงการบัณฑิตศึกษาต้องตอบสนองตามไปด้วย คือเป็นผลกระทบจากการ ที่ฝ่ายใช้คนกำหนดคุณสมบัติไว้สูง ฝ่ายฝึกคนหรือฝ่าย training ก็ต้องเดินตามไปด้วย จึงเกิดลัทธิทยอยออก โดยให้ professional education เป็นฐาน ซึ่งจะเห็นได้ว่า ปัจจุบันนี้มีปริญญาเอกที่เป็น professional degree หลายสาขา เช่น ทางการศึกษา ก็มีทั้ง Ed.D. และ Ph.D. ซึ่ง Ed.D. ก็จัดเป็น professional degree และเดี๋ยวนี้ก็มี Doctor of Public Health, Doctor of Science และล่าสุด Doctor of Public Administration เป็นต้น เพราะฉะนั้นปัจจุบันนี้แรงกระตุ้นที่เกิดจาก professionalization ก็ทำให้เกิดมี degree ในระดับบัณฑิตศึกษาที่เป็น professional degree มากขึ้น และไม่ก็มีเฉพาะ ในระดับประกาศนียบัตร 1 ปี ก่อนปริญญาโท หรือ 1 ปี หลังปริญญาโทเท่านั้น แต่มีในระดับปริญญาเอกอีกมากมาย โดยมองว่า research degree ที่เน้นไว้นั้นไม่ตอบสนองความต้องการในการที่จะใช้คน ของสังคมนั้น ๆ ดังนั้นในประเทศไทยจึงมีทั้ง professional degree เพราะมีทั้ง ฝ่ายที่ให้ Ph.D. และฝ่ายที่ให้ degree เป็น professional degree (Ed.D.) เป็นต้น

Scholarship โดยที่มหาวิทยาลัยเป็นแหล่งเพาะพัฒนา scholar ในสาขาวิชาต่าง ๆ เพื่อให้เป็นนักวิชาการที่มีขีดความสามารถทางวิชาการสูง เป็นผู้นำทาง วิชาการในสาขาวิชาของตน การผลิตคนเป็น scholarship คือผลิตคนเป็น scholar นั้น บัณฑิตศึกษามีบทบาทมาก

จึงพอพบทวนได้ว่า คุณลักษณะสำคัญของบัณฑิตศึกษาไม่ว่าจะจัดในรูปแบบไหน คงจะหนีไม่พ้น ลักษณะทั่วไป 4 ประการนี้ คือ เรืองเน้นในเรื่อง Specialization, Research, เสริมสร้าง Scholar และตอบสนอง Professionalization ในสาขาวิชานั้น ๆ ทั้ง 4 คำ นี้จึงเป็น พื้นฐานและถ่ายทอดมาเป็น requirement ของการจัดโครงสร้างของบัณฑิตศึกษาอยู่

เป็นอันมาก และการผลิตบัณฑิตอันเป็นส่วนของบัณฑิตศึกษา ก็คงหนีไม่พ้นในการที่จะต้องเสริมสร้างให้มี specialization ให้มีขีดความสามารถทาง research ให้สามารถตอบสนองความต้องการของวิชาชีพ และให้มีความเป็น scholar อยู่ในตัวพอสมควร อันเป็นที่มาของจุดมุ่งหมายสำคัญของการผลิตบัณฑิต ในระดับบัณฑิตศึกษา

แนวคิดและแนวโน้มในการจัดบัณฑิตศึกษา

1. แนวคิดเกี่ยวกับความต้องการว่าเราจะจัดการศึกษาชั้นบัณฑิตศึกษาเพื่อใคร ประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรม ตามความเป็นจริง เราจึงควรใช้บุคลากรที่ผลิตขึ้นเอง ซึ่งจะเป็นผู้จรรยาบรรณดีพอสมควร และถ้าเราวิเคราะห์ราชการกรม กองต่าง ๆ จะพบว่า กรม กอง เหล่านั้นต้องการนักวิชาการไม่กี่กรม อาจจะมีกรมวิชาการกระทรวงศึกษาธิการ กรมวิชาการ กระทรวงเกษตร หรือบางกรมในกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งต้องการนักวิชาการ นักวิจัยไปทำงานด้านวิชาการ แต่ส่วนใหญ่เป็นกรมที่มีหน้าที่เชิงปฏิบัติการ ไม่ต้องการผู้ที่มีความรู้สูงนัก เพราะไม่ทราบว่าจะรับปริญญาเอกเข้าไปทำอะไร เมื่อเป็นเช่นนี้ความจริงที่หนีไม่พ้น คือ เราผลิตคนระดับบัณฑิตศึกษาที่สูงขึ้นไปเท่าไร ก็ยิ่งผลิตใช้เองเท่านั้น คือ หมายความว่าระบบอุดมศึกษาเป็นผู้ใช้ และระบบอุดมศึกษาเองเป็นผู้ผลิต ดังนั้นจึงน่าจะมาพิจารณาถึงความต้องการบัณฑิตในระดับบัณฑิตศึกษาในประเทศไทยเป็นอย่างไร ความจริงแล้วทุกสาขาวิชายังมีความต้องการที่จะ upgrade คนไปสู่ระดับปริญญาโทและปริญญาเอกรวมทั้งผลิตคนใหม่เพื่อไปสอนมหาวิทยาลัยที่ยังขาดแคลนอาจารย์ โดยเฉพาะมหาวิทยาลัยทางจังหวัดอยู่มาก เพราะฉะนั้นเรื่องความต้องการจริง ๆ แล้วไม่น่าห่วงว่าจะผลิตแล้วล้นงาน เพราะในวงการมหาวิทยาลัยไทย และสถาบันอุดมศึกษาอื่น ๆ เช่น วิทยาลัยเอกชน วิทยาลัยครู วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา ซึ่งสอนระดับปริญญาตรี ในขณะนี้ยังต้องการพัฒนาอาจารย์เพื่อให้มีคุณภาพสูงขึ้น และสถาบันฝ่ายผลิตที่มีขีดความสามารถในการผลิตขณะนี้ก็ไม่สามารถจะตอบสนองความต้องการนี้ได้หมด ดังนั้นปัญหาที่น่าจะพิจารณาในขณะนี้คือ ในระหว่างรับคนใหม่เข้าเรียนกับเอาคนที่ทำงานอยู่แล้วมาเพิ่ม ควรจะกำหนดสัดส่วนอย่างไร หรือไม่ เพราะขณะนี้คนเรียนรอกันมากขึ้น เพราะในบางแห่งนั้น เนื่องจากการหางานในระดับปริญญาตรีมีงานน้อยลง

และมีคนจบการศึกษามากขึ้น เมื่อเขารู้สึกว่าจะได้งานระดับปริญญาตรีลำบาก คนจำนวนหนึ่ง จึงตัดสินใจเรียนรองาน และคนเหล่านี้จะมาเอาที่เรียนไปเกือบหมด จะเอาคนในระบบมาสอบ แข่งก็สอบไม่ได้ เพราะการสอบคัดเลือกเป็นการวัดความรู้ ความจำ ในที่สุดคนจบใหม่ ๆ ก็ได้เปรียบ ดังนั้นถ้าจะให้ได้ประโยชน์จริง ๆ แล้ว น่าจะพิจารณาหาหรือไม่ว่าในแง่ความต้องการ เราจะตอบสนองความต้องการของหน่วยงานที่ต้องการจะพัฒนาคนในหน่วยงานในระบบ ให้มีวุฒิ สูงขึ้นเป็นหลัก หรือเราจะรับคนใหม่ที่เรียนต่อเนื่องมาจากปริญญาตรี ประเภทเรียนรองานเป็น หลัก อย่างไรก็ตามประเภทที่เรียนรองานนั้น จะก่อให้เกิดปัญหาภายหลัง เพราะเมื่อเรียนจบ ในบางสาขา เช่น บริหารการศึกษาแล้วกลับไปทำงานก็อาจจะไม่มีโอกาสทำงานบริหาร แต่ จะต้องไปทำหน้าที่สอนโดยใช้ความรู้ เกิมที่มีในระดับปริญญาตรีนั่นเอง

2. เกี่ยวกับความพร้อม ความพร้อมในการเปิดบัณฑิตศึกษาเป็นเรื่องใหญ่ที่เกี่ยวข้อง กับทบวงอยู่มาก เพราะมหาวิทยาลัยพยายามขยายการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษากันมาก โดยเฉพาะ ในแผนพัฒนาระยะที่ 5 จนกระทั่งทบวง ๆ ต้องส่งกลับไปให้เลือกเสนอขอเปิดมาเพียง 2 - 3 สาขาวิชา จาก 10 กว่าสาขาวิชาที่จะขยายต่อจากระดับปริญญาตรี. ในลักษณะนี้ก็มีเกณฑ์เกี่ยวกับ ความพร้อมอยู่บ้าง แต่เกณฑ์เกี่ยวกับความพร้อมนั้นมักจะผูกพันอยู่ที่ตัวอาจารย์ คือถ้าองค์ประกอบ ของอาจารย์ที่จะสอนบัณฑิตศึกษา มีวุฒิ ปริญญาเอก : ปริญญาโท = 50 : 50 เราก็มักพิจารณา เกณฑ์เกี่ยวกับความพร้อมด้านคุณวุฒิของอาจารย์อย่างเดียว แต่ที่จริงแล้วควรมีเกณฑ์มากกว่านั้น คือ ควรจะพิจารณาให้ลึกลงไปอีกว่า อาจารย์มีประสบการณ์งานวิจัยเป็นอย่างไร กล่าวคือ อาจารย์ควรมีประสบการณ์ในการทำงานวิจัยอยู่บ้าง เพื่อจะได้แนะนำผู้เรียนด้านการศึกษา ได้ ผู้บรรยายจึงขอฝากไว้ในที่สมมนานี้ว่าน่าจะได้พิจารณาถึง เกณฑ์ความพร้อมในการเปิดบัณฑิตศึกษา ด้วยว่า ควรจะเป็นอย่างไร

3. คุณภาพมาตรฐาน ปัญหาหนึ่งของคุณภาพมาตรฐานของบัณฑิตศึกษา คือ เราตรวจ แต่เพียง เรื่องหลักสูตร คือคิดว่าถ้าตรวจหลักสูตรดีแล้วทุกอย่างจะดีหมด ดังนั้นบางสถาบันจึง มีเทคนิคที่ดี กล่าวคือ กรรมการจะพิจารณาอย่างไรก็ยอมรับมาแก้ไขตามที่กรรมการพิจารณา หลักสูตรเสนอแนะทั้งหมด แต่จะมี resource ที่จะนำมาเพื่อการแก้ไขหรือไม่ ไม่มีใครทราบ จุดอ่อนนี้จึงยังมีอยู่ และเมื่อเร็ว ๆ นี้ได้มีบันทึกจาก ร.ม.ท. ทบวงมหาวิทยาลัย

ลงมาว่า ขอเปลี่ยนวิธี คือ ไม่ต้องการตรวจหลักสูตร แต่ต้องการสร้างเกณฑ์ความร่วมมือ และถ้าประเมินว่าพร้อมแล้วก็จะเปิดบัณฑิตศึกษาได้เลย โดยทางหลักการแล้วน่าจะดี แต่ในด้านการปฏิบัติแล้วจะเป็นปัญหาแก่ผู้ที่ทำหน้าที่วัดความร่วมมือเป็นอย่างมาก

แนวโน้มเกี่ยวกับบัณฑิตศึกษา แนวโน้มเรื่องบัณฑิตศึกษาในประเทศไทย เห็นชัด ๆ อยู่

2 เรื่อง คือ

1. จะมีการขยายเปิดบัณฑิตศึกษากันมากขึ้น และในแผนพัฒนาระยะที่ 5 นั้น จากแนวโน้มนี้จะมีการขยาย 2 แบบ ขยายชั้นสูง คือ เปิดปริญญาเอกมากขึ้นในสถาบันที่มีความพร้อม และเปิดปริญญาโทเพิ่มขึ้นในสถาบันที่ยังไม่เคยเปิดมาก่อน ซึ่งขณะนั้นมหาวิทยาลัยต่างจังหวัดเริ่มเปิดแล้ว เช่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เพราะฉะนั้นแนวโน้มเกี่ยวกับการขยายเปิดบัณฑิตศึกษานี้ คือ ควรจะมี coordination คือ มีการประสานงานที่ดี เพื่อป้องกันปัญหาความขัดแย้งกัน คือ ปัญหาที่เป็นการคอยอกรับพวก เรียนมากขึ้น เพราะเดี๋ยวนี้มีมหาวิทยาลัยต่างงานเพิ่มขึ้น ทั้งมหาวิทยาลัยจากอเมริกา อินเดีย และฟิลิปปินส์ ดังนั้นจึงควรจะต้องมีการประสานงานและมีการวางแผนที่ดีเป็นพิเศษ เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดภาวะนี้

2. เป็นนิมิตร์ที่เห็นแนวโน้มที่เห็นชัดว่ามหาวิทยาลัยที่มีความพร้อม มีความสามารถระดับบัณฑิตศึกษาจะเริ่มทำ joint project ขณะนี้รายงานเข้ามา 2 กลุ่มแล้ว ที่จะมีการเปิดปริญญาเอกร่วมกัน เช่น สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ รัฐศาสตร์ และวิศวกรรมศาสตร์ โดยที่มหาวิทยาลัยที่แข็งแล้วพอสมควร เช่น จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย วิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าฯ จะมี joint doctoral project ขึ้น อันเป็นแนวโน้มที่น่ายินดี เพราะเป็นการผนึกกำลัง และใช้ทรัพยากรให้เป็นประโยชน์ที่สุด ทบวงมหาวิทยาลัยโดยนโยบายจะสนับสนุนโปรแกรมทำนองนี้ โดยให้ระบับความสำคัญสูงมาก เพราะจะเป็นโปรแกรมซึ่งเกิดผลดีในแง่การลงทุน และใช้ประโยชน์จากสิ่งที่มีอยู่ให้เป็นประโยชน์อย่างสูงสุด คือเอาความแข็งแกร่งของแต่ละคณาบวกรวมกันแล้ว ก็คิดว่าจะเพิ่มความแข็งแกร่งเป็นทวีคูณ จากการทำแต่ละแห่งถ้าทำตามลำพังแล้วอาจจะไม่แข็งแกร่งเท่า อันนี้เป็นแนวโน้มที่เห็นชัดเจนและเชื่อว่า จะเกิดขึ้นในแผนพัฒนาระยะที่ 5

"บทบาท หน้าที่ของบัณฑิตวิทยาลัยที่เกี่ยวข้องกับคณะ ภาควิชาและหน่วยงาน
ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงาน เพื่องานผลิตบัณฑิตชั้นบัณฑิตศึกษา"

วันพฤหัสบดีที่ 5 มีนาคม 2524 เวลา 10.15 - 12.00 น.

ณ ห้องประชุมเล็ก หอประชุม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ศจ.ดร.กานดา	ณ ถลาง	ผู้ดำเนินการอภิปราย
ศจ.ดร.บรเรจิก	คตติการ	ผู้อภิปราย
รศ.ดร.สุประคิษฐ์	บุณนาค	ผู้อภิปราย
ผศ.ดร.มนตรี	จุลสมัย	ผู้อภิปราย

ศจ.ดร.กานดา ณ ถลาง

วันนี้มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยเฉพาะบัณฑิตวิทยาลัยรู้สึกเป็นเกียรติ
ที่ท่านคณะบัณฑิตวิทยาลัยจากสามมหาวิทยาลัยผู้ยิ่งใหญ่ คือมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยมหิดล ได้กรุณารับเชิญมาร่วมให้ความรู้และคุยกับเราในเรื่องบทบาท
หน้าที่และขอบข่ายของบัณฑิตวิทยาลัยที่เกี่ยวข้องกับคณะ ภาควิชาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการ
ดำเนินงาน เพื่องานผลิตบัณฑิตชั้นบัณฑิตศึกษา หัวข้อการอภิปรายยาวมากสรุปได้ว่าเป็นเรื่อง
เกี่ยวกับบัณฑิตศึกษาอันอาจรวมถึงปรัชญา การปฏิบัติงานและสายงานการบริหารในสถาบันของท่าน
คิดนั้นขอแนะนำท่านผู้อภิปรายตามพิธีการดังนี้ ท่านผู้อภิปรายทางขวา คือ ศาสตราจารย์ ดร.บรเรจิก
คตติการ จากมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ทางซ้ายมือคือ รองศาสตราจารย์ ดร.สุประคิษฐ์ บุณนาค
จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มนตรี จุลสมัย จากมหาวิทยาลัยมหิดล

การอภิปรายรวมในวันนี้ ในรอบแรกขอเวลาท่านผู้อภิปรายท่านละ 10 นาที ได้โปรด
เล่าถึงรูปแบบการบริหารงาน สายงานของบัณฑิตวิทยาลัยในสถาบันของท่าน ท่านอาจจะรวมถึง
ปรัชญามุ่งมั่นในการผลิตบัณฑิตชั้นบัณฑิตศึกษาของท่าน ไม่ว่าจะเป็นระดับปริญญาโท ปริญญาเอก
หรือระดับประกาศนียบัตรชั้นสูง (Diploma) ท่านอาจจะรวมถึงนโยบายด้านการบริหารวิชาการ
ด้านการเงินด้วย ขอเรียนเชิญศาสตราจารย์ ดร.บรเรจิก คตติการ เป็นท่านแรก

ศจ.ดร.บรรเจิด คติการ

ขอขอบคุณคณบดี ก่อนอื่นผมขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และท่านคณบดีที่ให้เกียรติเชิญผมมาพบผู้อยู่ในวงการศึกษานี้ ซึ่งทำหน้าที่ผลิตคนเพื่อแก้ปัญหาการศึกษาของชาติ ผมขอออกตัวสักนิดว่าตลอดมาผมเป็นนักบริหารจำเป็น เนื่องจากถูกแต่งตั้งให้ทำงานมาในลักษณะนักวิชาการโดยตลอด ต่อมาทางการศึกษาต้องการความช่วยเหลือจากนักวิชาการ ผมก็ถูกแต่งตั้งให้ทำหน้าที่บริหารมาตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2497 โดยยอคืออธิการบดี คุณหลวงสุวรรณแตงตั้งให้ผมทำหน้าที่เลขาธิการคณะ กว๊ยเหตุนี้การพูดของผมวันนี้จะมีลักษณะ ก้ำกึ่งระหว่างนักบริหารจำเป็นกับนักวิชาการผสมกัน

รูปร่างงานของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ซึ่งผมทำงานในตำแหน่งคณบดีมาเป็นปีที่ 9 นั้น มีรูปแบบคล้ายคลึงกับบัณฑิตวิทยาลัยของสถาบันอื่น ๆ กล่าวคือ มีสำนักคณบดี ประกอบด้วย คณบดี รองคณบดี มีฝ่ายธุรการและบริการการศึกษา และมีคณะกรรมการที่เลือกมาจากคณาจารย์บัณฑิตศึกษาทำหน้าที่เป็นตัวแทนของสายงาน ซึ่งตามกฎหมายอนุญาตให้ตั้งได้ไม่เกิน 9 ท่าน รวมทั้งคณบดีเป็น 10 ท่าน คณะกรรมการชุดนี้ทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาของคณบดี ซึ่งผมก็ปรึกษาคณะกรรมการชุดนี้มาตลอด เพราะผมถือว่าคณบดีเป็นผู้ทำหน้าที่ประสานงาน โดยอาศัยข้อมูลจากคนอื่น แม้ใครจะ ว่าคณบดีมีฐานะอันก็ยอม ในการเลือกตัวกรรมการนั้น โดยที่คณบดีต้องรับผิดชอบการบริหารงานทั้งหมด ผมจึงสงวนสิทธิ์ในการเลือกกรรมการ แต่กึ่งพึ่งเสียงคนอื่นด้วย กล่าวคือ ใครเห็นว่าใครเหมาะสมที่จะเป็นกรรมการก็เสนอขึ้นมา แล้วผมก็พิจารณาว่าเขาจะมาร่วมทำงาน ร่วมประชุมได้ตลอด 2 ปีหรือไม่ เมื่อผมเลือกกรรมการเอง เวลาประชุมและเวลาทำงานก็ไม่มีปัญหาอะไร

การสอนชั้นบัณฑิตศึกษาเป็นหน้าที่ของคณาจารย์ซึ่งสังกัดอยู่คณะและภาควิชาต่าง ๆ บัณฑิตวิทยาลัยควบคุมดูแลโดยการขึ้นทะเบียนเป็นอาจารย์ประจำบัณฑิตฯ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มีอาจารย์ประจำบัณฑิตฯ อยู่ 2 ระดับ คือ อาจารย์ประจำบัณฑิตฯ และอาจารย์ประจำบัณฑิตฯ ผู้ช่วย แต่เดิมมีอาจารย์ประจำบัณฑิตฯ เพียงระดับเดียว ต่อมาผมเห็นว่าควรจะมีระดับอาจารย์ประจำบัณฑิตฯ ผู้ช่วย มีชื่อว่าอู๋ดี ๆ ก็มาเป็นอาจารย์ประจำบัณฑิตฯ เลย เมื่อเป็นอาจารย์ประจำบัณฑิตฯ ผู้ช่วยแล้วก็มีโอกาสเป็นอาจารย์ประจำบัณฑิตฯ ต่อไป บัณฑิตวิทยาลัยมีการกำหนดคุณสมบัติ

อาจารย์ประจำบัณฑิตศึกษาทั้งสองระดับ อาจารย์ประจำบัณฑิตศึกษา มี 2 ประเภท คือ อาจารย์ประจำบัณฑิตศึกษา ประจำและอาจารย์ประจำบัณฑิตศึกษา พิเศษ ประเภทหลังแบ่งออกเป็น 2 พวก คือ อาจารย์ประจำบัณฑิตศึกษา พิเศษภายใน ได้แก่ อาจารย์ของมหาวิทยาลัยที่สังกัดภาควิชาอื่นแล้ว มาเป็นอาจารย์พิเศษภาควิชาอื่น เช่น ภาควิชาชีววิทยาและมาเป็นอาจารย์พิเศษภาควิชาสถิติ เป็นต้น อีกพวกหนึ่ง คือ อาจารย์ประจำบัณฑิตศึกษาพิเศษภายนอก ได้แก่ อาจารย์ที่สังกัดกรมกองอื่น และมาสอนในภาควิชา คุณสมบัติของอาจารย์ประจำบัณฑิตศึกษา ทุกประเภทเหมือนกันหมด เพราะใช้เกณฑ์เดียวกันในการขึ้นทะเบียนอาจารย์เป็นอาจารย์ประจำบัณฑิตศึกษา

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์มีโปรแกรมการศึกษาแบบสหวิทยาการ ก่อนที่จะมีการจัดตั้งบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยให้ปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิตชื่อ นายวิโต เมื่อประมาณ ปี พ.ศ. 2497 นิสิตคนนี้ได้ทุน SEATO มาเรียนปริญญาโททางสัตวบาลอันเป็นโปรแกรมการศึกษาแบบสหวิทยาการ อธิการบดีสมัยนั้น คือ คุณหลวงสุวรรณไถ่ตั้ง interdisciplinary department ขึ้นมาช่วยทำงาน ปัจจุบันนี้มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์มีโปรแกรมวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นโปรแกรมการศึกษาแบบสหวิทยาการที่เกิดขึ้นมาใหม่ บัณฑิตวิทยาลัยตั้งใหม่มีคณะกรรมการดำเนินการในรูป interdisciplinary department

สำหรับปัญหาที่ว่าการมีบัณฑิตวิทยาลัยเป็นกลาง ๆ บริหารงานบัณฑิตศึกษาจะดีหรือไม่นั้น ผมคิดว่าคงไม่มีข้อเสียในการประสานงาน บัณฑิตวิทยาลัยไม่มีอำนาจที่จะใช้ ใช้เพียงการประสานงาน ผมถือว่าปัญหาจะต้องมีการชกกันทางวิชาการเป็นสัญญาณแห่งความเจริญ เท่าที่ปฏิบัติงานมามีปัญหานิดหน่อยเป็นธรรมดา ถ้าไม่มีปัญหาไม่ต้องมีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยจัดตั้งบัณฑิตวิทยาลัยก็เพื่อแก้ปัญหา ปัญหาที่มันนั้นไม่ว่าจะเป็นปัญหาเล็กปัญหาใหญ่ เราก็มาร่วมกันพูดจากันเป็นครั้งคราว ตั้งแต่ผมเป็นคนคบกับบัณฑิตวิทยาลัยมาผมจัดให้มีการสัมมนา 2 ครั้งแล้ว เพื่อให้ทีมงานของบัณฑิตวิทยาลัย คนชมเราไม่ค่อยชอบ เราชอบคนดีเพราะเขาคิดแสดงว่าสนใจงานของบัณฑิตวิทยาลัย คนคาเพื่อที่เราเจริญครับ

การเลือกตั้งคนบดีใช้วิธีการแบบประชาธิปไตย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ใช้กรรมการสรรหา ผู้ที่ถูกเสนอชื่อห้ามถอนตัว เมื่อได้รายชื่อจากกรรมการสรรหาแล้ว อาจารย์ประจำบัณฑิตศึกษาทั้งหมด และอาจารย์สังกัดบัณฑิตวิทยาลัยลงคะแนนเสียง เลือกผู้ที่สมควรเป็นคนบดี ผู้ที่ได้รับคะแนนเสียงมากที่สุด จะถูกเสนอชื่อเข้าที่ประชุมคนบดี และที่ประชุมสภามหาวิทยาลัย

สามลำดับ อานาจักรแห่งที่สอง อยู่ที่สภามหาวิทยาลัย และโดยมาสภามหาวิทยาลัยจะส่งวง
ไว้ซึ่งสิทธิ์ของสภา กล่าวคือ สภา มักจะลงคะแนนเสียงใหม่อีกครั้งหนึ่ง คนที่จะอยู่ในตำแหน่ง
คราวละ 4 ปี ถ้าไม่ใครคนเดินขบวนไล่ออกเสียก่อน ซึ่งก็ไม่เคยปรากฏ เพราะคนมักถูกขอร้อง
ให้มารับตำแหน่ง มีใช่อยากจะเป็นคนดี ถ้าเขาขอร้องให้เป็นแล้วมีคนไล่นั่นหมายความว่า เป็นความผิด
เขา ไม่ใช่ความผิดเรา

เรื่องการเงิน บัณฑิตวิทยาลัยมีฝ่ายการเงิน แผนกบัญชีคุมเรื่องการเงินทุกประเภท
ทั้งเงินงบประมาณ เงินนอกงบประมาณ และเงินอุดหนุน คนที่มีอำนาจในการจ่ายเงินตามที่
อธิการบดีมอบหมาย บางครั้งก็จ่ายเงินเกินไปบ้าง แต่ก็ไม่เป็นไร เรื่องการเงินนี้ระวังไว้
อย่างเดียว คือ อย่าไปคลั่งไคล้ ผมคิดว่าถ้าทำพลาดโดยไม่ตั้งใจไม่ได้ไถงไม่เป็นไร สำหรับ
ความคล่องตัวในเรื่องการเงินยังพอมีอยู่ ตกลงกันเช้าวันนั้นอนุมัติแล้วก็ไปรับเงินได้เลยเพื่อให้เห็นใจ
ก้านการติดต่อประสานงาน บัณฑิตวิทยาลัยมีความคล่องตัวในการติดต่อประสานงาน
เพราะบัณฑิตวิทยาลัยติดต่อเองทั้งสิ้น เพื่อความเรียบร้อยทั้งหน่วยงานภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย
งานบางเรื่อง เช่น งบประมาณ การจัดทำหลักสูตร จะต้องส่งผ่านคณะเจ้าสังกัดก่อน เรื่อง
ประเภทนี้ทางภาควิชาจัดทำแล้วส่งผ่านมาให้คณะ และส่งต่อมาให้บัณฑิตวิทยาลัยตามสายงานแล้ว
จะต้องส่งไปที่รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ ซึ่งจะจ่ายมาให้บัณฑิตวิทยาลัยและที่ปรึกษาของ
รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ ทำการพิจารณาการกลั่นกรอง บัณฑิตวิทยาลัยก็ปรึกษากับที่ปรึกษา
ว่าใครจะกลั่นกรองแค่ไหน อย่างไร เป็นการปรึกษาหารือเป็นการภายใน ในเรื่องของการ
ติดต่อประสานงานกับอาจารย์ก็เช่นเดียวกัน บางที่อาจารย์ไม่เข้าใจกัน มีปัญหาซับซ้อนใจ
ก็เชิญมาพูดคุยกัน ไม่จำเป็นต้องเขียนบันทึกข้อความประสานเสนอ เรื่องการปรับปรุงแก้ไข
เรื่องการเงิน เรื่องคู่มือ ซึ่งเป็นเรื่องที่ทำหว่าจะมีเรื่องก็ไม่มีเพราะได้พูดคุยกันเข้าใจ
ผมคิดว่าอาจารย์ประจำบัณฑิตฯ เรามี 300 คน ถ้ามีสัก 150 คนที่เข้าใจและทำงานช่วยเรา
เราก็สบายแล้ว ปัจจุบันนี้การสื่อสารก็สะดวกรวดเร็วมากขึ้น ใช้โทรศัพท์ติดต่อกันก็ได้ดีขึ้น
พูดคุยกันเข้าใจได้โดยไม่ต้องมาเผชิญหน้ากัน อาจารย์บางคนพอเห็นหน้ากันพูดไม่ได้ บางคน
ไม่ไหนมากพอเห็นหน้าไม่ทันพูดขอร้องให้เสียแล้วก็มี ถ้าเขาขอร้องให้ก็ให้เขาขอร้องแล้วคอยระบาย

ความคับข้องใจให้เราฟัง และช่วยกันหาวิธีแก้ไข ซึ่งผมคิดว่าสิ่งเหล่านี้เป็นศิลปะในการบริหารอย่างหนึ่ง

ศจ.ดร.กานดา ณ ถลาง

อันที่จริงท่านอาจารย์ยังมีเวลาอีก 1 นาที ที่จะบอกเราว่าปรัชญาในการดำเนินงานชั้นบัณฑิตศึกษาของอาจารย์มีอย่างไร นโยบายการผลิตบัณฑิตชั้นบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์เป็นอย่างไร ขอเรียนเชิญ

ศจ.ดร.บรรเจิด ศติการ

เรื่องปรัชญาหรือนโยบายนั้น ผมคิดต่างจากคนอื่นคนหนึ่ง คือมีปรัชญาหรือนโยบายไว้แต่ไม่เคยทำตามนโยบาย สิ่งใดที่ผมพิจารณาเห็นว่ามิใช่ประโยชน์ผมจะทำทันที เรื่องการผลิตบัณฑิตนั้นเราพยายามให้นิสิตช่วยตัวเองได้ในเรื่องการวิจัย ภาควิชาใดมีจุดอ่อนทางไหนเราทำให้เขารู้สึกว่าเราเป็นผู้เลี้ยงช่วยเขาได้ เรื่องการหาทุนสนับสนุนงานวิจัยอย่างที่ท่านรองปลัดทบวงมหาวิทยาลัยได้กล่าวไว้ นั้น มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ทำกันมาก่อนที่จะมีการตั้งงบประมาณวิจัย ในสมัยก่อนผมหาเงินมาให้ทำการวิจัยเรื่ององุ่น ตอนที่ได้ผลงานเป็นเรื่องเป็นราวนั้น มหาวิทยาลัยก็ยังไม่เงินวิจัยแม้แต่สตางค์เดียว ผมมีความคิดว่ามหาวิทยาลัยหรือทบวงมหาวิทยาลัยน่าจะเป็นศูนย์ประสานงานให้ความสะดวกแก่นักวิจัยทั่วประเทศในการระดมกำลังสมอง เข้าทำงาน ความคิดนี้ผมได้ลองปฏิบัติมาเป็นปีที่ 8 แล้ว โดยรวมนักวิชาการทางพืชผักจาก 16 สถาบันมาทำงานด้วยกันในรูปแบบคณะกรรมการวิจัยและประสานงานพัฒนาพืชผัก งานชิ้นที่สองที่กำลังทำคือเรื่องมะม่วง วิธีการทำงานก็เลียนแบบการประสานงานในวงการการศึกษาของบัณฑิตวิทยาลัย ผมยึดหลักว่าไม่ว่าใครก็ชอบคำชมด้วยกันทั้งนั้น ชมเขาเขาก็ทำงานให้เต็มที่ ค่าตอบแทนไม่มีก็ไม่เป็นไร เพราะ recognition มีอยู่ 5 ประเภท หนึ่งในห้าประเภทนี้ก็คือคำชม เราชมเขาเขาก็ทำงานเต็มที่ ผมเรียนท่านรองปลัดทบวงมหาวิทยาลัยไว้ว่ามหาวิทยาลัยหรือทบวงมหาวิทยาลัยเป็นศูนย์การเรียนการสอน เป็นศูนย์การวิจัยได้ และเป็นได้อย่างดีด้วย เราจะสร้างความเข้มแข็ง

ทางวิชาการใดต้องรวบรวมนักวิชาการซึ่งมีกระจายอยู่ทุกสายงาน มารวมกันทำงาน ปีแรก
อาจจะรวบรวมได้ 100 คน มาขึ้นทะเบียนไว้ก่อน ปีต่อมาก็รวบรวมได้อีก ขึ้นทะเบียนไว้ว่า
อยู่ที่ใด ถนนี่งานไหน เมื่อถึงเวลาจะได้เลือกใช้ใครถูก ผู้บังคับบัญชาของเขายินดีให้
ความร่วมมือแน่นอน มหาวิทยาลัยทำหน้าที่ประสานงานซึ่งไม่คงทำอะไรมาก ผู้ประสานงาน
ไม่คงรู้อะไร เพราะถ้ารู้อะไรทำอะไรไม่ได้ ถ้าไม่รู้ฟังเขาพูดไปทำไป การประสานงาน
จะไม่มีปัญหาเลย

ศจ.ดร.กานดา ณ.กลาง

ขอขอบพระคุณท่านอาจารย์ในรอบแรก สรุปได้ว่าเกี่ยวกับปรัชญาอาจารย์มุ่งเน้นการวิจัย
การส่งเสริมทางวิชาการให้กับหน่วยงานต่าง ๆ ภาควิชาใด ๆ ที่ยังอ่อนในทางใดจะเข้าช่วย
ทางนั้น อาจารย์มี motto ให้ไว้ประโยคหนึ่งคือ "ค่าเพื่อความเจริญ" อันที่จริงคิดตนเอง
ยังไม่เคยถูกค่า มีแต่ถูกบ่นบ้าง อาจเป็นเพราะว่าคิดเป็นผู้หญิง จึงไม่มีใครรุนแรง
เท่าที่แล้วมาอยู่กับโดยราบรื่น อย่างไรก็ตาม motto ของอาจารย์มีประโยชน์สำหรับความ
เข้มแข็งของผู้บริหารงานเป็นอย่างมาก

ต่อไปขอเรียนเชิญท่านที่ 2 รองศาสตราจารย์ ดร.สุประคิษฐ์ บุณนาค เดี๋ยวให้เราฟัง
ว่าบัณฑิตวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมีการบริหารงานอย่างไร การประสานงานค่านโยบาย
และค่านวิชาการ กับคณะและภาควิชาต่าง ๆ เป็นอย่างไร ในฐานะที่บัณฑิตวิทยาลัยของท่าน
เป็นคณะที่ไม่มีภาควิชา ท่านรู้สึกว่าเป็นผลดีหรือผลเสียอย่างไร ขอเรียนเชิญ

รศ.ดร.สุประคิษฐ์ บุณนาค

เรียนอาจารย์ที่เคารพทุกท่าน ก่อนที่จะพูดถึงบทบาทของบัณฑิตวิทยาลัย ผมขอกล่าว
ถึงหน้าที่ของบัณฑิตวิทยาลัยก่อน ตามกฎหมายบัณฑิตวิทยาลัยมีหน้าที่หลักอยู่ 3 ประการ คือ

- 1) ควบคุมมาตรฐานชั้นบัณฑิตศึกษา
- 2) ประสานงานการสอนระดับบัณฑิตศึกษาของทุกคณะและ
ทุกภาควิชา
- และ 3) แสวงหาทุนหาเงินเพื่อบำรุงการสอนชั้นบัณฑิตศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

มีการสอนชั้นมัธยมศึกษา 13 คณะ ยกเว้นคณะสัตวแพทย์ 76 ภาควิชา วิธีการบริหารโดยทั่ว ๆ ไป นั้นเรามาจวบกับคน ทรัพยากรและระบบการจัดการ เท่าที่ผมได้ศึกษาและมีประสบการณ์ผ่านการ บริหาร เน้นที่ระบบการจัดการเป็นหลัก คือวางระเบียบข้อบังคับจนตัวเองตาย เพราะจำระเบียบ ข้อบังคับไม่ได้ การบริหารที่ผมทำอยู่นี้ยึดคนเป็นหลัก มี assumption ว่าถ้าคนดีแล้ว ระเบียบข้อบังคับต้องลดน้อยลง เป็นลำดับ บทบาทของบัณฑิตวิทยาลัยที่ผมได้ปฏิบัติมา ปีนี้เป็นปีที่ 3 แล้วจึงใช้หลักประการแรก คือเข้าถึงคน ถ้าเรามีโอกาสชี้แจงให้เขาเข้าใจได้จะเป็นผลให้ไม่มี ปัญหาหรือมีปัญหาบ่อย เรื่องที่ 2 คือเรื่องทรัพยากรหรือบุคลากร ๆ ก็คือ เงินนั่นเอง เงินกับ การศึกษาชั้นมัธยมศึกษาเป็นของคู่กัน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเน้นการวิจัย ดังนั้นถ้าขาดเงินหรือ มีเงินอย่างไม่พอจะทำให้คุณภาพของงานวิจัยของนิสิตลดลง ภาระหลักของบัณฑิตวิทยาลัยซึ่งกำกับ โดยหน้าที่ก็คือ การหาเงิน บัณฑิตวิทยาลัยพยายามที่จะให้ได้มาซึ่งทรัพยากรที่จะสนับสนุนการวิจัย และการผลิตบัณฑิตชั้นมัธยมศึกษา สำหรับท่านที่ 3 คือระบบการจัการนั้น มีกฎหมายกำหนดบทบาท ของบัณฑิตวิทยาลัยไว้ชัดเจนว่าสัมพันธ์กับคณะและภาควิชาอย่างไร เคยกำหนดไว้ในรูปพระราช กฤษฎีกา ปัจจุบันเป็นประกาศของทบวงมหาวิทยาลัย ซึ่งระบุไว้เด่นชัด

รูปแบบของบัณฑิตวิทยาลัย เท่าที่ผมได้ศึกษาพระราชบัญญัติของทุกมหาวิทยาลัยที่มี บัณฑิตวิทยาลัย พบว่าบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยต่างจากทุกแห่ง ทุกมหาวิทยาลัย มีคณะกรรมการชุดเดียว เรียกชื่อว่าคณะกรรมการบริหารบ้าง คณะกรรมการประจำบัณฑิตวิทยาลัย บ้าง มี format คล้ายคลึงกันทุกแห่ง คือมีคณะกรรมการ 9 คน บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีคณะกรรมการบัณฑิตศึกษา ประจำอยู่ที่คณะต่าง ๆ ทำงานระดับบัณฑิตศึกษา ประสานงานกับบัณฑิตวิทยาลัย และมีคณะกรรมการบริหารอีกชุดหนึ่ง ส่วนที่แตกต่างกันตามกฎหมาย อีกอย่างหนึ่ง คือ บัณฑิตวิทยาลัยสถาบันอื่นมีภาควิชาในสังกัดได้ แต่บัณฑิตวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัยมีไม่ได้ ส่วนที่แตกต่างกันในองค์กรบริหารงานนั้นจะเป็นผลดีผลเสียยังพิสูจน์กันไม่ได้ ส่วนที่แตกต่างกันในเรื่องการบริหารงานนั้น ประสบการณ์ของผมเองไม่ keen พอที่จะชี้แจง ส่วนที่ส่วนเสียได้

การดำเนินการ เรียนการสอนชั้นบัณฑิตศึกษา ขึ้นอยู่กับคณะและภาควิชา โดยดำเนินการตามนโยบายกลาง บทบาทของบัณฑิตวิทยาลัยเน้นอยู่ที่การประสานงานและการควบคุมมาตรฐานความหน้าที่หลักของบัณฑิตวิทยาลัย เท่าที่ผมปฏิบัติมาเมื่อใช้การประสานงานเป็นเกณฑ์มาแล้วจึงควบคุมมาตรฐาน การปฏิบัติครั้งนี้เป็นการเปลี่ยนแปลงจากที่เคยถือปฏิบัติกันมาในจุฬา ที่เป็นเช่นนี้เพราะผมเป็นผู้มีอาวุโสอยู่ในการ เป็นคณบดีบัณฑิตวิทยาลัยด้วยประการหนึ่ง แต่ผลที่ออกมา นั้นปรากฏว่าเมื่อเราไปประสานงานให้มีความเข้าใจอันดีต่อกันแล้ว การควบคุมคุณภาพได้มาโดยง่ายและด้วยความเข้าใจกัน

เรื่องการเงิน ผมมีเงิน 2 ขอบใหญ่ คือเงินงบประมาณและเงินอุดหนุนการศึกษาชั้นบัณฑิตศึกษาซึ่งส่วนใหญ่ได้มาจากเงินค่าหน่วยกิต เงินดังกล่าวนี้นำมาใช้ในสำนักงานเพียง 22 เปอร์เซ็นต์ ส่วนที่เหลือจัดสรรให้คณะและภาควิชา ปัญหาในเรื่องการเงินคือเงินไม่พอ บัณฑิตวิทยาลัยพยายามแก้ปัญหาโดยจัดเงินส่วนเสริมให้ แม้จะไม่มีระเบียบ ไม่มีเกณฑ์ในการจ่ายเสริม บัณฑิตวิทยาลัยก็จ่ายเงินในส่วนที่มีอยู่เสริมให้โดยอาศัยอำนาจของ board เพื่อแก้ปัญหาการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาใช้เงินทุนของบัณฑิตวิทยาลัยโดยเฉพาะ ถึงแม้ว่าหน้าที่ในการจัดการสอน ขึ้นอยู่กับคณะและภาควิชา บัณฑิตวิทยาลัยก็ร่วมมือกับคณะและภาควิชาจัดสรรและใช้เงินให้เป็นประโยชน์

เรื่องปรัชญานั้นผมขอเรียนให้ทราบถึงคติการทำงานของผม ซึ่งมีอยู่นิดเดียว คือ ซื่อตรง อ่อนน้อม และซื่อ

ศจ.ดร.กานดา ณ ถลาง

ขอพระคุณมากค่ะ คิดนักรู้สึกจับใจในคติทั้ง 3 คำที่ท่านทิ้งท้ายไว้ให้เรา เท่าที่คิดนได้ สักขัรบับฟังมา และเท่าที่ท่านผู้อภิปรายได้ให้ความรู้ รู้สึกว่าบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีลักษณะ เกินตรงที่มองครที่ประสานงานมากกว่าหนึ่งองค์กร คือมีคณะกรรมการบัณฑิตศึกษา ประจำอยู่ที่คณะต่าง ๆ ทำงานด้านบัณฑิตศึกษาประสานงานระหว่างคณะกับบัณฑิตวิทยาลัย นอกเหนือจากคณะกรรมการบริหารบัณฑิตวิทยาลัย หลักและหน้าที่ของบัณฑิตวิทยาลัยนั้นท่านเน้นด้านประสานงานควบคุมมาตรฐานและจัดหาทรัพยากรซึ่งท่านอยู่ในฐานะที่จะจัดทำได้ดีกว่าหลายสถาบัน วิธีการที่ท่านเน้นความสำคัญของการประสานงานเป็นสิ่งแรก แล้วจะไ้การควบคุมมาตรฐานตามมานั้นเป็นเรื่องที่น่าสนใจไม่น้อยทีเดียว ท่านอาจว่าที่จำเป็นต้องทำอย่างนั้นเพราะอาวุโสหน่อย แต่จริง ๆ แล้ว

ก็เป็นนโยบายของตนเองที่ทำอย่างหนึ่งแล้ว จะได้อีกอย่างหนึ่งมาได้เอง

ขอ่านไปที่มหาวิทยาลัยมหิดล ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยแยกไปจากงานด้านการศึกษาที่เรา
คุ้นเคยกัน ขอให้อาจารย์คุณหม่อมมนตรีช่วยเล่าให้เราฟังว่าบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหิดล
มีองค์กรแปลกไปจากที่เราับฟังมาแล้วหรือไม่ มีระบบการบริหารอย่างไร มีภาควิชาช่วยหรือไม่

ผศ. นายแพทย์มนตรี จุลสมัย

สวัสดิ์ศรีรับ ท่านอาจารย์ บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหิดลนั้นแตกต่างไปจากมหาวิทยาลัย
อื่นหลายด้าน รูปแบบของบัณฑิตวิทยาลัยมีการวางไว้มาก่อนและมีการพัฒนามาเรื่อย ๆ จนเป็นรูปแบบ
ปัจจุบันนี้ ผมเองเป็นคนคบตีใหม่ เพิ่งเข้ารับงานได้ปีเดียว เริ่มตนผมอยากให้เห็นภาพกว้าง ๆ
ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดลในการจัดการศึกษาหลังปริญญาตอน เริ่มแรกมีการจัดการ
เรียนการสอนระดับหลังปริญญาตรีในคณะเวชศาสตร์เขตร้อน (School of Tropical
Medicine) และมี Graduate School of Public Health ในคณะ
สาธารณสุขศาสตร์ ส่วนบัณฑิตวิทยาลัยตั้งขึ้นเมื่อประมาณเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2507
บัณฑิตวิทยาลัยเกิดขึ้นหลังจากการสัมมนาของภาควิชาต่าง ๆ ใ้ขอสรุปว่ามหาวิทยาลัยจะต้องผลิต
แพทย์เพิ่มขึ้น การผลิตแพทย์เพิ่มขึ้นต้องมีครูแพทย์เพิ่มขึ้น ครูแพทย์นั้นได้มาจากการเอาแพทย์
มาเรียนครู หรือเอาคนอื่นมาเรียน ตกลงกันว่าเอาคนอื่นมาเรียนเป็นครูแพทย์ก็ได้ โดยเฉพาะ
ครูแพทย์ที่สอนนิสิตแพทย์ในปีต้น ๆ ที่เป็นการสอนวิชาพื้นฐาน บัณฑิตวิทยาลัยจึงเกิดขึ้นทำหน้าที่
จัดการศึกษาสำหรับครูแพทย์ มีการรับนักศึกษาในปี พ.ศ. 2505 แต่พระราชบัญญัติประกาศ
ใช้เมื่อ พ.ศ. 2507 อันเป็นปีที่นักศึกษารุ่นแรกได้รับปริญญา งานอีกอย่างหนึ่งของบัณฑิตวิทยาลัย
คือ การอบรมแพทย์หลังจากสำเร็จการศึกษาแล้ว โดยทำหลักสูตรการสอนให้เป็นระบบ เมื่อจบ
การอบรมแล้วได้รับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ผู้เข้าร่วมการอบรมเป็นแพทย์ประจำบ้านซึ่ง
ทำงานรอเวลาบรรจุเข้าเป็น Staff การอบรมนี้ช่วยแก้ปัญหาแพทย์ไปทำงานต่างประเทศ
ได้ช่วยส่วนหนึ่ง

ปัจจุบันนี้มีการผลิตบัณฑิตชั้นบัณฑิตศึกษาในสาขาวิชาต่าง ๆ 48 สาขาวิชา รูปแบบของ
บัณฑิตวิทยาลัยประกอบด้วยสำนักงานคณบดี ในสำนักงานแบ่งสายงานออกเป็นฝ่ายต่าง ๆ มี
ฝ่ายการเงิน ฝ่ายบริหารงานทั่วไปซึ่งทำหน้าที่คล้าย ๆ สำนักงานเลขานุการของคณะ

มีสารบรรณ การเจ้าหน้าที่ รูปงานของสำนักงานโดยทั่ว ๆ ไปคล้ายกับรูปงานของสำนักงาน อธิการบดี ฝ่ายที่มีงานหนักมากที่สุด คือฝ่ายการเงินและฝ่ายการศึกษา งานของฝ่ายเจ้าหน้าที่ ไม่นักเพราะเจ้าหน้าที่มีเพียง Staff ที่ทำงานในสำนักงานเท่านั้น ฝ่ายเจ้าหน้าที่ดูแลเรื่อง อัตรากำลังที่บัณฑิตวิทยาลัยให้หมุนเวียนให้ภาควิชาอื่นไปบรรจุและส่งคืนมาเพื่อใช้อัตรากำลัง

งานของฝ่ายการศึกษามีมาก เพราะต้องดูแลตั้งแต่การรับสมัคร การสอบคัดเลือก นักศึกษา การตรวจสอบหลักสูตรต่าง ๆ งานอีกอย่างหนึ่งที่จะต้องทำแต่ยังไม่ได้ทำ คือ การประเมินผล การผลิตบัณฑิตทั้ง 48 สาขาว่าเป็นไปตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรหรือไม่ สาขาวิชาทั้ง 48 สาขานี้อยู่ในความรับผิดชอบของคณะต่าง ๆ บัณฑิตวิทยาลัยแต่งตั้งให้มีผู้ช่วยคณบดี ช่วยประสานงาน ในคณะสังคมศาสตร์ วิทยาศาสตร์การแพทย์ วิทยาศาสตร์ทั่วไป เป็นต้น แต่เท่าที่ปฏิบัติมาผู้ช่วยคณบดีไม่สู้จะมีบทบาทมากเท่าหัวหน้าภาควิชา ดังนั้นคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ต้องมีสัมพันธ์ภาพอันดีกับหัวหน้าภาควิชา บางทีต้องไปถกถกกันเหมือนกันมี เมื่อมีสัมพันธ์ภาพ ดีแล้วทุกอย่างก็เรียบร้อย ถ้าคณบดีบัณฑิตวิทยาลัยจะทำงานโดยการสั่งจะมีปัญหาในการทำงานมาก เพราะคณบดีไม่มีอำนาจอะไร

เรื่องการเงิน บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหิดล มีเงินอยู่ 2 ประเภท คือเงินงบประมาณ และเงินรายได้ เงินรายได้ได้มา 2 ทาง ทางหนึ่งจากเงินค่าลงทะเบียนและสมัครสอบ อีกทางหนึ่งจากหน่วยงานต่างประเทศที่มหาวิทยาลัยติดต่อขอความช่วยเหลือ เงินที่ได้รับจาก ทางประเทศมี earmark แนนอนแล้วว่าจะต้องใช้ทางไหน ปรับปรุงอะไร ส่วนเงินรายได้ ที่เป็นเงินบำรุงการศึกษา เงินที่ได้จากการขายใบสมัคร ค่าสมัครสอบและอื่น ๆ นั้นต้องเตรียม จัดทำประมาณการคล้าย ๆ กับเงินงบประมาณแผ่นดินว่าเงินที่คาดว่าจะได้รับมีเท่าไร จะต้องใช้จ่าย เป็นค่าอะไรบ้าง มหาวิทยาลัยมหิดลจ่ายค่าคุณนิพนธ์ได้เพียงฉบับละ 500 บาท สถาบันอื่น อาจจะจ่ายได้ถึงฉบับละ 1,000 บาท รายจ่ายดังกล่าวนี้ต้องจ่ายจากเงินรายได้ นอกจากนี้ บัณฑิตวิทยาลัยจะต้องกันเงินรายได้ไว้ส่วนหนึ่ง เพื่อช่วยเหลือภาควิชาที่เกิดขาดเงินและจำเป็นต้องใช้เงิน ถ้าคณบดีของเขาช่วยไม่ได้ แต่บัณฑิตวิทยาลัยช่วยได้ก็มีผล ทำให้การบริหารชั้น บัณฑิตศึกษาราววันพอสมควร

งานด้านวิชาการนั้นบัณฑิตวิทยาลัยพยายามไม่ไปแย่งของว่าทำไมจึงสอนอย่างนี้ ทำไมไม่ทำอย่างนั้น แต่ทำในทางตรงข้าม คือให้อำนาจแก่คณาจารย์ภาควิชา หรือหัวหน้าโครงการในกรณีที่ เป็นโปรแกรมสหสาขาวิชา คณะกรรมการดำเนินงานโปรแกรมสหสาขาวิชานั้น รวบรวมมาจากภาควิชาที่เกี่ยวข้องมาตั้ง เป็นคณะกรรมการประจำโครงการแล้วเลือกประธาน ประธานโครงการหรือหัวหน้าโครงการทำหน้าที่เหมือนหัวหน้าภาควิชา บัณฑิตวิทยาลัยทำหน้าที่ประสานงานกับหัวหน้าภาควิชาและหัวหน้าโครงการ สิทธิในการเชิญวิทยากรมาสอน การกำหนดหลักการในการเสนอเค้าโครงวิทยานิพนธ์ และงานวิชาการอื่น ๆ เป็นเรื่องของหัวหน้าภาควิชา และหัวหน้าโครงการ แต่เมื่อ เขาจะสอนไม่มีห้องสอน เป็นหน้าที่ของบัณฑิตวิทยาลัยที่จะประสานงานกับมหาวิทยาลัยหาห้องเรียนให้เขา

กรรมการบริหารระดับเหนือขึ้นไปจากระดับภาควิชาหรือโครงการ มีคณะกรรมการอีกชุดหนึ่ง เรียกว่าคณะกรรมการประจำบัณฑิตฯ ตามกฎหมายมีจำนวนกรรมการไม่เกิน 9 คน มีคณบดีบัณฑิตวิทยาลัยเป็นประธาน วิธีการที่มหาวิทยาลัยมหิดลจัดทำก็คือเชิญคณบดีจากคณะที่มี การสอนชั้นบัณฑิตศึกษามาเป็นกรรมการ ดังนั้นกรรมการชุดนี้จึงมีลักษณะ เป็นซูเปอร์คณะ เพราะ กรรมการบริหาร ของมหาวิทยาลัยประกอบด้วยหัวหน้าภาควิชา คณบดีและตัวแทนสภาคณาจารย์ แต่คณะกรรมการประจำบัณฑิตฯ ประกอบด้วย คณบดีบัณฑิตวิทยาลัยเป็นประธาน และคณบดีทุกคณะ เป็นกรรมการตามกฎหมาย ในทางปฏิบัติผมเชิญท่านอธิการบดีมาเป็นประธาน ดังนั้นที่ประชุม จึงมีลักษณะ เป็นที่ประชุมคณบดีกลาย ๆ โดยที่คณะกรรมการชุดนี้มีอำนาจหน้าที่กำหนดไว้ตามกฎหมาย แต่มีสภาพเหมือนที่ประชุมคณบดีซึ่งรู้ เรื่องดีอยู่แล้ว โดยมากที่ประชุมก็รับรู้และ เปิดไฟเขียวให้ผ่าน คำเนินการได้ คณะกรรมการชุดนี้จึงไม่ค่อยประชุมบ่อยนัก ประชุมกันอย่างมากปีละ 2 ครั้ง เพราะเห็นหน้ากันในที่ประชุมคณบดีทุก 2 สัปดาห์อยู่แล้ว

เรื่องภาควิชาในสังกัดบัณฑิตวิทยาลัยนั้น แต่เดิมมหาวิทยาลัยมหิดลมีพระราชบัญญัติ บัณฑิตวิทยาลัยระบุว่ามีภาควิชาในสังกัด 2 ภาควิชา คือ วิทยาศาสตร์การแพทย์คลินิก ดูแลการสอน การเรียนระดับประกาศนียบัตรชั้นสูงของแพทย์ และวิทยาศาสตร์การแพทย์พื้นฐาน ดูแลการผลิต บัณฑิตชั้นปริญญาโทและปริญญาเอก ทางด้านกายวิภาคศาสตร์ สรีรวิทยา ไปโอเคมิสตร์

ปัจจุบันนี้พิจารณาเห็นว่างานผลิตบัณฑิตชั้นบัณฑิตศึกษาขยายตัวขึ้นเรื่อย ๆ ถ้าจะตั้งภาควิชาห้องตั้ง
อีกหลายภาค จึงขอเลิกภาควิชาและได้ประกาศยกเลิกในพระราชกิจจานุเบกษาไปแล้ว เมื่อ
เดือนพฤศจิกายน ปัจจุบันนี้บัณฑิตวิทยาลัยของมหาวิทยาลัยจึงไม่มีภาควิชา

ศจ.ดร.กานดา ณ แฉาง

สรุปได้ว่าบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดลเกิดขึ้นในภาคปฏิบัติก่อน แล้วจึงมีองค์
เป็นทางการทำหน้าที่ประสานงานบริหารในภายหลัง กล่าวได้ว่าบัณฑิตวิทยาลัยเกิดขึ้นด้วย
ความร่วมมือทางวิชาการ เป็นที่นาสั่งเกิดภาวะกรรมการประจำบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล
นั้นแท้จริงแล้วประกอบด้วยคณะบุคคลต่าง ๆ และมีลักษณะพิเศษตรงที่ท่านคณะที่บัณฑิตวิทยาลัยสามารถ
เชิญท่านอธิการบดีมาเป็นประธานได้ตลอดไป อีกประเด็นหนึ่งที่ท่านผู้อภิปรายได้ฝากไว้เป็นข้อคิด
คือ บัณฑิตวิทยาลัยจะต้องประสานสัมพันธ์กับภาควิชาให้ได้ เพื่อความมีประสิทธิภาพของงานผลิตบัณฑิต
ชั้นบัณฑิตศึกษา ขอเสนอแนะนี้ไว้ไปปฏิบัติได้ แต่ที่ท่านว่าถึงต้องสอดคล้องกับเหล่านั้นเห็นจะต้อง
หยุดยั้งไว้สำหรับตัวเอง

ตามที่ท่านคณะที่บัณฑิตวิทยาลัยทั้ง สามมหาวิทยาลัยได้เล่าให้เราฟังถึงระบบการบริหารงาน
นั้น สรุปได้ว่าการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษาทั้งสามมหาวิทยาลัยขึ้นอยู่กับคณะและภาควิชา
เกือบจะสมบูรณ์ บัณฑิตวิทยาลัยทำหน้าที่ควบคุมดูแลมาตรฐานและประสานงาน วิธีการควบคุม
มาตรฐานนั้นแตกต่างกัน เช่น มหาวิทยาลัยมหิดลไม่พยายามแทรกงานวิชาการโดยตรง แต่ทำ
โดยอ้อม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเน้นที่การประสานงานแล้วจะให้การควบคุมมาตรฐานมาเองที่หลัง
รูปแบบของสำนักงานมีรายละเอียดต่างกันออกไปในแต่ละสถาบัน เพื่อความสะดวกและความคล่องตัว
ในการปฏิบัติงาน เรื่องการเงินสอดคล้องต้องกันทั้งสามมหาวิทยาลัย คือกองบริหารการเงิน 2 ยอด
คือ เงินงบประมาณและเงินรายได้เหมือนกัน แต่ท่านผู้อภิปรายไม่ได้พูดถึง ระดับความมากน้อยของเงิน
ไว้ชัดเจน บางมหาวิทยาลัยสามารถเอางบประมาณออกมาจัดสรรให้คณะและภาควิชา เพื่อช่วยเสริม
กำลังงานวิชาการและแก้ไขปัญหาความขาดแคลนของคณะและภาควิชาได้ มีเงินมาจัดสรรให้เป็น
ค่าตอบแทนในการควบคุมปริญญาบัตร และการปฏิบัติงานเกี่ยวกับบัณฑิตศึกษาได้ เรื่องนี้ใน
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒของเราจะเป็นปัญหา งบรายได้ของบัณฑิตวิทยาลัยได้รับมาน้อยมาก

ในปีนั้นมหาวิทยาลัยได้รับเงินมากเป็นลำดับที่ 2 รองโหล คือถักขึ้นมาจากคณะพลศึกษา ทั้ง ๆ ที่
มหาวิทยาลัยเก็บเงินค่าหน่วยกิตของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษาสูงกว่าระดับปริญญาตรี เรื่องนี้เป็น
เรื่องที่มาวิทยาลัยใช้มาครุการในการดำเนินงานแตกต่างกันกับมหาวิทยาลัยอื่น อาจารย์ของเรา
หลายคนของใจว่าทำไมบัณฑิตวิทยาลัยจึงไม่สามารถจ่ายเงินค่าตอบแทนในการควบคุมปริญญาบัตร
ได้ ก็ขอถือโอกาสทำความเข้าใจ ณ ที่นี้ด้วยว่าเพราะบัณฑิตวิทยาลัยไม่มีเงิน ได้พยายามขอตั้ง
งบประมาณเพื่อการนี้ถูกคัด จะอาศัยบรรยายได้ที่ได้รับ บัณฑิตวิทยาลัยก็ได้รับจากส่วนที่
มหาวิทยาลัยจัดสรรให้มาน้อยมาก ไม่เพียงพอที่จะดำเนินการเรื่องนี้ได้ เงินที่ได้รับมีพอเพียง
ที่จะใช้ดำเนินงานในสำนักงานเท่านั้น เรื่องนี้เป็นเรื่องปลื้มขอยยที่ใครขอทำความเข้าใจกันให้
กระจ่างชัดตรงจุดนี้

ขอถามไปถึงประเด็นการประสานงานของบัณฑิตวิทยาลัยกับหน่วยงานต่าง ๆ ขอเรียนถาม
ท่านคณบดีบัณฑิตวิทยาลัยในฐานะที่ท่านต้องทำงานประสานงานกับหน่วยงานหลายหน่วย เช่น
มหาวิทยาลัยมหิดลมีการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษาถึง 48 สาขา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
มีภาควิชา 67 ภาควิชาที่ดำเนินการชั้นบัณฑิตศึกษา ท่านมีปัญหาอะไรในการประสานงานบ้าง
มีข้อเสนอแนะอันจะก่อให้เกิดความเข้าใจอันดีอะไรบ้าง ที่จะชี้แนะให้มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ซึ่งมีการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษา 25 สาขาวิชาตามหลักสูตร แต่ที่ปฏิบัติงานจริง ๆ ในขณะนี้
21 สาขาวิชา ในรอบที่ 2 นี้ขอกลับมาที่ศาสตราจารย์ ดร.บร.เจิด คติการ ขอเริ่มต้นเรียน
ถามถึงข้อคิดที่ท่านให้ไว้ ณ ที่หนึ่งที่ไควว่า บัณฑิตวิทยาลัยเปรียบเหมือนยักษ์ใหญ่ไม่มีตะบองนั้นคือ
อย่างไร ขอความกรุณาเริ่มต้นตรงจุดนี้

ศจ.ดร.บร.เจิด คติการ

ผมว่าบัณฑิตวิทยาลัยเหมือนยักษ์ใหญ่ไม่มีตะบอง คือบัณฑิตวิทยาลัยทำท่าเหมือนใหญ
คือถ้าจะดูรายชื่อผู้เกี่ยวข้อง รายชื่ออาจารย์ประจำบัณฑิต มีรายชื่อยาวเหยียด แต่จริง ๆ แล้ว
คนเหล่านี้กระจายกันอยู่ตามที่ต่าง ๆ ไม่ได้มานั่งรวมกันอยู่ที่บัณฑิตวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัยไม่ได้
เป็นสายงานบังคับบัญชา ไม่ได้มีส่วน promotion ขึ้นเงินเคื่อนให้เขา แต่บัณฑิตวิทยาลัย
ต้องประสานงานให้เขาทำงานให้เรา เรื่องนี้บางครั้งก็ทำไ้คงายและบางครั้งก็ยาก

ในการบริหารงานวิชาการ จะประสานงานได้ดีต้องมีความเข้าใจในเรื่อง logic ของการประสานงาน คือเราต้องมีที่เค็ดไว้ม่าง เช่น ถ้าเขาคิดซึคตรงไหน สงสัยว่าจะได้ 2 ชั้นหรือไม่ เราช่วยกระตุ้นให้ได้ เราไปกระซิบบอกไว้แล้ววาคันนี้ควรจะได้ 2 ชั้นนะ พอเขาเห็นได้จริง ลักคนสองคน เขาก็เริ่มคิดว่า เอ/ ผมนั่งอยู่ที่บัณฑิตวิทยาลัยนี้ทำไมรู้ว่าคนนั้นคนนี้ได้ ที่จริงผมรู้ก่อนแล้ว เขาถามว่าทำไมผมจึงรู้ก็ ผมตอบว่าลางสังหรณ์ครับ ที่จริงมีคนมากกระซิบบอก เรายึคหลักที่ว่าถ้ามีอะไรคึคซึคที่ไหนเราช่วยเขาได้ และเราพยายามช่วยในสิ่งที่คนอื่นเขาช่วยไม่ได้ โดยเฉพาะค่าน security เรื่องเงินรายไค้ของบัณฑิตวิทยาลัยนั้นเราต้องจัดสรรจ่ายให้คณะและภาควิชาตามที่กำหนดไว้ในโควตา 60 เปอร์เซนต์ นั้น เราก้ทำให้เขาเห็นว่าเราสนับสนุนช่วยเหลือเขาได้ ความจริงก็เป็เงินของเขา ส่วนการที่จะไปควบคุมมาตรฐานนั้น ต้องพยายามให้เขาเห็นก่อนว่าเรายึคหลักไค้ เราคอย ๆ เพิ่มการควบคุมทีละน้อย เรื่องการประสานงานนั้นบางภาควิชาค้เป็ปัญหา บางภาควิชาไม่มีปัญหา ถ้าใครมีปัญหเราก้ต้องใช้เวลากับเขานาน ๆ เพื่อให้เกิคความเข้าใจอันค้ต่อกัน ผมมีความคึคว่าบัณฑิตวิทยาลัยนี้ถ้าเห็นวาคึคก็ควรรักษาไว้ ถ้าไม่คึคก็ให้ผมไปอย่าปล่อยให้ยู่อย่างไมคตาย แต่ไม่ไค้

ศจ.คร.กานดา ณ ถลาง

จะไม่สรุปการอภิปรายของศาสตราจารย์ คร.บรรเจิด คติการในตอนนี้ ขอทั้งทางจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยก่อนในเรื่องการประสานงานกับคณะและภาควิชาว่าเป็นอย่างไร และมีการดำเนินงานหลักสูตรที่เป็นหลักสูตรสหวิทยาการอย่างไร

รศ.คร.สุประคิษฐ์ บุณนาค

ปัญหาการประสานงานของบัณฑิตวิทยาลัยกับคณะและภาควิชา เคยมีมามากจนต้องเปลี่ยนวิธีการดำเนินงาน ตัวอย่างอันหนึ่ง คึค การควบคุมมาตรฐานการศึกษา ระบบเก็มิใช้วิธีตั้งคณะกรรมการขึ้นมา 4 - 5 คน ค้เนิการร่างระเบียบควบคุม แล้วเสนอ board ประกาศใช้เป็ระเบียบ ปัญหาที่มีมากในครั้งนั้น คึค เมื่อประกาศใช้ระเบียบภาควิชาที่คอง

ดำเนินการตามระเบียบนั้นไม่ทราบมาก่อน ระเบียบที่ประกาศไปก็กลายเป็นกระดาษแผ่นหนึ่ง
มีคนปฏิบัติตามระเบียบไม่ถึงครึ่ง ระบบที่ใช้อยู่ในปัจจุบันใช้วิธีให้คณะกรรมการซึ่งเป็นคนกลุ่มน้อย
ร่างระเบียบข้อบังคับขึ้นมาเป็นตุ๊กตาแล้วส่งไปที่คณะและภาควิชาที่เกี่ยวข้องให้เขา comment
กลับมาว่าส่วนไหนดี ส่วนไหนไม่ดี ส่วนไหนปฏิบัติไม่ได้ แล้วเราก็นำเอาข้อมูลทั้งหมดมาประมวล
เข้าด้วยกัน เอาส่วนที่ดีที่ปฏิบัติร่วมกันได้ทั้งหมดมาประกาศใช้ โดยยึดเจตนารมณ์ในการร่าง
ระเบียบแต่ละฉบับเป็นเกณฑ์ การประสานงานปัจจุบันนี้มีปัญหาน้อยลงเรื่อย ๆ แต่ก็ยังมีปัญหาอยู่
บ้าง ผมไม่แน่ใจว่ามีใครสามารถแก้ปัญหาได้ 100 เปอร์เซ็นต์ แก้ได้เพียง 70 - 80
เปอร์เซ็นต์ก็นับว่าดีแล้ว

การบริหารหลักสูตรแบบสหสาขาวิชาของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ใช้โมเดลของ
บัณฑิตวิทยาลัยตั้งเป็นคณะกรรมการบริหาร ประกอบด้วยคณบดี หัวหน้าภาควิชาที่เกี่ยวข้องและ
กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งแต่งตั้งจากคณาจารย์บัณฑิตศึกษา มีจำนวนครึ่งหนึ่งของกรรมการ ปัจจุบัน
มีหลักสูตรสหสาขาวิชา 3 หลักสูตร คือ วิทยาศาสตร์ภาวะแวดล้อม วิทยาศาสตร์สีเขียวและจุดสีเขียว
กำลังจะเริ่มหลักสูตรไทยศึกษา คณะกรรมการบริหารหลักสูตรวิทยาศาสตร์ภาวะแวดล้อมได้มาจาก
บุคลากร 5 คณะ คือคณะวิทยาศาสตร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์ คณะ
สถาปัตยกรรมศาสตร์และคณะอักษรศาสตร์ การที่มีคณะอักษรศาสตร์ร่วมด้วยเพราะภาควิชา
ภูมิศาสตร์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยสังกัดคณะอักษรศาสตร์

ศจ.ดร.กานดา ณ กลาง

ศาสตราจารย์ ดร.บรรเจิด คติการ และรองศาสตราจารย์ ดร.สุประภัสร์ บุญนาค
ท่านมิได้บอกเราว่าท่านมีปัญหาอะไร แต่ได้บอกวิธีแก้ปัญหา หรือวิถีทางที่ท่านใช้ในการแก้ปัญหา
สรุปได้ว่าบัณฑิตวิทยาลัยควรจะใช้เหตุผล และกลไบายอย่างสูงในการคิดแก้ปัญหาต่าง ๆ รวมทั้ง
ต้องใช้ปฏิภาณไหวพริบของคณบดีบัณฑิตวิทยาลัยในการ deal กับปัญหานั้นๆ ด้วย ท่านคณบดี
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ชี้แนะให้เริ่มจากกังวลใจ คอยๆ gain favor
และความเชื่อถือจากคณาจารย์ก่อน แล้วจะเอาอะไรคงจะเอาได้ในภายหลัง เหมือนอย่าง
ที่ท่านสุนทรภู่กล่าวไว้ว่า ทุกอย่างยอมสำเร็จได้ด้วยไมตรี กลไบายของท่านเอาไมตรีเป็นสำคัญ
แต่ขณะเดียวกันท่านก็เคร่งครัดในจุดที่ควรจะเคร่งครัดและอ่อนในจุดที่ควรจะอ่อน ท่านคณบดีทั้งสองท่าน

ล้วนแต่ผูกพันต่อกันว่า การประสานงานที่ถูกต้องเกิดจากความเข้าใจร่วมกัน ตรงจุดไหนที่ไม่เข้าใจกัน จึงทำให้ตรงนั้นเป็นที่กระจ่าง ใจของคนไม่ใช่เหล็กไหล แต่เป็นเลือดเนื้อ ย่อมพร้อมที่จะเข้าใจซึ่งกันและกันได้ เมื่อเข้าใจกันแล้วปัญหาที่ไม่มีความต้องการของแต่ละฝ่าย ก็ปรับเข้าหากันได้โดยง่าย

ขอฟังทางมหาวิทยาลัยมหิดลบ้างว่าท่านจะมี tact อะไรพิเศษเล่าให้เราฟังบ้าง ท่านอาจจะกล่าวถึงปัญหาควยหรือไม้ก็ได้ เพราะบัณฑิตวิทยาลัยทุกสถาบันย่อมมีปัญหาจากงานวิชาการ ชุรการและการประสานงานหลายอย่างต่าง ๆ กัน

ผศ.ดร.มันตรี จุลสมัย

มหาวิทยาลัยมหิดลมีปัญหาในการประสานงานเหมือนกัน ถ้าหลักสูตรเป็นหลักสูตรของภาควิชาบัญชีมาน้อย ถ้าเป็นหลักสูตรที่เกิดจากความคิดของอาจารย์เพียงกลุ่มเดียวในภาควิชาคือมีอาจารย์คนหนึ่งเป็น nucleus เริ่มต้นคิดขึ้นแล้วชักชวนเพื่อน ๆ ขอเปิดหลักสูตรโดยที่หัวหน้าภาควิชาไม่ได้เป็นค้ำค้ำตัวตีในการขอเปิดหลักสูตร หลักสูตรแบบนี้มีปัญหาในการประสานงานมาก เพราะหัวหน้าภาควิชาขึ้นถึงแม่จะให้การสนับสนุนในที่ แต่ก็ไม่วิ้งเตนสนใจมากเท่าที่ควร เพราะไม่ใช่งานของเขา หลักสูตรอีกประเภทหนึ่งก็เป็นปัญหาคือเมื่อบัณฑิตวิทยาลัย หรือมหาวิทยาลัยมีนโยบายหรือรับนโยบายมาจากทบวงมหาวิทยาลัยจะเปิดปริญญาโท แล้วบัณฑิตวิทยาลัยเป็นผู้เริ่มตนขอให้เปิดสาขาวิชานี้ เมื่อบัณฑิตวิทยาลัยเป็นตนเรื่อง ภาควิชาเขาก็เรียกร้องมาขอนั้นขอนี่ ขอเสียจนบัณฑิตวิทยาลัยเองก็ช่วยไม่ได้เพราะเงินไม่พอ

ปัญหาเกี่ยวกับอาจารย์ผู้สอน ทางมหาวิทยาลัยมิได้ขึ้นบัญชีอาจารย์ไว้เป็นอาจารย์ประจำบัณฑิตฯ ปัญหาจึงมีน้อยมากแทบไม่มีเลย อาจารย์ผู้สอนทุกคนขึ้นอยู่กับหัวหน้าภาควิชาและคณะบดีของเขา ปัญหาเรื่องการแบ่งแยกอาจารย์แบบมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จึงไม่มีบัณฑิตวิทยาลัยไม่ได้ดูแลให้ดูแลให้โทษอะไรกับอาจารย์

ปัญหาจะแก้อย่างไร ปัญหาบางอย่างแก้ได้ ปัญหาบางอย่างป้องกันไม่ให้เกิดขึ้นได้ ตัวอย่างเช่นเรารู้ว่าจะเกิดปัญหา ถ้าเมืองบนตั้งลงมาและบัณฑิตวิทยาลัยต้องการให้ภาควิชาดำเนินการ เราก็หาวิธีการที่จะให้อาจารย์เขารวมตัวกันแล้วขอเปิดโปรแกรมนั้นขึ้นมา เราหลีกเลี่ยงการสั่งการ

โดยบัณฑิตวิทยาลัย เมื่อทำไต่อย่างนี้การประสานงานหลังจากเปิดโปรแกรมแล้วก็ไม่ยุ่งยาก
ขณะนี้สาขาวิชาที่เปิดใหม่ไม่มีปัญหา แต่สาขาวิชาที่เปิดมานานแล้วยังมีปัญหายูบบ้าง ปัญหาหลัก
ของสาขาเหล่านี้ก็คือภาควิชา เขาถือว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาไม่ใช่ นักเรียนของเขา เขาคิดว่า
เป็นนักเรียนของบัณฑิตวิทยาลัย จะทำอะไรก็จะมาเอาเงินที่บัณฑิตวิทยาลัย อ้างว่าเป็นนักเรียนของ
คุณนี่ คุณจัดการเอาเงินมาเพราะจะเอาเงินนี้ไปทำให้นักเรียนของคุณ ปัญหานี้ยังแก้ไม่ตกยังทำให้
เขาคิดไม่ได้ว่านักเรียนนี้เป็นนักเรียนของเขา บัณฑิตวิทยาลัยเพียงแต่ดูแลอยู่ห่าง ๆ

โปรแกรมที่เป็นสหสาขาวิชา คนสำคัญคือหัวหน้าโครงการหรือประธานที่เลือกขึ้นมา
คนคนนั้นอย่างน้อยควรจะเป็นหัวหน้าภาควิชา โปรแกรมสหสาขาวิชาที่มหาวิทยาลัยมหิดลมี
คณะกรรมการที่เลือกมาจากอาจารย์ที่มีความสนใจ ไม่ได้เอาคนบดมาตั้งเป็นกรรมการ คณะ
กรรมการเลือกประธานทำหน้าที่เป็นหัวหน้าโครงการ การตั้งประธานควรจะต้องตั้งคนที่เป็หัวหน้า
ภาควิชาเป็นประธาน ถ้าตั้งอาจารย์ผู้ใหญ่นึงเป็นประธาน การเปิดโปรแกรมทำได้จริง แต่
สิ่งที่ตามมาคือประธานจะขอสำนักงาน ขอพิมพ์ดีด ขอเลขานุการซึ่งบัณฑิตวิทยาลัยจัดหาให้ไม่ได้
ถ้าเป็นหัวหน้าภาคเขาสามารถใช้อำนาจและใช้คนของภาควิชาได้ โปรแกรมสหสาขาวิชาที่
ต้องมีคนจากหลายภาควิชาทำงานร่วมกันต้องตกลงกันให้แน่นอนว่าจะเอาสำนักงานไว้ที่ใด มิฉะนั้น
ก็มีปัญหา หนะนี้มีมหาวิทยาลัยมหิดลมีโปรแกรมปริญญาโท วิทยาการระบาศซึ่งมีภาควิชา

Epistemology (เวชศาสตร์ป้องกัน) ของคณะแพทยศาสตร์รามธิบดี และคณะแพทยศาสตร์
ศิริราชทำงานร่วมกัน ประธานโครงการคือ อาจารย์มุกดา อยู่คณะแพทยศาสตร์ศิริราช แกมีผู้
ร่วมงานเป็นอาจารย์ที่ active อยู่ทางคณะแพทยศาสตร์รามธิบดี สำนักงานจะอยู่ที่ไหน
ทางศิริราชมีตัวประธานคนเดียว เลยต้องแก้ปัญหาใหม่เลขานุการอีกคนอยู่ที่รามธิบดีและตั้ง
สำนักงานที่คณะวิทยาศาสตร์ โปรแกรมสหสาขาวิชาที่มีบุคลากรจากกรมกองภายนอกมหาวิทยาลัย
มาร่วมด้วยนั้นไม่มีปัญหา เพราะตั้งสำนักงานข้างนอกไม่ได้ต้องอยู่ในมหาวิทยาลัย จุดสำคัญคือต้อง
ตั้งหัวหน้าโครงการจากหัวหน้าภาควิชา เพราะพึ่งเครื่องมือเครื่องใช้และคนของเขาได้

ศจ.ดร.กานดา ณ ถลาง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คุณหม่อมมนตรีท่านว่าปัญหาของมหาวิทยาลัยมหิดลนั้นเมื่อวิธีการ
แก่นั้นเน้นทางวิชาการให้เป็นเรื่องของภาควิชา มหาวิทยาลัยไม่ impose on ภาควิชา
ว่าจะต้องทำอย่างนั้นอย่างนี้ แต่พยายามให้เริ่มมาจาก ภาควิชา

เรื่องโปรแกรมสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ตั้งให้มีคณะทำงาน จุดประสงค์
มหาวิทยาลัยตั้งคณะกรรมการบริหารในระดับคณะบดี และ expertises ที่เกี่ยวข้อง
มหาวิทยาลัยมหิดลมีคณะกรรมการซึ่งเน้นความสำคัญของประธาน เมื่อได้ประธานแล้วจะได้
ประโยชน์จากสำนักงาน เสมียนธุรการจากประธานในฐานะหัวหน้าภาควิชา ขณะนี้เวลาล่วง
เลยไปมากแล้วรอบต่อไปขอเรียนถามท่านคณะบดีใช้เวลาท่านละ 3 นาที ว่าในการดำเนินงาน
ชั้นบัณฑิตศึกษา โดยปรัชญาของท่านเองและในฐานะที่ การเชิญอาจารย์พิเศษมีความจำเป็นและ
เหตุผลอย่างไร สักส่วนที่เหมาะสมของอาจารย์พิเศษควรเป็นอย่างไร ขอเริ่มต้นที่มหาวิทยาลัย
เกษตรศาสตร์ก่อน

ศจ.ดร.บรรเจิด คติการ

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ถือปฏิบัติเรื่องคณาจารย์บัณฑิตศึกษาว่า คนเรานั้นถ้าจะ
ยอมรับว่าตนเองมีความสามารถ qualify ที่จะสอนระดับบัณฑิตศึกษาได้มีศักดิ์ศรีไม่เท่ากับ
การที่คนอื่นยอมรับช่วย การขึ้นทะเบียนเป็นคณาจารย์บัณฑิตศึกษาเหมือนกับการเป็นกระโถกชั้นหนึ่ง
จะนำไปสู่การแต่งตั้งทางวิชาการ คณาจารย์บัณฑิตศึกษาต้องแนะนำนิสิตในการวิจัยได้ คนที่จะ
แนะนำผู้อื่นได้ควรจะต้องมีความถนัดทางการวิจัยและแสดงให้เห็นด้วยผลงานวิจัย จะเป็นงานวิจัย
ที่กำลังดำเนินการอยู่ก็ได้ แต่ไม่พิจารณา รวมไปถึงวิทยานิพนธ์เพราะวิทยานิพนธ์เป็นการทำงาน
วิจัยที่มีผู้อื่นชี้แนะให้ แนวความคิดนี้ได้จากการสัมภาษณ์อาจารย์มีโชคความคิดของบัณฑิตวิทยาลัย
การเชิญอาจารย์พิเศษมาสอนระดับบัณฑิตศึกษาก็ต้องพิจารณา โดยใช้เกณฑ์คณาจารย์บัณฑิตศึกษา
เช่นเดียวกัน บัณฑิตวิทยาลัยมอบอำนาจให้แก่ภาควิชาเป็นผู้พิจารณาว่าควรจะให้เชิญใครมาสอนและ
สอนอะไร แต่ขอร้องให้มาขึ้นทะเบียนคณาจารย์บัณฑิตศึกษาเสียก่อน ถ้ามีคุณสมบัติครบถ้วนตาม
เกณฑ์ให้ขึ้นทะเบียนไว้ ถ้าไม่ได้อัปทะเบียนก็สอนไม่ได้ หรือถ้าจะสอนให้ก็ได้ก็ให้เบิก

เงินค่าตอบแทนไม่ได้ บางกรณีอาจจะเบิกเงินให้ค่าชั่วโมงละ 50 บาท แต่ถ้าขึ้นทะเบียนเป็นคณาจารย์บัณฑิตศึกษาจะได้รับค่าตอบแทนชั่วโมงละ 100 บาท การพิจารณาคุณสมบัติตามเกณฑ์คณาจารย์บัณฑิตศึกษา บางครั้งก็เป็นเรื่องลำบากเหมือนกัน อาจารย์บางท่านไม่มีผลงานวิจัย เช่น สาขาการสอนภาษาไทย กำหนดไม่ได้ว่าเป็นงานวิจัยแค่ไหน ต้องอาศัยเกณฑ์อย่างอื่นเช่น อาจารย์ผู้นั้นเป็นที่ยอมรับนับถือในวงการภาษาไทยหรือไม่ เรื่องรายละเอียดการพิจารณานั้น บัณฑิตวิทยาลัยเสนอแนะให้ขอคิดเห็นไปได้ แต่เรื่องของการคัดเลือก เรื่องเหตุผลและความจำเป็นเป็นเรื่องของคณะและภาควิชา บางกรณีเรามีอาจารย์ที่สอนได้ แต่เราสอนเองไม่ได้ เพราะไม่มีห้องปฏิบัติการ มีความจำเป็นต้องให้บุคลากรภายนอกมาสอนเพราะเขาคู่มือห้องปฏิบัติการอยู่ กรมวิชาการเกษตร เด็กของเราได้ใช้ห้องปฏิบัติการใช้ chemical reagent ใกล้เคียง มีโอกาสไปคลุกคลีกับบุคลากรที่ทำงานการวิจัย และเขารับเป็นอาจารย์ควบคุมการทำวิทยานิพนธ์ให้ด้วย ค่าใช้จ่ายอะไรต่าง ๆ เขามีทุนการวิจัยให้ด้วย เราไม่มีอะไรเสียเชิญมาสอน 3 ชั่วโมง 300 บาท แต่เด็กของเราได้รับประโยชน์มาก เกณฑ์ในการขึ้นทะเบียนคณาจารย์บัณฑิตศึกษาของเราทำไว้เป็นเกณฑ์กลาง ๆ

ศจ.ดร.กานดา ณ ถลาง

ก่อนที่จะเรียนถามทางจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อยากจะขอเรียนถามท่านคณบดีถึงประเด็นปัญหาที่มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสบอยู่ คือการขึ้นบัญชีเป็นคณาจารย์บัณฑิตศึกษาแบบที่มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์จัดทำนั้น เป็นการกำหนดว่าอาจารย์พวกหนึ่งสอนได้ทั้งปริญญาตรีและบัณฑิตศึกษา แต่อาจารย์อีกพวกหนึ่งสอนได้แค่ปริญญาตรี คุงุประสงค์หนึ่งเป็นการแบ่งแยกคณาจารย์ออกเป็น 2 พวกโดยเด็ดขาด ซึ่งเราไม่ต้องการให้เกิดความบาดหมางเช่นนั้นเกิดขึ้น นอกจากนี้ อาจจะ มีปัญหาต่อไปอีกว่าเมื่อขึ้นบัญชีเป็นคณาจารย์บัณฑิตศึกษาแล้ว อาจารย์ผู้หนึ่งอาจจะไม่คงลักษณะ ตามคุณลักษณะที่กำหนดไว้หรือไม่ได้เคยรับหน้าที่อันใดเกี่ยวกับการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษาจากภาควิชาหรือคณะเลย จะ revise บัญชีกันอย่างไรขอเรียนถามท่านคณบดีบัณฑิตวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยว่าดำเนินการเรื่องนี้อย่างไร

รศ.ดร.สุประภัสร์ บุญนาค

ปัจจุบันนี้จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมีคณาจารย์บัณฑิตศึกษาอยู่ 727 ท่าน วิธีการเข้าเป็นคณาจารย์บัณฑิตศึกษานั้น ทางภาควิชาเป็นผู้เสนอ มีเกณฑ์อยู่ 3 ประการ คือ ประการแรก ต้องได้ปริญญาเอกหรือเทียบเท่า ประการที่ 2 ต้องได้รับปริญญาโทและมีผลงานวิจัยที่ตีพิมพ์เผยแพร่ ประการสุดท้ายต้องเป็นผู้ชำนาญการ ซึ่งไม่จำเป็นต้องมีปริญญาใด ๆ ทั้งสิ้น แต่ต้องเป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับในสาขาวิชานั้น เมื่อได้รับการเสนอจากภาควิชาบัณฑิตวิทยาลัยทำหน้าที่ประกาศว่าอาจารย์นั้น ๆ เป็นคณาจารย์บัณฑิตศึกษา การพิจารณาคุณสมบัติและการคัดเลือกเป็นหน้าที่ของภาควิชา ปัญหาที่ประสบอยู่เป็นปัญหาเดียวกัน คือ อาจารย์รู้สึกว่คณาจารย์ของมหาวิทยาลัยแบ่งเป็น 2 ระดับ เป็นคณาจารย์ปริญญาตรี และคณาจารย์บัณฑิตศึกษา ปัญหานี้มีอยู่ตลอดมาจนถึงปัจจุบันนี้ ผมคิดว่าเป็นความรู้สึกของคนที่เราถามไม่ได้ คาบข้อเท็จจริงแล้วหนทางที่จะเป็นคณาจารย์บัณฑิตศึกษามีได้ถูกปิดกั้นหรือถูกจำกัด หนทางนั้นเปิดอยู่เสมอ อาจารย์ผู้ที่ได้รับตำแหน่งทางวิชาการ เป็นผู้ช่วยศาสตราจารย์ เป็นรองศาสตราจารย์ก็มีคุณสมบัติครบตามเกณฑ์ที่จะเป็นคณาจารย์บัณฑิตศึกษาได้ทันที แต่ถ้ออาจารย์ไม่แสดงความสามารถให้เห็นว่าเหมาะสมที่จะเป็นคณาจารย์บัณฑิตศึกษาได้แล้วมาร้องเรียน ผมว่าไม่ใช่ปัญหา ถ้าเราไปพยายามแก้ปัญหานี้ก็เหนื่อยเปล่า ผู้ที่ทำให้เกิดปัญหาคือตัวเราเองมีทางให้เดิน แล้วเขาไม่เดิน ไปหยุดอยู่ตรงทางแยกแล้วบอกว่าแยกกัน ๆ อย่างนี้เราไม่คงไปแก้ไขระเบียบเพื่อเขา แก้แล้วผลที่ได้รับก็ไม่มีอะไรดีขึ้น ผลเสียจะตกอยู่กับบัณฑิตที่เราผลิตออกไป ตัวอย่างเช่นคุณสมบัติประการที่ 2 กำหนดว่าต้องได้รับปริญญาโทและมีผลงานการวิจัย ถ้าเราไม่กำหนดค้อย่างนั้นก็เกิดปัญหาได้ เราทราบกันดีทุกคนว่าอาจารย์บางคนจบปริญญาโทจากสถาบันในต่างประเทศบางสถาบันที่ไม่ต้องทำวิทยานิพนธ์ นิสิตบัณฑิตศึกษาของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปัจจุบันนี้ 3351 คน มาจากทุกระดับทำวิทยานิพนธ์ ถ้านิสิตสามารถทอนอาจารย์ได้ ผู้ที่เสียหายก็คือสถาบัน ดังนั้นปัญหาเรื่องความรู้สึกของคนว่าถูกแบ่งแยก ผมว่าไม่ใช่ปัญหาที่จะต้องแก้ การแบ่งแยกจัดคนสอนที่ qualify ที่จะสอนระดับบัณฑิตศึกษานั้นเป็นเรื่องจำเป็นอย่างไร เราจะต้องคำนึงถึงชื่อเสียงของสถาบันและรักษาคุณภาพของบัณฑิตที่เราผลิตออกไป

เรื่องอาจารย์พิเศษ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยใช้เกณฑ์คณาจารย์บัณฑิตศึกษาเช่นเดียวกัน
ภาควิชาและคณะเป็นผู้พิจารณาและเสนอขอเชิญมาสอน ปัจจุบันนี้มีอาจารย์พิเศษ 107 ท่าน
เรื่องที่ตอกระวังเกี่ยวกับอาจารย์พิเศษที่เคยเป็นปัญหาเกิดขึ้น คือการเปลี่ยนที่กันสอน อาจารย์
จากมหาวิทยาลัยหนึ่งรับเชิญไปสอนอีกมหาวิทยาลัยหนึ่ง และอาจารย์จากมหาวิทยาลัยนั้นรับเชิญ
มาสอนมหาวิทยาลัยนี้ ปัญหาที่เกิดขึ้นเนื่องจากระเบียบที่ออกโดยกระทรวงการคลังและผู้ร่างระเบียบ
ไม่มีความเข้าใจดีพอทำให้เกิดข้องอไขว้กัน ทั้งนี้ก่อนที่จะอนุมัติดำเนินการ เรื่องอาจารย์พิเศษ
ตอกระวังปัญหานี้บ้าง เรื่องนี้เป็นเรื่องที่คุณคณาจารย์ในมหาวิทยาลัยต่าง ๆ จะทำให้เสีย
ภาพพจน์ของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยทั้งหมด เมื่อเราสงสัยว่าจะเกิดกรณีเช่นนี้ก็สอบถามกันดู
แล้วก็เกมส์กันไป ขออ่าวเรื่องอาจารย์พิเศษนี้ทางคณะและภาควิชาเป็นผู้ recommend
มาให้บัณฑิตวิทยาลัย

ศจ.คร.กานดา ณ ถลาง

การบรรยายในตอนนี้เป็นที่แจ่มกระจ่างอยู่แล้ว คงไม่ต้องมีการสรุปซ้ำอีก ขอฟังทาง
มหาวิทยาลัยมหิดลในเรื่องคณาจารย์บัณฑิตศึกษาและอาจารย์พิเศษต่อไป

ผศ.ดร.มันตรี จุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัยมหิดลไม่ได้มีบัณฑิตศึกษาไว้เป็นพิเศษ อาจารย์ทุกท่าน
ที่ทำหน้าที่ในภาควิชา ถ้าหัวหน้าภาควิชากำหนดว่าให้สอนในชั้นบัณฑิตศึกษาก็สอนได้ บัณฑิตวิทยาลัย
ไม่มีบัณฑิตศึกษา แต่มีบัณฑิตศึกษาเป็นที่ปรึกษาการทำวิทยานิพนธ์ แต่ไม่ได้พิจารณา
ว่าอาจารย์คนนั้นคนนี้ qualify จะเป็น adviser หรือไม่ เพียงแต่รวบรวมชื่ออาจารย์
ที่เคยเป็น adviser คุณนักศึกษาทำวิทยานิพนธ์มาขึ้นบัญชีไว้เท่านั้น

สำหรับการเชิญอาจารย์พิเศษ ถึงแม้ว่ามหาวิทยาลัยมีอาจารย์เพียงพอ ผมคิดว่าการเชิญ
อาจารย์พิเศษมาสอนเป็นเรื่องเหมาะสม การศึกษาเล่าเรียนไม่ใช่เรียนแต่เรื่องของตัวเอง โดย
ไม่ทราบเรื่องของคนอื่นเลย การเชิญอาจารย์พิเศษมาสอนเป็นการ expose ให้นักศึกษาได้ทราบ

เรื่องข้างนอกมหาวิทยาลัย เรากำหนดนโยบายว่าการจัดการอาจารย์พิเศษมาสอนควรจัดให้สอน 1 ใน 3 เป็นอย่างมาก แต่ก็ได้ตรวจสอบกันเข้มงวด เพราะบางภาควิชาอาจจะมีค่าจ้างเป็น ต้องเชิญอาจารย์พิเศษมาก เนื่องจากคนของเรามีน้อย เป็นต้น ดังนั้นไปจัดคนที่นักศึกษาต้อง เรียน 30 หน่วยกิต ก็ให้มีอาจารย์พิเศษสอนได้ถึง 10 หน่วยกิตโดยประมาณ แต่อาจารย์ผู้ ควบคุมวิทยานิพนธ์ขอให้เป็นคนภายในมหาวิทยาลัย ยกเว้นบางสาขาวิชา เช่น สาขาเทคโนโลยี บริการสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นโปรแกรมสหวิทยาการ ไม่มี staff เพราะ รับนักศึกษามาจาก ปริญญาตรีทุกสาขา แต่ละคนทำ thesis ตาม aspect ของเขา สาขารัฐศาสตร์ก็มี ครูก็มี เกษตรก็มี วิศวกรรมก็มี ถ้าจะจัด staff มา supervise thesis ให้นักศึกษา ได้ครบถ้วนเราทำไม่ได้ เพราะต้องมีอาจารย์หลายสาขา ถัดนี้เราก็ยอมให้เป็นอาจารย์ ภายนอกก็ได้ เช่น ขอจากทางเกษตรมาเป็น adviser ได้ เป็นช่วยยกเว้นสำหรับบางสาขา วิชา

การแลกเปลี่ยนกันสอนเป็นปัญหาคล้ายคลึงกัน เนื่องจากระเบียบของกระทรวงการศ.ดัง เพราะอาจารย์ภายในสอนแล้วเบิกเงินค่าตอบแทนไม่ได้ เรื่องนี้เดิมเคยสอนแล้วเบิกได้แล้ว มาเบิกไม่ได้จึงยุ่ง ถ้าไม่เคยเบิกได้มาก่อนเลยก็ไม่ยุ่ง ถ้าเชิญอาจารย์จากคณะอื่นมาสอนขณะนี้ เขาต้องเดินทางต้องใช้จ่ายอะไรต่ออะไร เมื่อเบิกไม่ได้ก็ไม่ยินดีมาเท่าไรนัก ยกเว้นผู้ที่เต็มใจ เสียสละจริง ๆ เราก็พยายามหาเงินจ่ายให้เขาเช่นจ่ายเป็นค่าน้ำมันรถให้ใกล้เคียงกับค่าสอนที่ ควรจะได้รับ

ศจ.ดร.กานดา ณ ถลาง

มหาวิทยาลัยมหิดลไม่มีการขึ้นทะเบียนคณาจารย์นิเทศศึกษา ซึ่งก็เหมือนกับมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒของเรา สัดส่วนของอาจารย์พิเศษมหาวิทยาลัยมหิดลกำหนดไว้ 1 ใน 3 แต่ก็ได้ควบคุมให้เป็นไปตามสัดส่วนน้อยอย่างเข้มงวด มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์และจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัยมีการกำหนดสัดส่วนอาจารย์พิเศษอย่างไรบ้าง

ศจ.คร.บรรเจิด ศติการ

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์มีใ้กำหนดสัดส่วนของอาจารย์พิเศษ

รศ.ดร.สุประทีฐ นูนาค

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยไม่มีการกำหนดสัดส่วนของอาจารย์พิเศษและอาจารย์ประจำ แต่มีการกำหนดสัดส่วนของวิทยากร วิทยากรจะสอนได้ในวิชาหนึ่ง ๆ ไม่เกิน 4 สัปดาห์หรือ 1 ใน 4 ของภาคเรียน คือ 16 สัปดาห์

ศจ.ดร.กานดา ณ ถลาง

เนื่องจากมีเวลาจำกัดจึงขอผ่านเรื่องการมีบัณฑิตวิทยาลัยกลางและการที่แต่ละคณะมีบัณฑิตวิทยาลัยเป็นของตัวเองไปก่อน เพราะถ้าจะอภิปรายเรื่องนี้คงต้องจัดสัมมนาเป็นเรื่องเฉพาะ ในรอบสุดท้ายขอทานผู้อภิปรายพูดถึงประเด็นการทำงานวิจัยเป็นปฏิยานุพันธ์ในการศึกษาชั้นมหาบัณฑิต เมื่อ 2 - 3 ปีที่แล้วมา มีประเด็นถกเถียงกันทั้งฝ่ายที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยในการทำปฏิยานุพันธ์ ทางทบวงมหาวิทยาลัยก็เปิดโอกาสให้มหาวิทยาลัยมีแผนการเรียน 2 แบบ จะเลือกทำปฏิยานุพันธ์หรือไม่ทำปฏิยานุพันธ์โดยมีงานที่เทียบเท่ากับงานวิจัยอย่างน้อย 6 หน่วยกิต การสัมมนาของเราภาคเช้าวันนี้ท่านรองปลัดทบวงมหาวิทยาลัยได้กล่าวว่สถาบันที่มีโปรแกรมมหาบัณฑิต แผนที่มีการวิจัยเท่านั้นที่ขอเปิดแผนที่ไม่ต้องทำการวิจัยได้ จะไม่ยอมให้สถาบันใดจัดโปรแกรมแผนที่ไม่ต้องทำการวิจัยแผนเดียว โปรแกรมมหาบัณฑิตแผนที่ต้องทำการวิจัยก็เป็นปัญหาสำหรับมหาวิทยาลัยอยู่บ้าง บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒเปิดคำตอบแทนในการควบคุมปฏิยานุพันธ์สำหรับอาจารย์จากงบประมาณไม่ได้ และการควบคุมการทำปฏิยานุพันธ์ต้องการเวลาและกำลังสมองของอาจารย์อยู่มาก ขอเรียนถามท่านคณบดีบัณฑิตวิทยาลัยทั้งสามมหาวิทยาลัยถึงแนวโน้มในการจัดการศึกษาระดับหลังปริญญาตรีว่ายังเน้นเรื่องการทำวิจัยเพียงไร มีเหตุผลทางวิชาการอย่างไร มีข้อขัดแย้งในประเด็นนี้บ้างหรือไม่ เนื่องจากเวลานี้น้อย จึงขอคำตอบท่านละ 1 นาที

ศจ.ดร.บรรเจิด กติการ

เรื่องงานวิจัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ยังไม่แน่นอน โปรแกรมทั้งหมดยังเน้น การวิจัย คือเป็น research oriented program ทีเดียว แต่มิเสนอแนะเข้ามาว่า ควรจะเปิดโปรแกรมที่ไม่มีงานวิจัยบ้าง จากการประชุมสัมมนาของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ที่นานมาทั้งสองครั้งยังเน้นเรื่องงานวิจัยอยู่ แต่ไม่บังคับว่าการวิจัยต้องมีความเข้มข้นขนาดไหน บัณฑิตวิทยาลัยกำลังรวบรวมข้อมูล เตรียมจัดสัมมนาว่าโครงการการศึกษาในระดับปริญญาโท ควรจะมี 2 แผนหรือไม่ ถ้าจะจัด 2 แผน โปรแกรมใดควรมี plan A โปรแกรมใดควรมี plan B ขณะนี้มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ยังมีเป้าหมายที่จะจัด research oriented program อยู่ บัณฑิตวิทยาลัยมีส่วนช่วยสนับสนุนพอสมควร งานวิจัยทำควบคู่ไปกับสถาบันวิจัย ของมหาวิทยาลัย ทั้งนิสิตและอาจารย์ทราบว่าเราไม่มีกำลังพอจะ เน้นหนักกว่าชั้นการวิจัยให้ เข้มข้นไถ่มากนัก แต่ขอให้ทำการวิจัย เรื่องชลประทานจะเป็นการสร้าง เชื้อนออกแบบ สร้างสระน้ำ หรือเป็นกิจการที่คนสร้างขึ้นเพื่อใช้ในการ เก็บกักน้ำ และส่งน้ำไปใช้ในการ เพาะปลูก ก็ใช้ได้ทั้งนั้นเราต้องอย่าลืม เมื่อขั้นตอนศาลไปถึงยอดแล้วต้องมองมาดูโคนต้นว่า มีปัญหาอะไรบ้าง อย่าขั้นตอนศาลไปถึงปลายศาลแล้วมองดูฟ้าซึ่งจะเห็นว่าปัญหาาก ขอเรียน บ้างอีกครั้งว่ามหาวิทยาลัยเท่านั้นที่มี talent labour ในมือมากมาย และหน่วยงานอื่นไม่มี และเราน่าจะได้ประโยชน์มากจากการวิจัยของเขา

รศ.ดร.สุประคิษฐ์ นุนาค

นโยบายของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเน้นหนักเรื่องงานวิจัย มหาวิทยาลัยทุกแห่งควร เป็นแหล่งข้อมูลทางวิชาการให้แก่ปัญหาของประเทศได้ วิธีการแก้ปัญหาคควรสร้างขึ้นโดยคนที่มี ความเข้าใจปัญหาที่ดีที่สุด คือคนของเราเอง ในขณะที่ประเทศเรากำลังพัฒนาอย่างประหยัด เราควรมีข้อมูลพื้นฐาน มีวิธีแก้ปัญหาที่เป็นของเราเอง หน่วยงานที่จะเสริมเรื่องนี้ได้ที่ดีที่สุด ก็อยู่ที่ทำวิจัยชั้นบัณฑิตศึกษากายใต้การควบคุมของคณาจารย์ผู้ซึ่งมีเวลาทำการวิจัยน้อยควยเหตุผล ดังกล่าว การเรียนการสอนชั้นบัณฑิตศึกษาจึง เน้นหนักที่แผน ก. คือแผนที่ต้องทำการวิจัย

อย่างไรก็ดีจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมีบางหลักสูตรที่ใช้ แผน ก. และ แผน ข. หลักสูตรที่เพิ่งเปิดคือ สถิติ เหตุผลเพราะวิชาสถิตินี้งานวิจัยส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยประยุกต์ ภาควิชาสถิติจะคิดงานวิจัยเองได้ลำบาก และเป็นเรื่องยากที่จะทำการวิจัยที่ไม่ใช่เรื่องประยุกต์ หัวข้อการวิจัยของเขาจะตกลงทุกที ค่ายเหตุผลซึ่งที่กล่าวมานี้ภาควิชาสถิติก็ขอเปิด แผน ข. ร่วมกับ แผน ก. ในอนาคตคงจะมีภาควิชาคณิตศาสตร์ ซึ่งมีปัญหาอย่างเดียวกัน

ผศ.ดร. มั่นตรี จุลสมัย

โปรแกรมบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยมหิดลทั้งหมด มีการทำวิทยานิพนธ์มาตลอดตั้งแต่ต้น ในระยะหลัง ๆ มีภาควิชาบางภาค เช่น ภาควิชาทางภาษาศาสตร์เริ่มพูดถึงระเบียบของทบวงมหาวิทยาลัยซึ่งกำหนดไว้ว่า หลักสูตรใดมีแผน 1 อยู่แล้ว อาจจะขอใช้แผน 2 ด้วยได้ตามความจำเป็น อย่างไรก็ตามปัจจุบันนี้ มหาวิทยาลัยยังไม่ยอมให้ใช้แผน 2 ตกลงกันว่ายังต้องทำวิทยานิพนธ์อยู่ทุกโปรแกรม บัณฑิตวิทยาลัยมาพิจารณาเห็นว่าอาจารย์ผู้ควบคุมการทำวิทยานิพนธ์นั้นทำงานหนักและบัณฑิตวิทยาลัยไม่มีอะไรตอบแทนให้เขาเลย ถ้าจะให้เงินก็ไม่ค่อยยง นอกจากนี้บัณฑิตวิทยาลัยก็ไม่มีเงินพอที่จะให้มาก ๆ จึงมีการคิดหาวิธีตอบแทนทางอ้อมเราตกลงกันว่างานวิจัยที่อาจารย์ผู้ควบคุมอยู่ หากจะเขียนลงในวารสารโดยมีลิขสิทธิ์เป็นชื่อตน อาจารย์เป็นผู้รับรอง ถือว่าเป็นผลงานทางวิชาการชิ้นหนึ่งได้ นอกจากนี้บัณฑิตวิทยาลัยหาความตกลงกับนักศึกษาว่า ถ้าสำเร็จการศึกษาแล้วภายใน 1 ปี นักศึกษาไม่นำผลการวิจัยไปเขียนในรูปแบบบทความตีพิมพ์ในวารสาร อาจารย์ผู้ควบคุมสามารถนำมาเขียนโดยอาจารย์เป็นผู้ชื่อตนและนักศึกษาเป็นผู้รับรอง การตกลงนี้เป็นไปอย่างดี และเป็นประโยชน์ทางอ้อมต่ออาจารย์

ศจ.ดร. กานดา ณ ถลาง

สรุปได้ว่าท่านคนบดีแต่ละสถาบันก็มีวิธีการที่จะ compromise หลายวิธีด้วยกัน เวลาใกล้จะหมดแล้ว คิดถึงขอตั้งการอภิปรายในภาคนี้มาสู่จุดจบเสียที ถึงแม้จะเสียค่ายที่ ยังมีอะไรในใจอีกหลายประเด็นที่จะขอความรู้จากท่านผู้อภิปราย และเชื่อว่าท่านผู้ฟังทั้งหลาย

ก็มีอะไรหลายอย่างที่อยากซักถาม คิดถึงต้องขอประทานโทษที่ไม่ได้เปิดโอกาสนี้ให้ท่านผู้ฟังและให้ท่านผู้อธิบายได้เสริม นอกจากที่ท่านได้ตอบคำถามแล้ว อย่างไรก็ตามเป็นที่ประจักษ์แก่เราทุกคนว่าทั้งหลายทั้งสิ้นที่ท่านได้ให้ความรู้แก่เราในวันนี้ล้วนมีประโยชน์ และรู้สึกเสียกายเวลาที่ผ่านไปรวดเร็ว คิดนั้นขอกราบขอบพระคุณท่านกณเมธีบัณฑิตวิทยาลัยจากมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยมหิดล ทั้งสามท่านด้วยความรู้สึกในพระคุณอย่างยิ่งที่ท่านได้สละเวลามา คิดนั้นรู้สึกว่าท่านมีเวลาน้อยมากที่จะออกมาร่วมมือกิจกรรมประเภทนี้แก่ท่านก็รู้สึกดี ขอกราบขอบพระคุณอย่างสูง และขอเชิญชวนอาจารย์ของเราทั้งหลายนี้ให้เกิดจิตที่ทานผู้อธิบายที่สละเวลามาให้ความรู้แก่เรา หวังว่าในโอกาสต่อไปหากจะมีการสัมมนาเรื่องใดเรื่องหนึ่งอีก ท่านคงให้ความเมตตามาร่วมกับเราอีก

วันพฤหัสบดีที่ 5 มีนาคม 2524 เวลา 13.00 – 16.30 น. ณ ห้องประชุมเล็ก มศว.ประสานมิตร
การอภิปรายกลุ่มย่อย เรื่อง ทิศทางการผลิตบัณฑิตชั้น
บัณฑิตศึกษา ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน
และประสานงานระหว่างคณะ ภาควิชา วิทยาเขตและ
หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับบัณฑิตวิทยาลัย

ศจ.ดร.สมพร บัวทอง ผู้ดำเนินการอภิปราย

เลขานุการกลุ่ม ผู้รายงานผลการประชุมกลุ่ม

ผู้ดำเนินการอภิปรายขอให้ผู้เข้าร่วมสัมมนาแบ่งกลุ่มเป็นกลุ่มย่อย 3 กลุ่มตามรายชื่อ
ที่บัณฑิตวิทยาลัยได้กำหนดไว้ก่อนแล้ว และขอให้แต่ละกลุ่มดำเนินการเลือกตั้งประธาน
และเลขานุการกลุ่ม แล้วดำเนินการอภิปรายตามแนวทางต่อไปนี้

1. ปัญหาในการดำเนินงาน และการประสานงานของบัณฑิตวิทยาลัย
2. แนวทางหรือทิศทางในการผลิตบัณฑิตชั้นบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การรายงานผลการประชุมกลุ่มย่อย และการอภิปรายหลังการรายงาน

กลุ่มที่ 1	ศจ.ดร.บรรลือ	ถิ่นพึ่งงา	ประธาน
	ศจ.ดร.นิพนธ์	กีนาวงศ์	เลขานุการ
จำนวนผู้เข้าร่วมประชุมกลุ่มย่อย			22 ท่าน

การผลิตบัณฑิตชั้นบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒในอนาคตควรมุ่งหมาย
ดังต่อไปนี้

1. การผลิตบัณฑิตชั้นบัณฑิตศึกษาคควรเน้นการนำความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติงานได้อย่างมี
ประสิทธิภาพ ไม่ควรเน้นในเรื่องทฤษฎีหรือวิชาการมากเกินไปซึ่งไม่สอดคล้องสัมพันธ์กับสภาพ
ความต้องการของประเทศไทย
2. หลักสูตรบัณฑิตศึกษาคควรมุ่งผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพและสามารถบุกเบิกงานใหม่ ๆ ได้
มีทักษะในการปรับเปลี่ยนการปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี และ
สาขาวิชาการในสังคมไทย

3. การรับนิสิตเข้าในโปรแกรมบัณฑิตศึกษา ควรมีเกณฑ์ที่สามารถคัดเลือกบุคคลอย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ควรจะเน้นเรื่องการสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการอย่างเดียวมหาวิทยาลัยควรมี Admission Office ประสานงานร่วมกับบัณฑิตวิทยาลัย

4. บัณฑิตวิทยาลัยควรเน้นการผลิตบัณฑิต สำหรับผู้ปฏิบัติงานอยู่แล้ว (In - service) เพื่อจัดปัญหาการชดเชการว่างงานโดยการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาของนิสิต

5. บัณฑิตวิทยาลัยควรเน้นการผลิตบัณฑิต เพื่อสนองความต้องการของผู้เรียนโดยการจัดโปรแกรมรับผู้ปฏิบัติงานอยู่แล้วเข้าเรียนในรูป Part - time students ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน และประสานงานระหว่างบัณฑิตวิทยาลัย คณะ และภาควิชา มีดังต่อไปนี้

1. ภาควิชาทำหน้าที่ผลิตบัณฑิตชั้นบัณฑิตศึกษา แต่ยังขาดความพร้อมทางด้านวิชาการ โดยเฉพาะทรัพยากรในการผลิต บัณฑิตวิทยาลัยควรหาทางช่วยเหลือสนับสนุนโดยหาแหล่งทรัพยากรให้ด้วย

2. การขอเพิ่มรายวิชาต่าง ๆ ในหลักสูตรเพื่อให้เหมาะสมและทันต่อความเปลี่ยนแปลงใหม่ ๆ ทางวิชาการยังไม่คล่องตัว ใช้เวลานานเกินไป บัณฑิตวิทยาลัยควรประสานงานกับคณะ และภาควิชาให้กระบวนการเป็นไปโดยรวดเร็วยิ่งขึ้น

3. มหาวิทยาลัยควรพิจารณาหาวิธีการใหม่ในการกระจายเงินรายได้นอกงบประมาณสำหรับโปรแกรมการศึกษาชั้นบัณฑิตศึกษา เพื่อให้ภาควิชาได้รับรายได้ใช้ในการผลิตบัณฑิตชั้นบัณฑิตศึกษา เพิ่มมากขึ้น

4. บัณฑิตวิทยาลัยควรประสานงานกับคณะ และภาควิชาจัดโปรแกรมการส่งเสริมพัฒนาบุคคลากรผู้ทำการสอนชั้นบัณฑิตศึกษา เพื่อให้บุคคลากรดังกล่าวมีคุณภาพสูงขึ้น โดยเฉพาะคุณภาพในด้านการวิจัย

5. บัณฑิตวิทยาลัยควรประสานงานกับมหาวิทยาลัยส่งเสริมงานวิจัยของคณาจารย์บัณฑิตศึกษา โดยจัดหางบประมาณการวิจัยให้มากขึ้น

การอภิปรายหลังการรายงานกลุ่ม

ปัญหาและอุปสรรคข้อที่ 3 คงเห็นได้ว่ารายได้ที่บัณฑิตวิทยาลัยได้รับมาดำเนินการการผลิตบัณฑิตชั้นบัณฑิตศึกษาไม่เพียงพอที่จะทำอะไรได้มาเท่าที่ควร มหาวิทยาลัยอื่น ๆ หลายสถาบันเก็บค่าหน่วยกิตของนิสิตบัณฑิตศึกษาเข้าบัณฑิตวิทยาลัยแล้วแบ่งสรรให้คณะ และภาควิชาอื่น ๆ ตามที่ต้องการ ข้อเสนอของกลุ่มเสนอว่า "มหาวิทยาลัยควรพิจารณาหาวิธีการใหม่ในการกระจายเงินรายได้นอกงบประมาณสำหรับโปรแกรมการศึกษาชั้นบัณฑิตศึกษา เพื่อให้ภาควิชาได้รับรายได้ใช้ในการผลิตบัณฑิตชั้นบัณฑิตศึกษาเพิ่มมากขึ้น" จะเห็นได้ว่าในข้อเสนอนี้ได้ระบุว่าให้บัณฑิตวิทยาลัยเป็นผู้จัดการ ดังนั้นถ้าจะเพิ่มเติมข้อความถ้าไม่มีผู้ใดขัดข้องก็จะได้ข้อเสนอว่า "มหาวิทยาลัยควรพิจารณาหาวิธีการใหม่ในการกระจายเงินรายได้นอกงบประมาณสำหรับโปรแกรมการศึกษาชั้นบัณฑิตศึกษาโดยให้บัณฑิตวิทยาลัยเป็นผู้จัดสรรเงินรายได้ให้ภาควิชา เพื่อให้ภาควิชาได้รับรายได้ใช้ในการผลิตบัณฑิตชั้นบัณฑิตศึกษาเพิ่มมากขึ้น" ข้อเสนอนี้จะเด่นชัดขึ้น เรื่องนี้เป็นวิธีการกระจายเงินรายได้ จุดที่สำคัญอยู่ที่ว่าจะต้องได้ทรัพยากรมาก่อน เมื่อมีทรัพยากรเพิ่มมากขึ้นที่จะจัดสรรให้ภาควิชาได้เพิ่มมากขึ้นวิธีการที่จะกระจายทรัพยากรนี้คงจะตกลงกันได้

กลุ่มที่ 2 ผศ. สมควร อภัยพันธุ์ ประธาน
 ผศ. ดร. วิชัย ทิสสระ เลขานุการ
 จำนวนผู้เข้าร่วมประชุมกลุ่ม 20 ท่าน

1. ทิศทางของการผลิตบัณฑิตชั้นบัณฑิตศึกษา

1.1 การจัดหลักสูตรปริญญาโทตามแผน A และแผน B

ที่ประชุมได้พิจารณาเห็นความจำเป็นในเรื่องการเปิดหลักสูตรปริญญาโทตามแผน A ซึ่งกำหนดให้ทำวิทยานิพนธ์ เสนอว่าหลักสูตรตามแผน B ควรจะต้องทำต่อไป ส่วน

หลักสูตรตามแผน B ซึ่งไม่คงทำปริญญาโทนั้นที่ประชุมไม่สามารถระบุความจำเป็นในการเปิดหลักสูตรดังกล่าวได้อย่างชัดเจน แต่ก็เสนอให้เป็นเรื่องของภาควิชาที่จะพิจารณา เเงินใจที่จะขอเปิดหลักสูตรตามแผน B ต้องเป็นเงื่อนไขทางวิชาการ และธรรมชาติของสาขาวิชา

1.2 สักส่วนการรับบัณฑิตเข้าเรียน

การกำหนดสัดส่วนของบัณฑิตที่มหาวิทยาลัยจะรับเข้าเรียนชั้นบัณฑิตศึกษานั้นเป็นเรื่องละเอียดอ่อน บางภาควิชาที่มีความจำเป็นที่จะต้องรับบัณฑิตผู้มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน บางภาควิชาต้องการรับเฉพาะบัณฑิตที่เพิ่งจะสำเร็จการศึกษา และมีความเข้มข้นทางวิชาการมาก ดังนั้นที่ประชุมจึงเห็นสมควรให้ภาควิชาเป็นผู้พิจารณาเช่นที่ปฏิบัติมา อันที่ประชุมเสนอให้มหาวิทยาลัยจัดบริการทางวิชาการแก่ผู้ที่ปฏิบัติงานอยู่แล้ว (In - service training) ในรูป non - degree program ค่าย

1.3 การผลิตบัณฑิตสาขาอื่น ๆ

บัณฑิตวิทยาลัยควรผลิตบัณฑิตชั้นบัณฑิตศึกษาในสาขาอื่น ๆ ตามที่คณะ และภาควิชาเสนอไว้ในแผน 5 แต่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความพร้อมของคณะและภาควิชาอื่น ๆ ค่าย

2. ปัญหาและอุปสรรคในการผลิตบัณฑิตชั้นบัณฑิตศึกษา

2.1 การขาดกำลังคนที่มีความรู้ความสามารถในการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ที่ประชุมตระหนักถึงความสำคัญของคณะกรรมการที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ปัญหาที่เป็นอยู่ในขณะนี้คือทางคณะและภาควิชาที่มีกำลังคนเพียงพอ แต่ขาดกำลังคนที่มีความรู้ โดยที่มหาวิทยาลัยมีสถาบันวิจัยพฤกษศาสตร์ สำนักทดสอบ และภาควิชา รวมกันถึง 3 หน่วยงานที่จะให้ความรู้แก่คณาจารย์ได้ ที่ประชุมจึงเห็นสมควรให้บัณฑิตวิทยาลัยเร่งดำเนินการคว่นในการจัด in - service training ให้แก่คณาจารย์

2.2 การใช้ภาษาไทยของนิสิต

นิสิตมีปัญหาด้านการใช้ภาษาไทย ภาษาอังกฤษก็มีปัญหาเหมือนกัน ที่ประชุมของเห็นความสำคัญของ การสอบคัดเลือกเข้าเรียนว่า การสอบคัดเลือกเข้าเรียนนั้นควรมีบทบาทในการกลั่นกรองนิสิตในด้านความสามารถในการใช้ภาษาไทยเป็นอย่างไร, โดยเฉพาะการสอบเข้าควรมีการออกข้อสอบอัตนัยให้มากกว่าปรนัยหน่อย

2.3 การเขียนบทคัดย่อปริิฎฎานิพนธ์ฉบับภาษาอังกฤษ

ที่ประชุมเสนอว่าหากบัณฑิตวิทยาลัยเห็นความจำเป็นที่จะต้องให้นักิสิคเขียนบทคัดย่อปริิฎฎานิพนธ์ฉบับภาษาอังกฤษด้วย บัณฑิตวิทยาลัยควรจะต้องตั้งคณะกรรมการหรือหน่วยงานทำหน้าที่แปลบทคัดย่อปริิฎฎานิพนธ์ฉบับภาษาไทย เป็นภาษาอังกฤษ เพราะเท่าที่ปฏิบัติมาแล้วนั้นสร้างปัญหาให้ทั้งนักิสิคและประธานที่ปริิรักษาปริิฎฎานิพนธ์ เป็นอันมาก

3. การประสานงานระหว่างบัณฑิตวิทยาลัยกับคณะ ภาควิชา และวิทยาเขต

3.1 การเชิญวิทยากร

การปฏิบัติตามขั้นตอนของระเบียบบัณฑิตวิทยาลัยในการเชิญวิทยากร เป็นไปได้ยาก และไม่มีวามคล่องตัวเท่าที่ควรจะเป็น ที่ประชุมเสนอขอให้แก้ไขให้เหมาะสม เช่น มอบอำนาจการอนุมัติการเชิญวิทยากรให้กับคณบดีแต่ละคณะ พร้อมทั้งโอนเงินค่าตอบแทนให้คณะดำเนินการเองด้วย

3.2 หอสมุดหรือแหล่งวิชาการ

ที่ประชุมเสนอให้มหาวิทยาลัยส่งเสริม หรือปรับปรุงหอสมุดให้เป็นแหล่งวิชาการที่มีคุณภาพและได้มาตรฐานสากล

3.3 การเงิน

ขอให้มหาวิทยาลัยจัดสรรเงินรายได้ให้แก่บัณฑิตวิทยาลัยเป็นสัดส่วน เช่น เงินค่าหน่วยกิตที่เก็บได้ควรแบ่งเป็นเงินสำหรับใช้จ่ายในการศึกษาระดับปริิฎฎาตรีส่วนหนึ่ง และระดับปริิฎฎาโทและสูงกว่าปริิฎฎาโทอีกส่วนหนึ่ง ตามสัดส่วนที่เก็บได้ ให้บัณฑิตวิทยาลัยเป็นผู้จัดสรรเงินส่วนหลังให้คณะและภาควิชา ตามสัดส่วนของบัณฑิตที่คณะและภาควิชาผลิต

การอภิปรายหลังการรายงานกลุ่ม

ผมขอเพิ่มเติมรายละเอียดในเรื่องทิศทางการผลิตบัณฑิตชั้นบัณฑิตศึกษาข้อแรก คือที่ประชุมกลุ่มเห็นความจำเป็นและยืนยันในการเปิดหลักสูตรตามแผน A เพราะเป็นการส่งเสริมคุณภาพ และสร้างคนที่มีความรู้ความชำนาญ ถ้าภาควิชาใดเห็นว่าลักษณะวิชาของภาควิชาานั้นไม่อำนวยที่จะให้มีการทำปริิฎฎานิพนธ์ ก็ให้เสนอขอเปิดตามแผน B ได้ แต่

การเปิดแผน B ต้องเป็นไปตามข้อกำหนดของทบวงคือต้องมีแผน A ค้ำ

(อจ.ดร.ประชุม รอดประ เสวีรัฐ)... การที่ทางกลุ่มเสนอให้บัณฑิตวิทยาลัยตั้งหน่วยงานมาแปล
บทคัดย่อเป็นภาษาอังกฤษนั้น ช่างใจว่าทำไมจึงต้องให้บัณฑิตวิทยาลัยทำหน้าที่แทนนิสิต หรือ
อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโท

(ผศ.ดร.วิชัย ทิสสระ)... ทางกลุ่มได้อภิปรายกันว่าปัญหาที่เป็นมานั้น นิสิตเขียนบทคัดย่อฉบับ
ภาษาอังกฤษเองไม่ได้ ต้องให้คนอื่นช่วยเขียนให้ บางทีก็ต้องไปจ้างให้คนอื่นแปล และเมื่อทำมา
แล้วก็มีผิดก็องแก้ไข เป็นปัญหากับบัณฑิตวิทยาลัยมาก ความจริงเรามีบทคัดย่อปริญญาโทฉบับ
ภาษาไทยแล้วก็น่าจะพอเพียงแต่ถ้ามองในด้านความถูกต้องที่จะเผยแพร่ให้ต่างชาติได้ทราบผลงาน
วิจัยของนิสิตบัณฑิตวิทยาลัยน่าจะตั้งหน่วยงานทำหน้าที่แปลจากบทคัดย่อฉบับภาษาไทย การแปลต้อง
ใช้เวลานาน ถ้าให้นิสิตทำเองต้องมาผ่านคณะกรรมการแก้ไขอีกครั้งหนึ่ง เมื่อบัณฑิตวิทยาลัย
ตั้งกรรมาการพิจารณาแก้ไขแล้วก็อาจจะตั้งให้เป็นคณะกรรมการทำหน้าที่แปลบทคัดย่อเป็นชุดเดียว
กันเลย

(รศ.ดร.เป็รื่อง กุญฑ)... การแปลบทคัดย่อเป็นภาษาอังกฤษนี้จำเป็นเพราะบางประเทศต้องการ
ทราบผลการวิจัยของเรา ผมไม่ค่อยเห็นด้วยที่จะให้บัณฑิตวิทยาลัยทำหน้าที่แปลหน้าที่นี้ควรเป็น
ของอาจารย์ผู้ควบคุมปริญญาโทกับนิสิต จากประสบการณ์ของผมนิสิตบางคนเอาบทคัดย่อไปให้
อาจารย์ภาควิชาภาษาอังกฤษช่วยแปลให้ บทคัดย่อฉบับภาษาอังกฤษมีไวยากรณ์ถูกต้องแค่ context
ไม่ถูกต้องกับเรื่อง คนที่รู้ก็แปลได้ก็คืออาจารย์ผู้ควบคุมกับนิสิต ผมมี case ที่อาจารย์ของ
เราไปเรียนปริญญาโท ไม่ได้จบจากของเรานะครับจบจากจุฬา เอาบทคัดย่อให้อาจารย์ฝรั่ง
ช่วยแปล พอเอาไปส่งอาจารย์ อาจารย์เขาอ่านแล้วปรากฏว่าของเขาไม่ใช่อย่างนี้ เขาก็
วิ่งมาหาผม ผมอ่านภาษาไทยอ่านแล้วก็ไม่รู้เรื่อง ผมต้องถามว่าภาษาไทยนี้ว่าอย่างนี้ใช่ไหม
เข้าใจตรงกันแล้วจึงแปล เสร็จแล้วอาจารย์ของเขาก็พอใจว่าถูกต้องรู้เรื่อง ถ้าให้บัณฑิตวิทยาลัย
ตั้งกรรมาการแปล กรรมาการอ่านบทคัดย่อภาษาไทยไม่รู้เรื่องก็แปลผิดได้ ดังนั้นผู้ที่ควรทำหน้าที่
นี้ที่เหมาะสมคืออาจารย์ผู้ควบคุมปริญญาโท

(ผศ.สมควร อภัยพันธุ์)... ผมฟังคำอภิปรายของอาจารย์เป็รื่องแล้วมีความเห็นใจอาจารย์ผู้ควบคุม
ปริญญาโท เพราะอาจารย์ภาควิชาภาษาอังกฤษโดยตรงแปลแล้วยังไม่เข้าใจ context

ไปหาอาจารย์ฝรั่ง ก็ยังไม่เข้า context ต้องวิ่งมาหาอาจารย์เป็เรื่อง ถ้าทุกคนเก่งภาษาอังกฤษอย่างอาจารย์เป็เรื่อง ก็ไม่มีปัญหา แต่อาจารย์ผู้ควบคุมปริญญาบัตรหลายท่านที่ภาษาอังกฤษแย ๆ อย่างผมก็มีปัญหา

(ผศ.ดร.วิชัย คิสสระ)... ปัญหาที่นิสิตมักก็คือ นิสิตต้อง ไปจ้างคนแปล การจ้างบางที่คิดหน้าละ 200 บาท แต่ต้องมาแก้ไขอีกมาก เพราะ context ไม่ตรงกัน

(รศ. ล้วน สายยศ)... รายงานของกลุ่มที่ว่าให้ออกข้อสอบอัตนัยมาก ๆ ปรนัยน้อย ๆ นั้น ไม่ได้พูดกันอย่างนี้ พูดแต่ว่าให้ออกข้อสอบ เน้นการวัดความสามารถทางภาษา

(ศจ.ดร.สมพร บัวทอง)... สรุปว่าในการคัดเลือกบัณฑิตเข้าเรียนระดับบัณฑิตศึกษาใช้หลักความสามารถทางภาษา โดยเฉพาะภาษาไทยมาก ๆ ถ้าไม่มีข้อคิดเห็นอะไรอย่างอื่นไม่ทราบว่าท่านคอมคิมอะไรจะชี้แจงในตอนนี้หรือไม่

(คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย)... นโยบายของมหาวิทยาลัยในการมอบหมายงานให้บัณฑิตวิทยาลัยเพื่อดูแลจัดการศึกษาชั้นบัณฑิตศึกษานั้น กำหนดให้งานของบัณฑิตวิทยาลัยเป็นเรื่องของการให้ final endorsement เพราะบัณฑิตวิทยาลัยไม่มีอำนาจอะไรที่จะไปดูแลว่าผู้นั้นสมควรผู้นั้นไม่สมควรอย่างไรก็ตามในครั้งแรกที่มอบหมายงานให้บัณฑิตวิทยาลัยนั้น เป็นการแบ่งงานให้ทำ เพราะ เห็นว่าเป็นการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา การเชิญอาจารย์พิเศษ และการให้ค่าตอบแทนความจริง เป็นการตัดเอาเงินจำนวนนี้มาจากคณะ และภาควิชา นั่นเอง ถ้าคณะและภาควิชาพร้อมที่จะรับงานนี้กลับไปดูแล เรื่อง คุณภาพเอง ดูแลเรื่องการเชิญ ออกหนังสือเชิญ การเบิกจ่ายค่าตอบแทนเหมือนระดับปริญญาตรีเองก็คงไม่มีปัญหา แต่มีปัญหายูนิดเดียวว่ามีบัณฑิตวิทยาลัยไว้ทำไม เพราะบัณฑิตวิทยาลัยทำหน้าที่เกี่ยวกับบัณฑิตศึกษารวมทั้งงานธุรการที่เกี่ยวกับบัณฑิตศึกษา เรื่องความไม่คล่องตัวนั้นไม่ทราบว่ารายละเอียดเป็นอย่างไร เท่าที่ได้พบมาเป็นอย่างนี้คือ จดหมายที่ออกไปไม่ทันกับการเชิญบุคคลากรเข้ามา บางทีบุคคลากรเข้ามาสอนอยู่แล้ว จดหมายเพิ่งไปถึง การออกศึกษานอกสถานที่ก็ เห็น ได้ว่ากันอาจารย์เจ้าของ เรื่อง ทำเรื่องผ่านทางคณะ ขึ้นมาบัณฑิตวิทยาลัย จริงอยู่ชั้นตอนเพิ่มมากขึ้นทางบัณฑิตวิทยาลัย เมื่อได้รับเรื่องก็รับทำเรื่องให้ แต่ก็ไปไม่ทัน การแก้ปัญหานี้จะแก้ที่ระบบการทำงานหรือแก้ที่นโยบายจะต้องพิจารณาให้ถ่องแท้ ถ้าต้นเรื่องส่งขึ้นมาช้า ย็นวันนั้น

จะเอาวันนี้ก็มีปัญหาขลุกขลักบ้าง ถึงแม้จะเป็นงานที่จบลง รัศมีคณะก็เกิดปัญหาอย่างเดียวกัน เพราะเรื่องขึ้นมาช้า การเบิกจ่ายเงินค่าตอบแทนก็เช่นเดียวกัน เวลานี้จะเรียนให้ทราบถึงปัญหาท่านทั้งหลายอาจจะเห็นใจบัณฑิตวิทยาลัยมากขึ้น เพราะบัณฑิตวิทยาลัยไม่มีเงินที่บางหน่วยงานเรียกว่าเงินยี่ไว้สำรองจ่ายให้ก่อน ฉะนั้นทุกเดือนบัณฑิตวิทยาลัยต้องขอยืมเงินจากกองคลังการมีไม่ใช้ขอยืมเปล่าโดยมีเครดิต แต่จะต้องใช้ใบสำคัญจากอาจารย์. อาจารย์ช. อาจารย์บางท่านทำเรื่องมาก่อนเนิ่นนานก็มีใบสำคัญไปขอยืมเงินมาสำรองจ่ายได้ ถ้าไม่มีใบสำคัญขอยืมเงินมาไม่ได้ก็ต้องใช้เงินกระเป๋าคณะคือ คณะก็ที่ได้พยายามหาเงินมาสำรองจ่าย เช่น ใช้เงินตำแหน่งคณะเป็นต้น แต่ถ้าเป็นเงินจำนวนมากทั้งเทอมก็มีปัญหา เพราะการอนุมัติได้เสร็จสิ้นที่บัณฑิตวิทยาลัยต้องผ่านไปถึงระดับมหาวิทยาลัย ต้องมีขั้นตอนของมัน ดังนั้นไม่ว่าจะเป็นเรื่องที่บัณฑิตวิทยาลัยทำหรือคณะทำปัญหาก็ยังมีอยู่ เมื่อ 2 - 3 สัปดาห์ที่ผ่านมาเกิดปัญหานักบัณฑิตวิทยาลัยจึงออกหนังสือเวียนไปยังคณะและภาควิชาต่าง ๆ ที่จริงแต่ละภาคเรียนบัณฑิตวิทยาลัยขอทราบข้อมูลตลอดภาคเรียนในการเชิญวิทยากร การออกนอกสถานที่เพื่อเตรียมการไว้ล่วงหน้า แต่ทางบัณฑิตวิทยาลัยไม่ได้ขอมลมาสมบูรณ์ อาจารย์บางท่านทำมาให้ อีกร้อย ๆ ท่านไม่ได้ทำมาให้ ถ้าจะตั้งปัญหาคำนี้โดยโอนเงินให้คณะ และภาควิชาไปดำเนินการเองก็ได้ท่านไปประสบปัญหาของท่านเอง การให้ส่งหนังสือวันนี้จะเอาให้ได้นี้ ไม่ว่าคณะที่อยู่ไหนก็จะเอาให้ได้ แล้วท่านก็มาอ้างว่าไม่คล่องตัว เวลาที่เรามองปัญหาเราอาจจะมองนอกตัวเราออกไปด้านเดียว บางครั้งถ้ามองกลับไปที่ตัวเราเราก็อาจจะพบทางที่จะแก้ปัญหานั้นได้ขึ้น ก็ไม่ทราบว่าข้อข้องใจนี้ได้คลี่คลายบ้างหรือไม่

ผศ. สมควร อภัยพันธุ์ - ขออนุญาตเรียนเพิ่มเติมครั้งนี้นะครับ ความจริงการอนุญาตให้จับสันทันทีขณะนั้นเป็นข้อเสนอเป็นตัวอย่างอันหนึ่งในหลาย ๆ อันที่อาจจะทำได้ที่จริงแล้วปัญหาที่อาจารย์เขามาเท่าที่ผมฟังมาเป็นอย่างนี้ วิทยากรบางคนเมื่ออาจารย์ไปเชิญเขา เขายังบอกไม่ได้ว่าว่างหรือไม่ เพราะว่าเขายู่ไกลเหลือเกิน พอถึงวันที่เชิญจริง ๆ เขาอาจจะไม่ว่างก็คงจะมี ลักษณะอย่างนี้ทำให้ได้คำตอบช้า พออาจารย์ได้รับคำตอบเป็นคำมั่นว่ามาได้ก็ช้ามาก ปัญหาอยู่ตรงที่ว่าทำอย่างไรจึงจะประสานประโยชน์กันได้ให้บัณฑิตวิทยาลัยมีความสะดวกในการทำงาน และทางอาจารย์ก็มีความสะดวกด้วย

(ผศ.ดร.วิชัย ทิสสระ)...ประเด็นที่เราอภิปรายกันในกลุ่มเท่าที่ผมจำได้ อาจารย์บางท่านไปติดต่อหาตามเชิงวิทยากรประมาณ 4 - 5 คนไปแล้ว พอส่งเรื่องมาถึงบัณฑิตวิทยาลัยปรากฏว่าบัณฑิตวิทยาลัยปฏิเสธ คือไม่ใช่ปฏิเสธทั้งหมด รับเพียง 2 - 3 คนให้เป็นวิทยากรได้ เกิดปัญหาความคับข้องใจของตัวอาจารย์ที่จะไปปฏิเสธวิทยากรที่เรียนเชิญตามหาไปแล้ว รู้สึกว่าขาดความคล่องตัวในเรื่องขอบเขตจำกัดการเชิญวิทยากร

(คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย)...ดิฉันไม่อยากให้กลายเป็นการโต้เถียงกันไปมาระหว่างบัณฑิตวิทยาลัยกับอาจารย์นะคะ แต่อยากให้ clear จุดแรกที่ท่านอาจารย์สมควรว่าเป็นการระงับที่นั่น. ดิฉันขอเรียนรายละเอียดเพิ่มเติมซึ่งอาจารย์ทั้งหลายอาจจะไม่ทราบมาก่อนนะคะว่าไม่เป็นการเสียหายถ้าท่านจะทำประมาณการขึ้นมาก่อน ถึงจะยังไม่แน่นอน ทำใบประมาณการนั้นขึ้นมาให้ทางบัณฑิตวิทยาลัยเพื่อจะได้จัดเงินสำรองจ่าย แต่ถ้าถึงเวลาจริง ๆ แล้วไม่มีการเบิกจ่ายก็ไม่เป็นไร เพราะการเบิกจ่ายจริง ๆ นั้นต้องมีการเซ็นชื่อ แค่ว่าว่าแน่ ๆ คือบัณฑิตวิทยาลัยได้มีเงินสำรองความประสงค์ของท่านในการเชิญวิทยากร ไม่ต้องรอจนถึงแม้จริง ๆ ท่านอาจจะแค่เพียงสัก 80 % หรือแม้แค่ 50 % ท่านก็กรอกใบนั้นขึ้นมาเพื่อทางบัณฑิตวิทยาลัยจะได้เตรียมหนังสือเตรียมค่าตอบแทนไว้ให้ แต่จริง ๆ แล้วถ้าวิทยากรไม่มาไม่มีลายเซ็นที่จะตั้งเบิกก็ไม่ต้องเบิก ไม่เป็นไรไม่เสียหายอะไรนะคะ ในกรณีที่อาจารย์ดร.วิชัย ว่านั้นดิฉันระลึกไม่ออกว่าดิฉันได้เคยติดต่อวิทยากร 5 ท่านให้เหลือ 3 ท่าน มีอยู่กรณีเดียวที่อยู่ในความจำซึ่งเกิดขึ้นนานแล้ว และตกลงยินยอมพร้อมใจกันกับภาควิชา คืออย่างนี้คะ สมมุติว่ามีภาควิชา ก. ภาควิชา ข. ทำเรื่องขึ้นมาคนละสาย เพราะอยู่คนละคณะ เชิญวิทยากรคนเดียวกันมาบรรยายเรื่องเดียวกัน ดิฉันก็แนะนำว่าไหน ๆ ก็เป็นวิทยากรคนเดียวกันและบรรยายเรื่องเดียวกัน จะให้เสียค่าตอบแทนเป็น 4 ชั่วโมงทำไม เขาเป็น 2 ชั่วโมง รวมนิสิตเป็นกลุ่มเดียวกันจะดีไหม ท่านก็เห็นก็ด้วย เพราะท่านก็ไม่มีโอกาสจะรู้ว่าอีกฝ่ายก็เชิญมาเหมือนกัน แทนที่จะเสียเวลาทั้งของนิสิตและวิทยากรและเสียเงินค่าตอบแทนเพิ่มมากขึ้น ก็ประสานประโยชน์กัน จำได้ว่าทำไปเช่นนั้นเพียงครั้งเดียว รู้สึกว่าจะ เป็นภาควิชาเทคโนโลยีกับภาควิชาในคณะศึกษาศาสตร์ ซึ่งก็ยินยอมกันดีไม่มีข้อขัดข้องอะไร ส่วนที่ว่าตัดวิทยากรนั้นอาจจะเป็นไปได้เพราะงบประมาณหมด เพราะในภาคนี้เราต้องรีบทำงบประมาณ

ให้เสร็จในเดือนกันยายนรายการ เชิญอาจารย์พิเศษทั้งหลายต้องทำให้ เสร็จสิ้นส่งกอง คลังก่อน 30 กันยายนหลังจากนั้นแล้ว เขาก็ต่อว่าบัณฑิตวิทยาลัยว่าทั้ง เรื่อง ซ้ำอย่างนี้ทำไม่ได้ จะไปเอาเงิน ที่ไหน เอาเงินที่กองคลังไม่ได้ กองคลังก็ต้องไปตั้งฎีกาไปทำอะไร ๆ งานทุกอย่างมีขั้นตอนของมัน ไม่ใช่เปิดเดินซั๊กก็หยิบเงินออกมาได้ คิดกันเรียนจริง ๆ ว่าจำไม่ได้ว่าจะได้คลังไปด้วยการก้าวกายวิจรรณญาณของภาควิชาว่าไม่เห็นควรหรืออย่างไร เท่าที่จำได้เป็นการปฏิบัติทางตรงกันข้ามทั้งสิ้น ถึงแม้จะไม่ค่อยเห็นด้วยก็ไม่ได้ทำอะไร ถ้ามีเงินคิดค้นรับหมดเพียงแค่ เชื้อซื้อมานั้น เพราะว่าไม่ได้ถือหลักว่าต้องกันเงินไว้ให้ระดับปริญญาตรี ถ้าระดับปริญญาโทและ เอกขึ้นมาแล้วไม่ว่าเรื่องจะ เสนอมาจากภาควิชาใด บางครั้งภาควิชารู้สึก เกรงใจซึ่งก็เป็นความดีของท่านอย่างมาก ท่านอุทิศสิทธิ์ที่ถามก่อนว่า เถอนั้น เถอนี้ยังพอมีเงินไหม ถ้าพอมีเงินอยู่ถึงแม่ ท่านจะไม่ได้ทำเรื่อง ขึ้นมาไว้ก่อน คิดกันก็ขอให้ท่านทำเรื่องขึ้นมา ยินดีช่วยเหลือท่านเพราะ เป็น การ เปิดหูเปิดตาให้นิสัยของเรา ในระดับปริญญาโทบัณฑิตและ คุษภูษบัณฑิตมีความจำเป็นที่จะต้องให้ โลกทัศน์ของนิสัยของเรากว้างขวางบัณฑิตวิทยาลัยก็ไม่เคยซั๊กของ เลย เงินค่าตอบแทนก็ใช้จนหมดทุกปี และในรายละเอียดที่บัณฑิตวิทยาลัยจัดไว้ให้ในแฟ้มการ สัมมนาครั้งนี้น่าจะได้ทราบข้อมูล ทั้งหมดว่าเราเชิญอาจารย์พิเศษเท่าไร เสียค่าตอบแทนเท่าไร บัณฑิตวิทยาลัยมิได้ตั้งข้อซักขวาง แต่ประการใดเลย ถึงแม้บางกรณีจะเป็นการยุ่งยาก เช่นการ เชิญอาจารย์พิเศษ เชิญมาสอนตลอดทุก สัปดาห์ อาจารย์ผู้เป็นเจ้าของ course เป็นแต่เพียง organizer นี้ก็เป็นเรื่อง ที่มีผู้ comment มา เพราะเรามีผู้เชี่ยวชาญมาพิจารณางานระดับบัณฑิตศึกษาอยู่เหมือนกัน เขา comment ว่า งานระดับบัณฑิตศึกษาของเราอยู่ในมือของวิทยาการที่มาจากสถาบันอื่น ๆ หรือ อย่างไร แต่คิดกันก็อนุมัติ ถือหลักในใจว่า comply กับความต้องการของภาควิชา ดังนั้น บางครั้งก็เป็น dilemma เหมือนกัน มีผู้ comment แรงที่สุดว่าถ้าเป็นอย่างนี้ละก็การ ไร ก็ทำได้ คือเป็น organizer เชิญวิทยาการเท่านั้นเอง เหตุใดอาจารย์จึงไม่ชวนชวยหาความรู้ใหม่ ๆ เข้ามาในตัวอาจารย์ และถ่ายทอดความรู้ นั้น ๆ ให้นิสิต คิดกันขย่ำว่าทางบัณฑิตวิทยาลัย ไม่เคยซั๊กของเลยถ้ามีเงิน แต่ถ้าไม่มีเงินก็เป็นอีกประเด็นหนึ่ง

(ศจ.ดร.สมพร บัวทอง)... ของคุณมากครับ ที่จริงผมไม่มีเจตนาให้เป็นการโต้เถียงกันผมเห็น
ไม่ค่อยมีผู้แสดงความคิดเห็น เลยเชิญท่านคณบดีชี้แจงปัญหาบาง เรื่องบางประเด็นที่น่าจะชี้แจงได้
ในเวลารวดเร็ว คณบดีท่านก็คงจะมีอะไรในใจมากพอสมควรเลยเล่าให้ฟังมากมาย แต่อันที่จริง
ก็เป็นของดีเพราะว่าจะได้เห็นว่ามีปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นนั้นเนื่องมาจากปัจจัยหลาย ๆ อย่างที่ซับซ้อน
ไม่ใช่อยู่ที่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดในมหาวิทยาลัย เพียงฝ่ายเดียวที่เราได้ฟังกันมาในวันนี้ถ้าปัญหา เกี่ยวข้อง
กับบัณฑิตวิทยาลัยซึ่งบัณฑิตวิทยาลัยควรจะต้องปรับปรุง ผมแน่ใจว่าท่านคณบดีจะต้องนำไปปรับปรุง
แน่ ๆ เพราะ เป็นนโยบายของการจัดสัมมนาครั้งนี้ ถ้าปัญหาเกี่ยวข้องกับปัจจัยอื่น จะเป็นกลุ่ม
คนที่ดี ทรัพยากรก็ดี เราคงได้มีโอกาสพิจารณาและชี้แจงกันต่อไป

ประเด็นเรื่องภาษาไทย เท่าที่ฟังอภิปรายกันมา ถ้าผมเข้าใจไม่ผิด
ผู้อภิปรายก็มีเจตนาที่ว่าถ้าจะสอบเข้าควรใช้ข้อสอบเพื่อกลั่นกรองคนที่มีความสามารถในการใช้
ภาษาไทยเป็นอย่างดีเข้ามา มีผู้อภิปรายว่าคั้งนั้นข้อสอบควรเป็นข้อสอบอัตนัยเพราะผู้สอบจะต้อง
มีการเขียนออกมา จะตรวจการใช้ภาษาได้จริง ไม่ใช่เป็นแบบปรนัย ซึ่งไม่แสดงการใช้ภาษา
ผมก็ไม่ขัดข้อง ปัญหาที่ผมอยากจะเสนอคือเราทำการสอบคัดเลือกเอาคนที่เก่งการใช้ภาษาธรรมดา
เข้ามาเท่านั้นหรือ ภาษาทางวิชาการไม่ใช่ภาษาธรรมดา นี่เป็นปัญหาที่ทราบกันอยู่แล้ว หนังสือ
ทางวิชาการบางเล่มของเราไม่มีคนอ่าน เช่นหนังสือศูนย์ศึกษา ภาษาที่ใช้ในหนังสือไม่ใช่ภาษา
ธรรมดาเป็นภาษาทางวิชาการ ในเวลาคัดเลือกเราคัดคนเข้ามาเรียนภาษาไทยธรรมดา ภาษา
ไทยธรรมดาก็ใช้ในการพูด การฟัง การอ่าน การเขียนพอเข้าใจได้ แต่ในเวลาเรียนเวลาสอบ
อาจารย์พูดภาษาไทยคำหนึ่งภาษาต่างประเทศคำหนึ่ง ผมเคยไปอภิปรายที่มหาวิทยาลัยมหิดล เป็น
เวลา 2 วันครึ่ง เรื่องภาษาของคนกลุ่มน้อย มีคนไม่เข้าใจเป็นอันมากคือ เป็นภาษาของคนกลุ่ม
น้อยจริง ๆ ในงานวิจัยอันหนึ่งเกี่ยวกับหลักสูตรครั้งหนึ่งมีผู้ทรงคุณวุฒิมาอภิปรายเชิงวิชาการ ครู
โรงเรียนราษฎร์ทั้งหลายถอยไปอยู่ข้างหลังหมดรอเวลาอาหารเท่านั้น ผมขอเรียนสรุปว่าถ้าผลงาน
มาปรากฏในเวลาทำปริญญาบัตรว่านิสิตใช้ภาษาไม่รู้เรื่อง น่าจะต้องพิจารณากันว่า เป็นผลมาจาก
การสั่งสอนการเรียนหรือเป็นผลมาจากการกลั่นกรองคนมาไว้ดีพอ

(ศจ.ดร.สมพร บัวทอง)... ผมเห็นด้วยกับท่านอาจารย์เพราะเวลาอาจารย์สอนก็พูดภาษาไทยบ้าง
ภาษาอังกฤษบ้างจริง ๆ นี่ก็เป็นข้อเสนอแนะที่ควรจะได้พิจารณาในการคัดเลือกในแง่ของการใช้ภาษาไทย

ถ้าไม่มีผู้อภิปราย ผมขอเรียนเชิญกลุ่มที่ 3

กลุ่มที่ 2	ผศ.ดร. สุธัติน	ยกसान	ประธาน
	ผศ.สุเทพ	ทองอยู่	เลขานุการ
	จำนวนผู้เข้าร่วมประชุมกลุ่ม 22 ท่าน		

แนวโน้มของการผลิตบัณฑิต

1. การผลิตบัณฑิตควรมี 2 โปรแกรม คือโปรแกรมที่มีการทำปริญญาโทและโปรแกรมที่ไม่ต้องทำปริญญาโท แต่มีงานอื่นมาทำแทนปริญญาโท เช่น ให้เรียนเพิ่มขึ้นหรือให้ทำงานอย่างอื่นแทนอย่างใดอย่างหนึ่ง ขอให้ระวังว่าการเปลี่ยนแปลงนี้สิ่งที่จะมาแทนปริญญาโทควรจะได้พิจารณาความเหมาะสมและน้ำหนักตลอดจนจุดที่ต้องการจะให้ได้ ว่าควรมีนาน้อยเพียงใด ไม่ใช่เปิดให้เรียนเพิ่มอีกเพียง 2 วิชาแล้วถือว่าแทนปริญญาโทได้
2. การผลิตบัณฑิตบางสาขาควรมีการผลิตเพิ่มขึ้น ยกตัวอย่างง่าย ๆ บัณฑิตบางสาขาจบไปแล้วหางานทำไม่ได้ ควรมีการพิจารณาว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงโปรแกรมบ้าง เล็กน้อย เช่นจะเน้นหนัก เนื้อหาพวกหนึ่ง เน้นหนักวิธีสอนคนละอย่างกัน เพื่อเปิดโอกาสให้สนองความต้องการของสังคมได้มากขึ้น นอกจากนี้อาจจะมีการพิจารณาให้มีการเปิดโปรแกรมเพิ่มขึ้น ซึ่งจะต้องพิจารณารายละเอียดอีกกันในแต่ละภาควิชา
3. จำนวนนิสิตที่รับเข้ามาในแต่ละปีนั้น ทางกลุ่มเสนอให้พิจารณาถึงความต้องการของสังคมในปัจจุบันด้วยว่าเรารับมาเท่านี้ ผลิตออกไปเท่านี้สังคมต้องการไหม ขณะนี้เป็นปัญหามาก ยกตัวอย่างเช่น บัณฑิตกศ.ม. สาขาวิชาคณิตศาสตร์ ขณะนี้วิทยาลัยครูไม่มีอัตรารับ เท่าที่ผ่านมารวมผลิตคนให้วิทยาลัยครู จะเข้าสอนในมหาวิทยาลัยก็ไม่ได้วุฒิเท่าไปเล็กน้อย เกิดปัญหาว่าบัณฑิตจบไปแล้วจะไปทำอะไร จะไปสอนโรงเรียนมัธยมก็วุฒิสูงเกินไปเขาอยากได้แค่ระดับปริญญาตรี ดังนั้นเราต้องดูความต้องการของสังคมและกำลังอาจารย์ในแต่ละภาคในการกำหนดจำนวนนิสิตที่จะรับในแต่ละปี
4. การรับผู้เรียนควรจะแยกเป็น 2 กลุ่ม คือรับคนที่มึงงานทำแล้วมาเรียนเพิ่มเติมพวกหนึ่ง และรับผู้ที่ยังไม่มีงานทำอีกพวกหนึ่งหรือไม่ และสัดส่วนของบัณฑิตที่รับเข้ามาทั้งสองกลุ่มนี้ควรจะเป็น

อย่างไรนั้น ที่ประชุมเห็นว่าขึ้นอยู่กับภาควิชาและลักษณะเนื้อหา แต่หน้าที่จะได้มีการพิจารณาถึงเรื่องนั้นกันด้วย

ปัญหา

เนื่องจากเวลาน้อย การเสนอส่วนใหญ่จะเสนอแต่ตัวปัญหา เพราะต้องการเสนอว่าปัญหามีอะไรบ้าง ส่วนใหญ่จะไม่มีข้อเสนอแนะว่าควรแก้ไขปัญหายังไร ปัญหาที่ทางกลุ่มที่สามเสนอมีดังนี้

1. ที่ประชุมอยากจะถามว่าบัณฑิตวิทยาลัยให้อะไรแก่ผู้ที่ทำงานให้บัณฑิตวิทยาลัยบ้าง ผู้ทำงานในที่นี้มีได้หมายถึงผู้ที่ทำหน้าที่ประจำในสังกัดบัณฑิตวิทยาลัยอยู่แล้ว เช่นกรรมการพิจารณาเค้าโครงการละเอียดสมบูรณ์ กรรมการผู้ควบคุมปริญญาบัตร ทางกลุ่มเพิ่งประเด็นว่าบัณฑิตวิทยาลัยให้อะไรบ้าง ไม่ได้วิจารณ์ว่าต้องเป็นเงิน แต่ต้องการทราบรายละเอียดว่าทำอะไรบ้าง ได้ประโยชน์อะไรบ้าง

2. บางภาควิชา บางคนมีการเปิดสอนปริญญามหาบัณฑิตหลายสาขา มีกรรมการพิจารณาเค้าโครงการละเอียดชัดเจน ประกอบด้วยอาจารย์จากหลาย ๆ ภาควิชา โดยที่เนื้อหาของของแต่ละภาควิชาไม่เหมือนกัน ไม่เกี่ยวข้องกัน อาจจะเป็นไปได้ที่ว่ากรรมการจะขาดความรู้กระจ่างในส่วนของภาควิชาอื่น เพิ่งเล็งประเด็นที่เหมือนกับภาควิชาของตนซึ่งไม่ตรงกับความต้องการของภาควิชาอื่น เป็นไปได้หรือไม่ที่จะตั้งกรรมการพิจารณาเค้าโครงการละเอียดเฉพาะภาควิชาขึ้น หรือตั้งคณะกรรมการพิจารณาเค้าโครงการละเอียดเฉพาะกลุ่มย่อยรวมภาควิชาที่มีลักษณะวิชาเหมือนกันให้นับภาควิชาที่สุด จากการอภิปรายในกลุ่มทราบว่าในปัจจุบันนี้บางภาควิชาได้ทำแล้ว บางภาควิชายังทำไม่ได้ ทางกลุ่มจึงเสนอให้พยายามทำ

3. การแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาเค้าโครงการละเอียดนั้นทางกลุ่มอยากทราบว่าบัณฑิตวิทยาลัยมีหลักการในการพิจารณาอย่างไร มีวิธีดำเนินการอย่างไร ใครเป็นผู้เสนอและใครเป็นผู้แต่งตั้ง ทางกลุ่มมีข้อเสนอว่าควรเสนอมาจากภาควิชาหรืออย่างน้อยควมคณาจารย์ภาควิชา ถ้าบัณฑิตวิทยาลัยได้ทำตั้งนี้แล้วทางกลุ่มอยากจะให้บัณฑิตวิทยาลัยระบุให้ชัดเจนว่า คณาจารย์ภาควิชา

4. การพิจารณาความดีความชอบของประธานและกรรมการควบคุมปริญญาบัตรมีการพิจารณาบ้างไหม ที่เคยพิจารณาคิดเป็น weight นั้นทำกันไปถึงไหนแล้ว

5. การตรวจปริญญาบัตร นิสิตมักจะมาเร่งอาจารย์ผู้ตรวจ ทางกลุ่มเสนอให้บัณฑิตวิทยาลัยชี้แจงรายละเอียดในการกำหนดเวลาส่ง เวลาตรวจ ให้นิสิตทราบกระจ่างชัดเพื่อจะได้ไม่มาเร่งอาจารย์

6. การเปลี่ยนแปลงการทำปริญญาบัตร และแก้ไขเค้าโครงละเอียดก็มีขั้นตอนอย่างไร ต้องผ่านกรรมการพิจารณาเค้าโครงและส่งต่อไปบัณฑิตวิทยาลัยใช่หรือไม่ ปัญหาอีกอย่างหนึ่งคือ ประธานและกรรมการควบคุมปริญญาบัตรมักจะไม่อธิบายแทนนิติน บัณฑิตวิทยาลัยเคยแจ้งว่าได้ชี้แจงหน้าที่ของประธานกรรมการควบคุมปริญญาบัตรแล้ว ทางกลุ่มอยากจะทำให้การประชุมชี้แจงดีกว่าการชี้แจงโดยการแจกเอกสาร เพราะได้รับเอกสารมาแต่ไม่ได้อ่าน

7. ปัญหานี้เป็นปัญหาจากวิทยาเขตอื่น เรื่องการขัดแย้งกันระหว่างกรรมการพิจารณาเค้าโครงละเอียด และกรรมการควบคุมการทำปริญญาบัตร ทางกลุ่มเสนอว่าอยากจะให้บัณฑิตวิทยาลัยเป็นผู้ไกล่เกลี่ย โดยทำในรูปประสานงาน อย่าโยนภาระให้นิสิตซึ่งไม่รู้ว่าควรจะทำตามใครกันแน่ ขอให้มีการชี้แจงให้ชัดเจน

การอภิปรายหลังการรายงานกลุ่ม

(ศจ.คร.สมพร บัวทอง)... เรื่องปัญหาที่กลุ่มที่ 3 เสนอนานี้ ผมจำได้ว่าเราได้พูดคุยกันหลายครั้งแล้ว เรื่องกรรมการพิจารณาเค้าโครงละเอียด เรื่องกรรมการควบคุมการทำปริญญาบัตร ผมไม่ทราบว่าในตอนนี้นักบัณฑิตวิทยาลัยจะชี้แจงอะไรได้บ้าง เกี่ยวกับปัญหา เรื่องบัณฑิตวิทยาลัยให้อะไรแก่ผู้ทำงานให้นักบัณฑิตวิทยาลัยบ้าง ขอเรียนเชิญท่านคณบดี

(คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย)... ที่จริงอาจารย์ทุกท่านที่อยู่ฟังมาแล้ว เขาคงจะได้ตระหนักว่าปรัชญาของบัณฑิตวิทยาลัยคือก่อให้เกิดความเข้าใจอันดีและความถูกต้องซึ่งกันและกัน ถ้าคิดนั้นจะมีโอกาสได้ชี้แจงนิคหน่อยในปัญหาที่จะชี้แจงให้ จะขอบคุณมาก สำหรับปัญหาแรก ขอเรียนว่าบัณฑิตวิทยาลัยมีไว้เพื่อประสานงานการทำงานระดับบัณฑิตศึกษา ส่วนเรื่องความดีความชอบ บัณฑิตวิทยาลัยมีบทบาทเพียงเล็กน้อย บัณฑิตวิทยาลัยทำได้แค่เพียง recommend ไปให้ทางคณะ เจ้าสังกัดว่าท่านผู้นั้นได้ทำงาน

ทุ่มเทให้มาก เกินกว่าที่เรียกร้องให้ท่านทำตามหน้าที่ ทำงานระดับบัณฑิตศึกษา ไม่ใช่ทำงานให้บัณฑิตวิทยาลัย จึงขอให้เจ้าสังกัดพิจารณาความดีความชอบเป็นพิเศษ บัณฑิตวิทยาลัยจะระมัดระวังเป็นอันมากที่จะไม่ก้าวท้าวไปถึงการบริหารงานบุคคลของคณะ

เรื่องการให้ weight การคุมการทำปฏิญานิพนธ์ และการทำงานนั้น คณะต่าง ๆ ก็ให้ข้อมูลกันมา แต่ยังไม่ได้เกณฑ์ที่เป็นจุกจุกกัน เพราะยังตกลงกันไม่ได้ว่าสอนระดับใดควรจะได้ weight เท่าไร คุมปฏิญานิพนธ์ควรจะได้ weight อย่างไร เป็นกรรมการพิจารณาเค้าโครงละเอียด ควรจะได้เท่าไร ทั้งหมดนี้เป็นงานระดับมหาวิทยาลัย ขออภัยต่ออาจารย์ ดร. เจริญวมาไซ เป็นงานระดับ macro ส่วนงานของบัณฑิตวิทยาลัย เป็นงานระดับ micro

เรื่อง ที่กลุ่มเสนอให้บัณฑิตวิทยาลัยออกกระ เบียบว่านิสิตต้องส่งเค้าโครงละเอียด หรือปฏิญานิพนธ์ แต่ละตอนแต่ละบทเมื่อไร ให้เวลาอาจารย์อ่านนานเท่าไรตลอดจนอาจารย์แต่ละท่านควร จะควบคุมการทำปฏิญานิพนธ์ของนิสิตเท่าไร นั้นมีหมดแล้ว แต่ท่านอาจจะไม่ได้อ่านความจริง ระเบียบพวกนี้มีมาตั้งแต่สมัยตั้งบัณฑิตวิทยาลัยแล้วกำหนดเวลาที่ต้องส่งให้อาจารย์ล่วงหน้า 2 เดือน แต่ละตอนต้อง 1 เดือน เป็นต้น นิสิตจะมาเร่งอาจารย์ไม่ได้ ที่นิสิตมาเร่งอาจารย์นั้นเห็นจะต้องโทษอาจารย์เองว่า เพราะอาจารย์ใจอ่อนยอมที่จะอ่านให้นิสิตหา มุ่งหามคำ เอนินิสิตไปนอนที่บ้านอ่านคำบอกไป ตรวจไปจริง ๆ นะ นอนบนบัณฑิตวิทยาลัยก็ยังมี สมัยก่อนนะ ไม่ใช่สมัยนี้ คอนี้คิดเปิดบัณฑิตวิทยาลัย 5 โมงเย็น ตามเวลาราชการก็ 4 โมงครึ่งนี้แหละคะอาจารย์ก็ตรวจปฏิญานิพนธ์กันวันสุดท้ายที่เป็น dead line นอนบนบัณฑิตวิทยาลัย ทำให้ภกร ีรรมาร้องขอเงินค่าล่วง เวลา กับคิดเงินซึ่งคิดเงินก็ไม่อนุมัติให้ทำเช่นนั้น ขออภัยอีกครั้งว่ามีกำหนดไว้แล้ว นิสิตไม่อาจจะมาเรียกร้องเร่งรัดได้ แต่นั่นแหละ พูดยไปแล้วก็เป็นจุดอ่อน ในฐานะที่ท่านเป็นมนุษย์แล้วก็ เป็นมนุษย์ที่เป็นครูด้วย ก็เป็นไปได้ที่ท่านจะโอนอ่อนให้กับนิสิต และ เข้าใจว่าบัณฑิตวิทยาลัยไม่ได้ออกกระ เบียบ ระเบียบมีหมดแล้ว ขอความกรุณาท่านเปิดอกอกอภัย

การตั้งคณะกรรมการพิจารณาเค้าโครงละเอียดประจำคณะ ขอเรียนว่าขั้นตอนมาจากคณะคือบัณฑิตวิทยาลัยถามคณะ แล้วทางคณะถามภาควิชา แล้ว เสนอหรือขึ้นมามาตามหน้าที่ของบัณฑิตวิทยาลัย

จะต้องดูตามที่ท่านเสนอขึ้นมา ถ้าเรื่องไปไม่ถึงภาควิชาบัณฑิตวิทยาลัยไปรับมติชอบถึงขั้นนั้นไม่ได้ เพราะบัณฑิตวิทยาลัยไม่ได้คิด อภิปรายกับภาควิชาโดยตรง แต่คิดก่อนผ่านคณะ เราทุกคนก็ทราบอยู่แล้วว่าสายงานขึ้นอย่างไร ลงอย่างไรดีฉันเอง เข้าใจดีว่าภาควิชาเป็นฐาน เป็นกำลังสำคัญทางวิชาการ ท่านมีส่วนเสนอรายชื่อคณะกรรมการพิจารณาเค้าโครงละเอียดซึ่งมีความสำคัญมากในสายตาของบัณฑิตวิทยาลัยขึ้นมา ถ้าจะให้ตอบคำถามว่าเมื่อเสนอขึ้นมาอย่างไร ทางบัณฑิตวิทยาลัย stamp ไปอย่างนั้นใช่หรือไม่ เพราะบัณฑิตวิทยาลัยมีหน้าที่ตามกฎหมายในการแต่งตั้งคณะกรรมการสายงานวิชาการ ขอเรียนตอบว่าอาจจะมีการเจรจาบ้างกับท่านคณะที่ว่าภาควิชาหนึ่งท่านตั้งคณะกรรมการขึ้นมาหลายคนเกินไปกระมัง ก็อาจจะไปบีบเวลาทำอย่างอื่น และจะเสียเวลาเนื่องจากคนใน capacity เดียวกัน ต้องมาอยู่ในคณะกรรมการเดียวกันถึง 3 ท่านเป็นต้น ลดจำนวนลงหน่อยได้ไหม ถ้าจะตั้งเป็นตัวตายตัวแทนเพื่อเรียนรู้งานก็ตั้งตัวแทน รุ่นต่อไปก็ถอยไปให้คนอื่นเข้ามา นอกจากนี้การเสนอมาหลายท่านยังมีปัญหา เรียกประชุม แล้วไม่ครบองค์ประชุม เกิดปัญหาว่ามติที่ประชุมที่ได้มาไม่ถูกต้อง มีการเจรจากันอย่างนั้น ไม่มีคำหักล่าใครอะไร และในความเข้าใจของบัณฑิตวิทยาลัย การตั้งคณะกรรมการพิจารณาเค้าโครงละเอียดทุกครั้งถึงภาควิชาทุกครั้ง

เรื่องความขัดแย้งระหว่างกรรมการพิจารณาเค้าโครงละเอียด และกรรมการควบคุมการทำปริญญาบัตร อาจมีได้ทั้งในวิทยาเขตอื่น และวิทยาเขตประสานมิตร ทางกลุ่มได้ข้อข้อแนะที่ถูกต้องไว้แล้วว่าประธานกรรมการมีหน้าที่ไกลเกลี่ยอย่าให้เกิดปัญหากับนิสิต ตามความเข้าใจของดิฉันหน้าที่ของประธานประเด็นแรกคือ มนุษย์สัมพันธ์ เมื่อมีข้อขัดแย้งเกิดปัญหาขึ้น ประสานต้องประชุมกรรมการแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยให้ได้ ถ้าแก้ไขไม่ได้เรื่องขึ้นมาถึงบัณฑิตวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัยก็จะเชิญกรรมการทั้ง 2 ฝ่ายมาประชุมและช่วย ease out ปัญหา นั้น ปัญหาทางวิชาการที่เกิดขึ้นดิฉันเข้าใจว่าน่าจะคลงกันได้

(ผศ.สุเทพ ทองอยู่)... ปัญหา เรื่องการที่บัณฑิตวิทยาลัยออกแบบฟอร์ม ระเบียบต่าง ๆ ในการปฏิบัติงาน แล้วทางภาควิชาไม่ทราบนั้น ผมอยากจะเสนอให้ทางบัณฑิตวิทยาลัยรวบรวมแบบฟอร์มต่าง ๆ ทั้งหมดให้ภาควิชาเพื่อความสะดวกในการปฏิบัติงาน พร้อมทั้งชี้แจงว่าเรื่องใดบ้างควรผ่านคณะดี เรื่องใดเสนอไปได้เลย

(ศจ.คร.สมพร บัวทอง)...ปัญหาที่กลุ่มที่ 3 raise ขึ้นมานั้นท่านคงได้ชี้แจงไปแล้ว
หวังว่าคงเป็นที่เข้าใจกันดีขึ้น เวลาที่หมคพอดี้จะมีท่านผู้ใดต้องการอภิปรายอีกหรือไม่
(ผศ.ดร.นิพนธ์ กีนาวงศ์)...ผมขอพูดในนามวิทยาเขต เรื่องการเสนอเค้าโครงการละเอียด
ปริญญาโทนั้น เท่าที่ผมคิดผมคิดว่า เป็นบทบาทของบัณฑิตวิทยาลัยที่จะควบคุมมาตรฐาน เมื่อบัณฑิต
วิทยาลัยควบคุมไม่ได้ก็เข้าใจบทบาทผิดไป บัณฑิตวิทยาลัยเองยึดเอาอำนาจในการแต่งตั้งคณะ
กรรมการพิจารณาเค้าโครงการละเอียดปริญญาโทและครองอำนาจนี้ไว้ ทางวิทยาเขตของผมเกิด
ปัญหา เพราะกรรมการพิจารณาเค้าโครงการละเอียดเป็น Authoritative Committee
ซึ่งในความคิดของผมในฐานะรองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัยเห็นว่าควรมีหน้าที่เพียงให้ suggestion
คือเป็นเพียง suggestive Committee เท่านั้น ประธานกรรมการที่ปรึกษาปริญญาโท
เป็นใหญ่ เมื่อไรที่การควบคุมมาตรฐานปริญญาโทสามารถปล่อยให้ประธานคณะกรรมการที่ปรึกษา
ปริญญาโทเขาควบคุมเองได้ กรรมการพิจารณาเค้าโครงการละเอียดปริญญาโทนั้นไม่ควรจะมีและ
ไม่น่าจะมี

(ศจ.คร.สมพร บัวทอง)...เรื่องนี้เป็นเรื่องในอนาคต เราได้เคยพูดกันหลายครั้งแล้วว่าต่อไป
ข้างหน้าจะไม่มีคณะกรรมการพิจารณาเค้าโครงการละเอียด แต่จะเป็นเมื่อไรยังไม่ทราบ อาจจะเป็น
ว่าเมื่อไรที่กรรมการพิจารณาเค้าโครงการละเอียด และกรรมการควบคุมปริญญาโทไม่ทะเลาะกัน
เมื่อไรก็เมื่อนั้น ผมคิดว่าเป็นเรื่องของวุฒิภาวะทางวิชาการ คิดว่าเวลาหมคพอดี้ขออนุญาตท่าน
คณบดีปิดการประชุมสำหรับวันนี้

วันศุกร์ที่ 6 มีนาคม 2524 เวลา 9.00 - 10.30 น. ณ ห้องประชุมเล็ก มศว.ประสานมิตร

"การวิจัยเชิงคุณภาพ"

ศจ.ดร.พจน์	สะเพียรชัย	ผู้บรรยาย
ดร.สุภางค์	จันทวานิช	ผู้บรรยาย
รศ.ดร.เฉลียว	บุรีภักดิ์	ผู้ดำเนินการ

รศ.ดร.เฉลียว บุรีภักดิ์

ท่านผู้มีเกียรติที่เคารพทุกท่าน การอภิปรายในช่วงต่อไปนี้เป็นเรื่องที่กำลังเป็นที่กล่าวถึงกันมากเรื่องหนึ่งในวงการวิจัย คือเรื่อง "การวิจัยเชิงคุณภาพ" และนับเป็นโชคดีของบัณฑิตวิทยาลัยที่ได้รับความกรุณาจากท่านวิทยากร ผู้ซึ่งมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องนี้เป็นอย่างดี เป็นที่รู้จักกันโดยทั่วไป ผมขออนุญาตแนะนำท่านวิทยากรแค่เพียงสั้น ๆ เพราะเป็นที่รู้จักทั้งโดยส่วนตัวและโดยผลงานของท่านก็อยู่แล้ว ท่านแรกศาสตราจารย์พจน์ สะเพียรชัย รองเลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ท่านศาสตราจารย์ดร.พจน์ เคยอยู่ที่มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมาก่อน และท่านเป็นผู้วางพื้นฐานความรู้เกี่ยวกับกาวิจัยไว้ให้สถาบันแห่งนี้อย่างมาก เป็นผู้บุกเบิกรุ่นแรกก็ว่าได้ แม้ทำงานของท่านในช่วงแรก ๆ จะเน้นหนักไปทางด้านการวิจัยเชิงปริมาณ และท่านได้สนับสนุนการวิจัยเชิงคุณภาพเพิ่มขึ้นในช่วงหลัง ๆ แต่ข้อนั้นก็เป็นอย่างดี คือท่านยอมรับว่าการวิจัยทั้งสองแนว จะเสริมกันได้อย่างไรสิ่งที่ท่านได้พูดวันนี้ จึงจะเป็นการพูดเชิงเปรียบเทียบ และ เชิงบูรณาการไปช่วยในตัว

ท่านวิทยากรอีกท่านหนึ่งคือ ดร.สุภางค์ จันทวานิช ซึ่งทำงานอยู่ที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ที่เกี่ยวกับดร.พจน์ และเป็นกำลังสำคัญของสำนักงาน ฯ ในเรื่องกาวิจัยเชิงคุณภาพ ดร.สุภางค์ ได้ศึกษามาโดยเฉพาะเกี่ยวกับวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ และได้ทำการวิจัยโดยวิธีดังกล่าวมาแล้ว ทั้งนี้ได้กรุณาอบเอกสารจำนวนหนึ่งมาให้ด้วย ซึ่งทางบัณฑิตวิทยาลัยได้จัดทำสำเนาให้แก่ท่านแล้วขอขอบพระคุณอาจารย์เป็นอย่างมาก

ในอันดับต่อไป ขอเรียนเชิญท่านอาจารย์ดร.พจน์ พูดก่อนครับ

ศจ.ดร.พจน์ สะเพียรชัย - ในตอนแรกนี้ขอให้ดร.สุภางค์ จันทวานิช พูดถึงลักษณะของการวิจัยเชิงคุณภาพว่ามีลักษณะอย่างไร ลักษณะเฉพาะของการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นอย่างไร

ดร.สุภางค์ จันทวานิช - การวิจัยเชิงคุณภาพหรือ Qualitative research เป็นการวิจัยที่ให้ความสำคัญกับคุณลักษณะของสิ่งที่วิจัยอยู่เป็นสำคัญ เป็นงานวิจัยที่นักมนุษยวิทยาใช้กันอยู่มาก บางทีจึงเรียกว่า Anthropological research งานวิจัยบางที่เป็นการศึกษาชาติพันธุ์หรือ Ethnographic research บางครั้งเป็นงานวิจัยมุ่งธรรมชาติหรือ Naturalistic research บางครั้งเป็นงานวิจัยที่ให้ความสำคัญเกี่ยวกับตัวแปรที่เป็นความรู้สึนึกคิด โลกทรรศน์ หรือ Phenomenological research งานวิจัยเชิงคุณภาพส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยภาคสนาม หรือ Survey research

ลักษณะเฉพาะของงานวิจัยเชิงคุณภาพพอจะแบ่งออกได้เป็น 4 ประการ ประการแรก งานวิจัยเชิงคุณภาพมองภาพรวมจึงพยายามประมวลตัวแปรให้มากที่สุด นอกจากนี้ยังมองจากจุดต่าง ๆ การวิจัยจึงใช้สหวิทยาการ ประการที่สอง การวิจัยเชิงคุณภาพมุ่งเจาะลึกตามแนวยาวคือศึกษาทั้งในแนวกว้างและแนวลึกไปพร้อม ๆ กัน การวิจัยเชิงคุณภาพโดยมากมักจะเป็นการศึกษาเฉพาะกรณีมากกว่าเป็นการศึกษากลุ่มประชากรทั้งหมด ประการที่สาม การวิจัยเชิงคุณภาพให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อม สภาพแวดล้อมไม่ควบคุมบังคับอะไรเลย นักวิจัยเชิงคุณภาพเชื่อว่าการทำการทดลองที่มีการควบคุมไม่อาจใช้ได้กับสถานการณ์ที่เป็นจริง ซึ่งเราไม่สามารถบังคับควบคุมสภาพแวดล้อมได้ ประการสุดท้ายการวิจัยเชิงคุณภาพให้ความสำคัญกับผู้วิจัยมาก เน้นความสำคัญของ Humanistic approach คือเชื่อว่าตัวผู้วิจัยมีความสำคัญมากกว่าเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

จากผลงานวิจัยทั้งหมดที่มีผู้ทำไว้แล้วพบว่า 85 เปอร์เซ็นต์ของงานวิจัยทั้งหมดเป็นงานวิจัยเชิงปริมาณที่ใช้ระเบียบวิธีทางสถิติ อีก 10 เปอร์เซ็นต์ เป็นงานวิจัยจากเอกสาร มีงานวิจัยเพียงส่วนน้อยที่เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ

ถ้าพิจารณาถึงความแตกต่างของงานวิจัยเชิงปริมาณ และงานวิจัยเชิงคุณภาพ จะเห็นความแตกต่างในลักษณะการวิจัย 5 ประการคือ ความแตกต่างในวัตถุประสงค์ วิธีการรวบรวมข้อมูล ลักษณะข้อมูล วิธีการวิเคราะห์ และรายงานผลการวิจัย วัตถุประสงค์ของการวิจัยเชิงปริมาณมุ่งทำนายปรากฏการณ์ ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพมุ่งบรรยายปรากฏการณ์มากกว่าทำนาย

ปรากฏการณ์ ด้านวิธีการรวบรวมข้อมูลการวิจัยเชิงปริมาณเน้นวิธีการวัด ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ เน้นการสัมภาษณ์ การสังเกตโดยที่ผู้วิจัยต้องเข้าไปสัมผัสกับผู้ถูกวิจัย สำหรับลักษณะของข้อมูลนั้น การวิจัยเชิงคุณภาพมีตัวแปรมาก มีความหลากหลาย และจับไม่ได้ ข้อมูลโดยมากเกี่ยวกับ ทรรศนะ ความรู้สึกนึกคิด และโลกทรรศน์ นอกจากนี้การวิจัยเชิงคุณภาพขั้นแรกจะไม่มี การกำหนดสมมุติฐานไว้ เค็มชัด ส่วนการวิจัยเชิงปริมาณมีการกำหนดสมมุติฐานไว้ชัดเจน ในด้านการ วิเคราะห์ข้อมูล การวิจัยเชิงคุณภาพไม่ เน้นความสำคัญของการวิเคราะห์ข้อมูล ส่วนการวิจัย เชิงปริมาณเน้นความสำคัญของการใช้วิธีการทางสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ประการสุดท้ายการเขียน รายงานผลการวิจัย การวิจัยเชิงคุณภาพมักจะใช้รายงานในรูปเรียงความ พรรณนาว่าผู้ถูกวิจัยรู้สึก อย่างไร คิดอย่างไร ในขณะที่การวิจัยเชิงปริมาณเสนอผลการวิเคราะห์และสรุปว่าผู้วิจัยคิดว่า อย่างไรจากหลักฐานการวิเคราะห์ข้อมูล

ศจ.ดร.พจน สະเพียรชัย - เรามี Deterministic law of nature เป็นจุดเริ่ม ต้นของ Empirical research ซึ่งเป็นการแสวงหาความจริงได้ความจริงแท้ เป็นอภิปรัชญา และมี Humanistic law of nature เป็นจุดเริ่มต้นของวิธีการที่ไม่มีกฎระเบียบใน การแสวงหาข้อเท็จจริง หรือสัจจะ ทั้งสองอย่างนี้ช่วยเสริมกันคือ เป็น Complement ซึ่งกันและกัน นั่นคือการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นวิธีการที่นักวิจัยใช้วิธีการต่าง กันเพื่อแสวงหาสัจจธรรมอย่างเดียวกัน

ถ้าพิจารณาคุณระดัการวัดในการวิจัยเชิงปริมาณจะ เห็นว่ามีข้อมูลไม่น้อยอยู่ในระดับ Nominal scale คือเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ ถ้านักวิจัยกำหนดตัวเลขหรือสัญลักษณ์แทน ข้อมูลเหล่านั้น นักวิจัยเริ่มพยายามทำการวัดให้มีความเป็นปรนัยมากขึ้น ที่ต้องทำอย่างนั้นเพราะ วิธีการทางวิทยาศาสตร์ต้องการความเป็นปรนัยไม่ว่าจะใช้วิธีการวัดแบบใด นักวิจัยทั้งนักวิจัยเชิง ปริมาณ และนักวิจัยเชิงคุณภาพต้องการความเป็นปรนัยเหมือนกันแต่ใช้วิธีการต่างกัน นักวิจัยเชิง ปริมาณพิจารณาว่า Observed score ประกอบด้วย True score และ error โดยเหตุนี้นักวิจัยจึงต้องทำการวัดหลาย ๆ ครั้ง เพื่อจะวัดให้ได้ค่า True score ต้องใช้ วิธีการทางสถิติคำนวณค่าเฉลี่ย ค่าคะแนนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพราะนักวิจัยจะสรุปผลไม่ได้

ถ้าไม่ใช่สถิติก็กล่าว ส่วนนักวิจัยเชิงคุณภาพพยายามเข้าไปสัมผัสกับของจริง เพื่อให้ได้สิ่งที่จะใช้วิธีการสังเกต การสัมภาษณ์อย่างลุ่มลึกเป็นเครื่องมือ ไม่ว่าจะเป็นการวิจัยแบบใดทั้งการวิจัยเชิงปริมาณ และการวิจัยเชิงคุณภาพ มีความสอดคล้องต่อกันระหว่างวิธีการ และสิ่งที่ต้องการแสวงหา

ต่อไปผมขอเชิญ ดร.สุภางค์ จันทวานิช เล่าถึงเหตุผลที่ทำให้ต้องทำการวิจัยเชิงคุณภาพ และวิธีการใช้การวิจัยเชิงคุณภาพผสมผสานกับวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ

ดร.สุภางค์ จันทวานิช - ศาสตราจารย์ที่มีความมุ่งหมายที่จะอธิบายปรากฏการณ์ ทำนายปรากฏการณ์และควบคุมปรากฏการณ์ การวิจัยเชิงคุณภาพมีจุดประสงค์ในทำนองเดียวกัน ตัวอย่างเช่น การวิจัยเชิงคุณภาพที่เรียกว่า E F R หรือ Ethnographic Future Research ของ Professor Textor เป็นการวิจัยที่มุ่งศึกษาสภาพของสังคมในอนาคตจากสมาชิกในสังคม วิธีการวิจัยให้ผู้ถูกวิจัยมองคุณเหตุการณ์ในอนาคต ในแง่ดีในแง่ร้ายและแง่ที่จะเป็นไปได้มากที่สุดแล้วนำข้อมูลมาประมวลให้ได้ข้อยุติ ปรับสภาพสังคมต่อไป การวิจัยเชิงคุณภาพดังกล่าวนี้จะช่วยให้ได้ข้อเท็จจริงเพิ่มเติมเสริมที่ได้จากการวิจัยเชิงปริมาณ ในการวิจัยเราเกี่ยวข้องกับ error ซึ่งมี 2 ประเภทคือ Systematic error และ Random error

สิ่งที่เราต้องการควบคุมคือ Systematic หรือ Constant error ปัญหาอยู่ที่ว่าเราจะควบคุมหรือลดให้มี error ดังกล่าวได้น้อยลงเพียงใด ในวงการศึกษการควบคุมทำได้ น้อยมาก ตัวอย่างเช่นการวิจัยเชิงปริมาณที่ใช้ Educational production function หรือ Regression analysis แล้วพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมีความสัมพันธ์กับ enrollment ของโรงเรียนนั้นถูกเพียงบางส่วน เพราะโรงเรียนใหญ่นั้นที่ตั้งของโรงเรียนอยู่ในชุมชน คุณภาพของโรงเรียนดี นักเรียนดี ข้อเท็จจริงส่วนนี้เป็นสิ่งที่ต้องใช้การวิจัยเชิงคุณภาพเข้ามาเสริมการวิจัยเชิงปริมาณ

เหตุผลที่ต้องใช้การวิจัยเชิงคุณภาพมีหลายประการ ประการแรกการวิจัยเชิงคุณภาพช่วยให้เราเข้าใจสังคมได้อย่างลึกซึ้ง ประการที่สอง การวิจัยเชิงคุณภาพเหมาะสมสำหรับการวิจัยที่ให้ความสำคัญกับสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติ ประการที่สาม การวิจัยเชิงคุณภาพเหมาะสำหรับการประเมินผลกระบวนการ ประการที่สี่ การวิจัยเชิงคุณภาพเหมาะกับเรื่องที่มีตัวแปรเกี่ยวกับ

คุณภาพ คุณธรรม คุณลักษณะ ประการที่ห้า การวิจัยเชิงคุณภาพเหมาะสมที่ผู้บริหารจะนำผล
การวิจัยไปใช้ในการตัดสินใจ วางแผนและกำหนดนโยบาย ประการสุดท้ายผลที่ได้จากการวิจัย
เชิงคุณภาพช่วยในการตั้งสมมุติฐานใหม่ได้แนวความคิดใหม่ ที่จะนำไปทดสอบเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริง
อันแท้จริงต่อไป

วิธีการผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปริมาณ ทำได้เป็น 3 แบบ
คือ แบบก่อน - หลัง หรือ Before - After ผู้วิจัยอาจจะใช้การวิจัยเชิงปริมาณ
ก่อนตามด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพ หรือใช้การวิจัยเชิงคุณภาพตามด้วยการวิจัยเชิงปริมาณก็ได้
แบบ Core and Contextual คืออาจจะใช้การวิจัยเชิงปริมาณเป็นแกนล้อมด้วยการวิจัย
เชิงคุณภาพ และแบบกันห้อย คือใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ และ การวิจัยเชิงปริมาณสลับกันหลาย ๆ
ครั้ง

ศจ.ดร.พจน์ สะเพียรชัย - เนื่องจาก เวลาจำกัดจึงขออนุญาตข้ามขั้นตอนนี้ เพราะตัวอย่าง เรื่อง
ขนาดของโรงเรียนมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชัดเจนอยู่แล้วว่าทำไมต้องทำการวิจัย
เชิงคุณภาพต่อไป ถ้าจะทำการวิจัยเชิงคุณภาพเสริมอีกมีปัญหาวว่าเราจะทำเสริมอย่างไร การทำ
วิจัยเชิงคุณภาพเสริมทำได้เป็น 3 ลักษณะ ลักษณะที่หนึ่งคือ เสริมแบบ linear คือทำการ
วิจัยที่เป็นทั้งการวิจัยเชิงปริมาณ และคุณภาพต่อเนื่องกันไป เช่น เมื่อผมไปแม่ฮ่องสอน มองดู
ไม่เห็นเสาอากาศโทรทัศน์เลย ก็เกิดความสงสัยว่าแม่ฮ่องสอนรับคลื่นโทรทัศน์ได้ไหม จากการ
ที่ได้ไปสัมผัสของจริง เกิดข้อสงสัยก็ได้เป็นสมมุติฐานไปสอบถามไปคุยกับชาวบ้านว่าทำไมแม่ฮ่องสอน
จึงไม่มีเสาอากาศโทรทัศน์ เพราะเหตุใดวิธีการนี้เป็นทั้งเชิงปริมาณ และคุณภาพ เป็นวิธีที่
ดร.สุภางค์ จันทวานิช เรียกว่า Before and After ลักษณะที่สองที่ ดร.สุภางค์
จันทวานิชอธิบายว่าเป็นแบบไขว่แฉก และไขว่ขวานั้น ถ้ามองตามสายตาของนักวิจัยเชิงปริมาณมีลักษณะ
แบบ Circular approach ส่วนที่ว่าอะไร เป็นไขว่แฉกนั้นตอบไม่ได้แน่ชัด เพราะจะเอา
อะไรขึ้นก่อนก็ได้ อาจจะใช้การวิจัยเชิงปริมาณก่อน เมื่อยังไม่แน่ใจว่าจะได้ผลถูกต้องก็ออกไปสังเกต
ดูไปสัมผัสของจริงดู ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพไปเสริม จะเอาแบบใดขึ้นก่อนก็ได้เสริมด้วย อีก
แบบหนึ่งให้เป็นวงกลม ลักษณะที่สามเป็นลักษณะที่เรียกว่า Spiral approach คือมีลักษณะ
เหมือนสี่เหลี่ยม หัวสี่เหลี่ยมทำด้วยเพชร เป็นส่วนที่แข็ง เจาะนำมาก่อน จะ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ

หรือการวิจัยเชิงคุณภาพก็ได้แล้ว ใช้สลับกันไปตามที่ควรจะเป็น ที่กล่าวมาทั้งหมดนี้เป็นการพูดซ้ำ และเสริมข้อความที่ ดร.สุภาวดี จันทวานิช โค้ชพูดไว้แล้ว

เทคนิควิธีที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นการที่ผู้วิจัยไปสัมผัสกับของจริง เพื่อให้ทราบข้อเท็จจริงอย่างลึกซึ้งในสิ่งที่การวิจัยเชิงปริมาณอาจจะให้ไม่ได้ ขอยกตัวอย่าง เรื่องความรัก ผมเคยถามนักคณิตศาสตร์ว่า ความรักคืออะไร ช่วยให้คำจำกัดความกำหนดสัญลักษณ์ให้หน่อย นักคณิตศาสตร์เขาตอบว่า ความรักเป็น Undefined term แต่เมื่อไปถามนักมนุษยวิทยา เขาตอบว่า ความรักบรรยายได้ทุกเมื่อ ถ้าอยู่สองต่อสองบรรยายได้มาก ถ้าอยู่ในแคววงคน มากหน้าหลายตา บรรยายได้เพียงบางส่วน จะเห็นได้ว่าความลึกในวิชาการมีมากมายหลายศาสตร์ ขอยกตัวอย่างงานวิจัยอีก เรื่องหนึ่งซึ่งหลายท่านคงได้เคยอ่านแล้ว ชื่อเรื่องจากห้องนาสู่อ่างน้ำร้อน ทำการวิจัยโดยอาจารย์ท่านหนึ่งจากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ คำถามก็คือ หญิงงามทั้งหลายจากห้องนาสู่อ่างน้ำร้อนนั้น ค่านิยมของเขาเป็นอย่างไร สิ่งที่เขาทำ เป็นที่ยอมรับของสังคมไหม ผมมีโอกาสไปสัมภาษณ์บ้างแต่ไม่ได้หมายความว่าเขาจะมาลงอ่างน้ำร้อนมา ปรากฏว่าหญิงงามทั้งหลายยอมรับการกระทำนั้นว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องเพราะ เป็นอาชีพที่สามารถส่งเงินไปจุนเจือความแร้นแค้นทางบ้านได้ ถ้าท่านไปดูรายได้ประชากรต่อหัวของอำเภอหนึ่งในจังหวัดหนึ่งซึ่งผมจะไม่ระบุชื่อ คุณตัวเลขแล้วจะพบว่ารายได้จากกิจการ เช่นนี้มากกว่ารายได้ผลิตภัณฑ์ของอำเภอดังกล่าว หญิงสาวจากชนบทเหล่านี้เมื่อลงไปทางใต้ มลายูหรือกรุงเทพฯ ทำงานแล้วได้เงินเขาจะส่งเงินกลับไปให้พ่อแม่เพื่อเยียวยาความยากจน ไปซื้อที่สร้างบ้าน งานวิจัยลักษณะนี้ได้ผลว่าการกระทำเช่นนี้เป็น investment ที่หญิงสาวเอาตัวเองไปเสี่ยงและเอาเงินมาแก้ไขความยากจน การลงทุนนี้เป็นการลงทุนระยะสั้น ไม่ได้ลงทุนเพื่อให้มีกำไรดอกเบี้ยให้เกิดกำไรมากขึ้น ที่ผมยกตัวอย่างมานี้ก็เพื่อให้เป็นอาหารความคิดของท่านอาจารย์ ถ้าถามเจ้าตัวว่าเรื่องนี้เป็นที่ยอมรับไหม ในความคิดของเขาเขายอมรับว่าสิ่งนี้คือสิ่งที่ต้องทำเพื่อความอยู่รอดของชีวิต ถ้าถามเลยไปอีกหน่อยว่าพ่อแม่ยอมรับไหม ส่วนหนึ่งประมาณครึ่งหนึ่งยอมรับว่าเพราะคนยากจนจึงต้องให้ลูกไปประกอบอาชีพที่คิดว่าไม่ดีไม่งามเพื่อให้ได้เงินมา ถ้าถามว่าสังคมยอมรับไหม อาจจะมีส่วนน้อยที่ยอมรับ ถ้าถามถึงเหตุผลที่ทำให้เลือกอาชีพนี้ แต่ละคนมีเหตุผลต่าง ๆ กัน การที่เขาประพฤติกะฉิบหรือถูก

ก็คาบในสถานการณ์เช่นนี้ เพื่อให้ได้เงินจำนวนหนึ่งเอาไปปลูกบ้าน เกิดความสง่างามในสังคม ทำให้เขามีโอกาสที่จะมีสามีภรรยา มีโอกาสที่จะมีหน้ามีตาในสังคม จากสถิติใน 100 คน มีมากกว่า 50 คน ที่แต่งงานมีลูก และมีความสุขในชีวิตต่อไป ดังนั้นในตัวอย่างที่ยกมาให้ เห็นนี้เรา มองอะไรอย่างองค่านเดียวว่า Quantitative มันจะต้องเป็นอย่างนี้อย่างเดียว เบื้องหลังมันมีเหตุผลอยู่ เหตุผลนั้นถ้าไปวัดเขาก็จะได้ในสิ่งที่เขาบอกเราว่าทำไมจึงต้องประพฤติอย่างนี้ แต่เขาเข้าไปศึกษาอย่างลึกซึ้ง สัมผัสกับเขาสังเกตดูภาวะแวดล้อมทั้งหลายจะรู้คำอธิบายมากขึ้น และเห็นความหมายมากขึ้น นี่เป็นเทคนิควิธีอย่างหนึ่งต่อไป ผมขอให้ ดร. สุภางค์ จันทวานิช เล่าตัวอย่างงานวิจัยเชิงคุณภาพที่จะเสริมการวิจัยเชิงปริมาณที่เรามีประสบการณ์มา

ดร. สุภางค์ จันทวานิช - งานวิจัยที่พยายามเอาวิธีวิจัยเชิงคุณภาพไปใช้กับวิธีวิจัยเชิงปริมาณงานหนึ่งชื่อโครงการวิจัยเรื่องโอกาสการเข้าศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งเป็นโครงการของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ งานวิจัยนี้ต้องการทราบว่า เพราะอะไรเด็กที่จบประถมศึกษาแล้วจึงไม่ได้ต่อชั้นมัธยมศึกษา ซึ่งเป็นการศึกษาตามความสมัครใจไม่ใช่การศึกษาภาคบังคับ เราได้พยายามนำ เทคนิควิธีบางประการมาใช้ตัวอย่างเช่น เราทราบว่าหญิงทั่ว ๆ ไปกล่าวว่าเด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีควรจะได้เรียนต่อ แต่พอเราไปศึกษากลับพบว่าจริง ๆ ไม่ใช่อย่างนั้น ยังมีสถานภาพทาง เศรษฐกิจและสังคมเข้ามาบ่อนทำลายผลอยู่มาก เราใช้เทคนิควิธีสัมภาษณ์อย่างลึก สัมภาษณ์พ่อแม่ผู้ปกครองของเด็ก ตอนแรกเราถามตรง ๆ ว่าอยากให้ลูกเรียนต่อหรือไม่ พบว่า ร้อยทั้ง ร้อยบอกว่าอยากให้เรียนไม่ว่าขณะนั้นลูกจะได้เรียนต่อหรือไม่ก็ตาม คือเราทำการวิจัยแบบ Ex - post facto เด็กจะได้เรียนต่อ และไม่ได้เรียนต่อไปแล้ว เราย้อนกลับไปสัมภาษณ์ ทั้งสองกลุ่มพบว่าคำตอบที่ได้ทั้ง 2 กลุ่มนี้ไม่ต่างกัน คำถามแบบนี้ก็ใช้ไม่ได้ในการแสวงหาข้อเท็จจริง ก็พยายามถามต่อไป ในที่สุดได้คำถามที่เหมาะสมที่สุดคือ คำถามว่า เขาอยากให้ลูกเป็นอะไร เมื่อโตขึ้น คำถามนี้ทำให้ได้คำตอบที่สะท้อนความหยาบคายไปเป็นที่เขามีต่อลูกของเขาว่ามีสูงระดับใด อยากให้เป็นหมอ เป็นคนซ่อมจักรยาน ทำงานแบบเดียวกับเขา เราพบว่าคำตอบที่ได้รับเป็น คำแปรสาคัญในการอธิบายถึงโอกาสการได้เรียนต่อของเด็ก ถ้าเราไม่ได้ใช้การสัมภาษณ์แบบลึกก็ อาจจะไม่สามารถว่าสิ่ง เหล่านี้เป็นเครื่องชี้ถึงโอกาสการเรียนต่อ นอกจากนี้เราใช้วิธีให้เด็กทั้งสอง กลุ่มเขียนเรียงความ เราใช้เรียงความเป็นเครื่องมือทำให้ทราบว่าเด็กได้เรียนต่อหรือไม่ได้เรียน

ต่อเพราะอะไรได้บ้าง พงศาค้าวแปรอีกอย่างหนึ่งที่ฝรั่งเรียกว่า **Affective entry characteristics** ซึ่ง Professor Benjamin Blooms เป็นผู้กำหนดขึ้นไว้นั้นคือ ความรักโรงเรียน ความรักวิชาเรียน และความผูกพันกับเพื่อน ถ้ามีความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งเหล่านี้กับความอยากเรียนต่อในเชิงบวก โอกาสการได้เรียนต่อมีมากขึ้น ความรู้สึกดังกล่าวนี้ในเด็กที่ไม่ได้เรียนต่อแสดงออกในเรียงความในรูปความต้องการความอยากกลับไปโรงเรียน ไปดูว่าต้นไม้ที่ปลูกไว้โตแค่ไหน ตายหรือยัง เป็นต้น ข้อค้นพบประการที่สาม เกี่ยวกับสถิติการได้เรียนต่อของเด็กในแต่ละจังหวัด สถิติบอกเราได้ว่าจังหวัดหนึ่ง ๆ มีเด็กได้เรียนต่อ 30 คน หรือ 50 คน หรือ 80 คน จาก 100 คน เป็นต้น เราลองทำการศึกษาวิจัยจังหวัดสมุทรสงครามปรากฏว่า อัตราการเรียนต่อต่ำมาก ประมาณ 50 - 60 เปอร์เซ็นต์ ทั้ง ๆ ที่คนในจังหวัดนี้มีฐานะดี เราก็สงสัยว่าตามทฤษฎีจังหวัดที่คนมีสถานภาพทาง เศรษฐกิจและสังคมดีน่าจะมีอัตราการเรียนต่อมากทำไมจึงมีอัตราการเรียนต่อต่ำ จากการศึกษาพบว่าจังหวัดนี้มีการงานมากมาย ใครอยากทำงานมีงานให้ทำ ตลาดแรงงานมีมาก งานไม่ต้องการทักษะที่จะต้องสร้างจากโรงเรียนมัธยม ต้องการทักษะที่สามารถฝึกด้วยตนเองได้ งานดังกล่าวได้แก่ งานขึ้นมะพร้าว งานทำน้ำตาล งานออกทะเลทำประมง งานทำสวนผลไม้ เป็นต้น ดังนั้นเมื่อเด็กจบชั้นประถมศึกษาแล้วไม่มีความต้องการเรียนต่อแต่ออกไปประกอบอาชีพได้เลย นอกจากนี้เด็กอีกส่วนหนึ่ง เมื่อจบประถมศึกษาแล้วก็อพยพมาเรียนต่อในกรุงเทพฯ คนที่เรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาในจังหวัดนี้จึงมีน้อย ทำให้้อัตราการเรียนต่อต่ำ ทั้ง ๆ ที่ไม่น่าจะคาดหวังว่าตัวอย่างงานวิจัยนี้จะชี้ให้เห็นได้ว่างานวิจัยเชิงคุณภาพช่วยเสริมงานวิจัยเชิงปริมาณให้ได้ข้อค้นพบที่มีความหมายมากขึ้น ทราบข้อเท็จจริงดีขึ้น

ศจ.ดร.พนั สะเพียรชัย - มีอาจารย์สองสามท่านทำงานวิจัยทางสังคมศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา งานชิ้นหนึ่งที่ผมพอใจมากเพราะมีความลึกและกว้างมาก คืองานวิจัยของอาจารย์สมนต์ ชื่อเรื่อง การเมืองกับการศึกษา เป็นการวิจัยศึกษาความเป็นมาและวิวัฒนาการการศึกษาของไทย ว่ามีปัญหาอยู่ที่ไหนได้ข้อสรุปชัดเจนว่า ระบบราชการที่มีอำนาจอยู่ส่วนกลาง เป็นหัวใจของปัญหา ประเด็นที่สองมีข้อมูลชัดเจนในเรื่องความพยายามที่จะยกคนทั้งชาติ ในสมัยรัชกาลที่ 5 การเรียนในระยะแรกสงวนไว้ เฉพาะเจ้าขุนมูลนายเท่านั้น เจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรีพูดไว้ชัดเจนว่า ถ้า

ต้องการความมั่นคงปลอดภัยของชาติแล้วจึงยกคนทั้งชาติ อพยพกันแยกกันและเหวภาเลย ถ้าสร้างคนทั้งชาติแล้วแยกกันและเหวภาจะมาเอง ข้อความสั้น ๆ นี้สำคัญ ผลการวิจัยชี้แนะว่าการผลิตกำลังคนของประเทศไทยเป็นผลสะท้อนมาจากข้อค้นพบของการวิจัยประเภทนี้ นี่เป็นตัวอย่างที่ดีให้เห็นว่าการวิจัยเชิงคุณภาพชี้ให้เห็นสิ่งจะได้ชัดเจน ซึ่งบางครั้งการวิจัยเชิงปริมาณทำไม่ได้ ลูกศิษย์ของผมคนหนึ่งทำงานอยู่ทางจังหวัดส่งผลงานวิจัยมาให้อ่าน เพราะผมบอกเขาเมื่อวันสอบปากเปล่าปริญญานิพนธ์ว่าเมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วให้ไปทำการวิจัยมาก ๆ จะประสบความสำเร็จ เขาเชื่อถือปฏิบัติตามทำการวิจัยเชิงปริมาณ พบว่าทัศนคติของหญิงและชายต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทัศนคติของคนอาชีพหนึ่งกับคนอาชีพหนึ่งในเรื่องนี้มีนัยสำคัญ เป็นต้น เขียนมาเป็นข้อ ๆ อ่านแล้วไม่รู้อะไร รู้ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ นี่เป็นข้อเสียข้อไม่ดีส่วนหนึ่งของการวิจัยเชิงปริมาณ ผมไม่เคยคิดเคยใคร เพราะการวิจัยเชิงปริมาณก็แค่เชิงคุณภาพก็มีส่วนที่ส่วนเสียด้วยกันทั้งนั้น เราควรจะต้องเอาแต่ส่วนดีมาใช้ให้เป็นประโยชน์ ดร.สุภางก์มีภาพสไลด์ที่จะมาฉายให้ชม ภาพหนึ่งภาพดีกว่าคำร้อยคำ

ดร.สุภางก์ จันทวนิช - ภาพสไลด์ชุดนี้ได้มาจากโครงการวิจัยชื่อ บัณฑิตที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาประชาบาล เป็นการศึกษาเฉพาะกรณี 2 จังหวัด คือจังหวัดปทุมธานีและนครราชสีมา โครงการวิจัยนี้เป็นการนำเทคนิคทางมนุษยวิทยามาใช้ให้เข้าใจว่าในโรงเรียนหนึ่ง ๆ มีอะไรเกิดขึ้นจริง ๆ งานวิจัยส่วนใหญ่ทำการวิจัยในขอบเขตกว้าง ผู้วิจัยใช้ดลาในแต่ละโรงเรียนและห้องเรียนน้อยมาก จึงไม่ได้รายละเอียดความมีอะไรเกิดขึ้นในห้องเรียนและโรงเรียนบ้าง การเรียนการสอนเป็นอย่างไร นักการศึกษาเชื่อว่าสิ่งที่ยังไม่ทราบนี้เป็นหัวใจสำคัญของการศึกษา ถ้าเข้าใจเรื่องนี้ดีขึ้นจะช่วยให้การวางแผน และนโยบาย มีประสิทธิภาพดีขึ้น ทั้งหมดที่กล่าวมานี้เป็นที่มาของโครงการนี้

ภาพสไลด์ในตอนต้นนี้แสดงให้เห็นชุมชนที่จังหวัดปทุมธานี ซึ่งอยู่ใกล้กรุงเทพมหานคร เทคโนโลยีสังคมเมืองไว้มาก ผู้คนดำรงชีวิตด้วยเศรษฐกิจแบบเก่าคือการกสิกรรม

ให้นำเอาเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้ช่วย

- ภาพชวานากำลังนวดขาที่เก็บเกี่ยวมาได้
- ภาพนักวิจัยกำลังสัมภาษณ์ชวานา
- ภาพนักวิจัยนั่งอยู่ที่ร้านค้าหน้าโรงเรียน จะเห็นว่าวัดมีบทบาทน้อยลง ร้านค้ามีบทบาทมากขึ้น นักวิจัยได้ไปพบคนที่เรียกว่าเป็น Key informant ที่ร้านค้าและได้ข้อมูลมาก
- ภาพนักวิจัยเยี่ยมผู้ปกครองตามบ้าน ได้ความรู้ว่าชาวบ้านคิดอย่างไรต่อการศึกษามีความต้องการให้โรงเรียนจัดอะไรให้กับลูกหลานของตน มีปัญหาอย่างไร
- ภาพนักวิจัยใช้จักรยานขี่ไปตามหมู่บ้าน
- ภาพแสดงการที่นักวิจัยเข้าไปสังเกตในห้องเรียน จะเห็นว่าตามหลักสูตรใหม่มีการจัดกิจกรรมกลุ่มทำงานร่วมกัน ทางโรงเรียนพยายามทำตาม ในภาพจะเห็นห้องเรียนจัดโต๊ะเรียนเป็นกลุ่ม เวลาสอบครูเขียนกระดาษ นักเรียนที่นั่งอยู่ตามโต๊ะแต่ละกลุ่มก็ดูกระดาษแล้วต่างคนต่างทำงานของตน เรารับมาได้เพียงครั้งเดียวสิ่งใดที่รับม่ายทำได้ยากก็ทำก่อน สิ่งที่ยากยังรับไม่ได้ก็รอไว้ก่อน
- ภาพนี้แสดงให้เห็นห้องเรียนซึ่งครูประจำชั้นเป็นครูเก่า สอนมานาน 45 ปี แล้วและปฏิเสธที่จะจัดโต๊ะเป็นกลุ่ม ขอให้ผู้ชมสังเกตการที่นักเรียนนั่งเรียนแยกตามเพศหญิงอยู่คานหนึ่ง ชายอยู่คานหนึ่งด้วย
- ภาพการประชุมครูประจำเดือนของโรงเรียน ซึ่งจัดใหม่น้อยครั้งมาก
- ภาพห้องเรียนซึ่งนักวิจัยเข้าสอนแทนในฐานะครูช่วยสอน การที่นักวิจัยไปทำหน้าที่ครูช่วยสอนช่วยให้นักวิจัยไม่รู้สึกเคืองแค้น และชาวบ้านไม่สงสัย
- ภาพกิจกรรมในคอนบายของนักเรียน กลุ่มวิชาเสริมสร้างประสบการณ์และการงานพื้นฐาน
- ภาพห้องเรียนแสดงให้เห็นสภาพในห้องดี แสงสว่างไม่เพียงพอ
- ภาพการรับประทานอาหารกลางวันของนักเรียน นักเรียนซื้ออาหารมารับประทาน

- ภาพนักเรียนเดินทางมาโรงเรียน นักเรียนส่วนมากเดินมาเรียน เมื่อถึงฤดูฝน ทางเดินสายนี้เลอะแฉะหน่อย
- ภาพแสดงพิธีรีตองของโรงเรียน คอนเสิร์ตการเข้าแถวเคารพธงชาติ บางโรงเรียน ครูมาไม่ทัน พ่อแม่ของนักเรียนมายืนคุมแถวแทน
- ภาพถ่ายระยะใกล้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 นักเรียนหญิงส่วนมากเป็นเหา เรื่องนี้เป็นปัญหามาก ครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ไม่อยากจับมือนักเรียนหัดเขียนหนังสือเพราะกลัวติดเหา จึงมีนักเรียนสอบผ่านชั้นเรียนชั้นสูง ๆ แต่เขียนหนังสือไม่เป็นหลายคน
- ภาพเด็กกอนเกณฑ์นั่งเรียนในห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ให้นักวิจัยเป็นผู้ดูแล จะเห็นว่าเด็กเป็นธรรมชาติ ในด้านกาแสดงออก เพราะยังไม่ถูกกดดันด้วยระบบโรงเรียน
- ภาพการฝึกงาน เด็กนักเรียนปั่นวั่วปั่นควาย
- ภาพเวลาพักรับประทานอาหารกลางวัน โรงเรียนนี้ไม่อนุญาตให้นักเรียนกลับบ้าน นักเรียนเอาอาหารใส่ปั่นไคมานั่งรับประทานร่วมกันตามระเบียงหน้าห้องเรียน
- ภาพกิจกรรมในตอนบ่าย โคมมากประมาณยาสองโมงครูปล่อยให้เรียนลงสนามเล่นกัน
- ภาพกิจกรรมการสวดมนต์ตอนบ่ายวันศุกร์
- ภาพเด็กนักเรียนแะคูโหลที่คืนที่ร้านค้าระหว่างการเดินทางกลับบ้าน
- ภาพสไลด์คือไปถ่ายในจังหวัดนครราชสีมา ภาพแรกนี้เด็กนักเรียนกำลังเล่นกันในสนามของโรงเรียน
- ภาพแสดงโรงอาหารที่ได้รับการดัดแปลงเป็นห้องเรียนสองห้อง เนื่องจากขาดแคลนห้องเรียน
- ภาพการรับประทานอาหารกลางวันของนักเรียน อาหารของนักเรียนที่นี่แรมแค้นกว่าที่ปทุมธานี

- จังหวัดนครราชสีมาภาคแคว้นน้ำ ในตอนเย็นทุกคนมักจะมาที่บ่อน้ำของวัดสถานพื้น
จึง เป็นแหล่งชุมนุม และ เป็นแหล่งข้อมูลที่ดีแห่งหนึ่ง
- ภาพนักวิจัยกำลังคุยกับผู้ใหญ่บ้าน
- ภาพการรณนาคนของ คนในหมู่บ้าน รถที่เห็นในภาพชาวบ้านเขาเรียกว่ารถหัว
ไข่มอเตอร์ที่ไถนา ใช้น้ำ มาใช้ในการขับเคลื่อน ตัวถึงรถคอกันเอง
- ภาพ เด็กเล่นกีฬา อำเภอเมืองมีชื่อเสียงในเรื่องกีฬา
- ภาพนักวิจัยกำลังสัมภาษณ์ครูใหญ่กับหลาน ภาพนี้ถ่ายโดยใช้ไฟสำหรับถ่ายรูป ภาพ
คือไปถ่ายโดยใช้มุกกล้อง เค็มแต่ไม่ใช่ไฟช่วย เพื่อเปรียบเทียบให้เห็นว่าแสงเทียน
ที่ใช้กันอยู่ในตอนกลางคืนเป็นอย่างไร ขณะนี้นักวิจัยอยู่ในหมู่บ้านกลางคืนต้องทำ
รายงานภาคสนามระยะแรกใช้แสงเทียน ระยะหลังต้องซื้อตะเกียงไปใช้
- ภาพการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน ซึ่งเป็นกำนัน อดีตเคยเป็นครูใหญ่ของโรงเรียนที่
ทำการวิจัย และ เป็นผู้รับเหมาก่อสร้างโรงเรียนด้วย ภาพนี้เป็นภาพสุดท้าย

รศ.ดร.เฉลียว บุรีภักดิ์ - อันดับต่อไปจะเป็นรายการซักถามปัญหาข้อข้องใจ อาจารย์ท่านใด
มีคำถามหรือต้องการเสริมในประเด็นใด ขอเชิญครับ

ผศ.ดร.ระวิพันธ์ โสมนะพันธ์ - การวิจัยเชิงคุณภาพนี้ทำไปทำไม ทำเพื่ออะไร

ศจ.ดร.พนั สะเพียรชัย - คำตอบสั้นที่สุดก็คือเพื่อแสวงหาความจริงหรือสัจจะ เราอยู่บน
เส้นทางการแสวงหาความจริง บางท่านอาจจะมีความเห็นว่าหาไม่ได้ แต่เราก็พยายาม
แสวงหา

ผศ.ดร.ระวิพันธ์ โสมนะพันธ์ - ในการทำวิจัยหรือการทำงานอะไรก็ตามต้องมีจุดมุ่งหมาย
จากจุดมุ่งหมายก็จะสร้างสมมุติฐานที่จะนำมาทดสอบ การวิจัยเชิงคุณภาพมีวิธีการทดสอบสมมุติฐาน
อย่างไร ที่ผมไม่เข้าใจก็คือข้อมูลที่ได้นั้นใช้ทดสอบสมมุติฐานไม่ได้ ไม่รู้ว่าเราจะเอาหลักเกณฑ์ใด
ไปตัดสินในการทดสอบสมมุติฐาน ขอให้ช่วย clarify

ศจ.ดร.พนั สะเพียรชัย - ตามระเบียบวิธีการวิจัยนั้นเมื่อเรามีความมุ่งหมายสำหรับการวิจัย
เราก็ถ่ายทอดความมุ่งหมายนั้นมาเป็นสมมุติฐานเพื่อทำการทดสอบ ทำการรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์
ทดสอบสมมุติฐาน วิธีการดังกล่าวนี้เป็นวิธีการทางวิทยาศาสตร์ที่ใช้กันอยู่ วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ

ไม่แตกต่างจากวิธีการนี้ เป็นการเดินทางสายเดียวกัน มีส่วนแตกต่างกันตรงที่ข้อมูลที่น่ามาใช้ทดสอบสมมุติฐาน ข้อมูลสำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นข้อมูลเชิงพรรณนาวิเคราะห์เชิงบรรยายขอยกตัวอย่างการวิจัยชิ้นหนึ่งคือ เมื่อสองสามวันมานี้ผมมาสอบนิสิตปริญญาเอกท่านหนึ่งทำการวิจัยเปรียบเทียบการใช้หลักสูตรใหม่ และหลักสูตรเก่า มีการทำการทดลอง ทำการประเมินผล ได้ผลสรุปออกมาว่านักเรียนภาคอีสานแตกต่างจากนักเรียนภาคใต้ คือทดสอบสมมุติฐานแล้วพบว่าแตกต่างกัน ทดสอบได้ผลว่าเพศหญิง เพศชายแตกต่างกันในหลาย ๆ อย่าง ผมฟังแล้วก็สงสัยว่าสิ่งที่เขาทดสอบมานั้นเชื่อถือได้หรือไม่ มีความหมายอะไรไหม ผมมีความคิดว่าเรามีโรงเรียนที่ใช้หลักสูตรใหม่ และโรงเรียนที่ใช้หลักสูตรเก่า เราสร้างแบบสอบถาม และแบบทดสอบนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลได้ข้อมูลเชิงปริมาณ เามาคำนวณหาค่าคะแนนเฉลี่ยค่าความแปรปรวนและอื่น ๆ อีกสารพัดอย่าง ในการวิเคราะห์ขั้นสุดท้ายใช้วิธีวิเคราะห์ที่ละเอียดอ่อนมาก คือ Analysis of Variance แต่ผลที่ออกมาไม่มีมีความหมายอะไรทั้งสิ้น ถ้าจะถามว่าทำไมไม่มีความหมาย ที่ไม่มีความหมายนั้นมีเหตุผลอย่างนี้คือ เทคนิควิชาทางคณิตศาสตร์มีความละเอียดอ่อน มี Logic ของมันเองมี assumption ที่จะใช้เทคนิควิธีเหล่านั้นก็คือ ข้อมูลต้อง valid และ reliable จึงจะใช้ High power statistical analysis ได้ผลดี และ assumptions ต่าง ๆ ของเทคนิควิธีทางสถิติ นั้น ๆ ต้อง valid

เรามาลองพิจารณาเมื่อเราทำการศึกษาเปรียบเทียบแล้วได้ผลการศึกษาวิจัยที่ไม่มีความหมาย เราค้นหาทางออกใหม่ลองใช้เทคนิคของนักมนุษยวิทยาไปสังเกตุว่าโรงเรียนที่ใช้หลักสูตรใหม่นั้นได้มีการปลูกฝังสิ่งที่เราอยากปลูกฝังให้เกิดขึ้นเช่น ความตรงต่อเวลา การทำงานเป็นกลุ่ม นำใจนักกีฬา ได้บ้างหรือไม่ สิ่งเหล่านี้ถ้าออกแบบสอบถามถามเขา เขาก็ตอบมาแต่สิ่งที่ควรจะเป็นทั้งสิ้นแต่จะตรงกับพฤติกรรมที่เขาแสดงออกทุกวันหรือไม่ ไม่มีใครรู้ สิ่งที่อยู่ในแบบสอบถามในกระดาษนั้นเป็นคำโกหกทั้งสิ้น ข้อมูลเหล่านี้จะนำไปสู่อะไรขอให้คิดดู โปรดระลึกไว้ด้วยว่าผมไม่ได้พูดว่าแบบสอบถามวัดไม่ได้ ใช้ไม่ได้ ผมเชื่อว่าแบบสอบถามวัดบางสิ่งบางอย่างได้แต่ไม่สามารถวัดได้หมดทุกอย่าง ถ้าเราดูภาพโลโก้ที่ชมกันไปแล้ว ผมไม่ได้หมายความว่าภาพโลโก้ก็คือข้อมูลทดสอบสมมุติฐาน แต่ภาพโลโก้ที่เห็นคำบรรยายได้หลายร้อยคำ ท่านของให้ที และคิดให้ที ท่านจะได้อะไรอีกมาก ผมให้คำแนะนำนิสิตไปว่าต้องไปสังเกตุการรสอนตามหลักสูตรใหม่

ให้อะไรแก่เด็กบ้าง การไปสังเกตต้องดูว่า key informant อยู่ที่ไหน เราจะสร้างความ เป็นกันเองกับเขาได้เพียงใดแค่ไหน เขาจะให้อะไรกับเราได้บ้าง ให้ข้อเท็จจริงได้มากน้อยเพียงใด วิธีที่เราเห็นโดยเอาตัวของเราเข้าไปเป็นเครื่องมือรวบรวมข้อมูลมาทดสอบสมมุติฐาน คือสิ่งที่เรียกว่าวิจัยเชิงคุณภาพ ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยเป็นเช่นเดียวกับข้อมูลในการวิจัยเชิงปริมาณ แต่เป็นข้อมูลคนละลักษณะ

ดร.สุภางก์ จันทวานิช - ลองสมมุติว่า ดร.ระวิพันธ์ และคิฉินตั้งใจจะทำแกงไก่ ดร.ระวิพันธ์จะแกงไก่สำหรับตนเอง อาจารย์ทราบว่าต้องมีไก่ มะพร้าว มะเขือ ฯลฯ ต้องไปตลาด อาจารย์รู้ว่าตลาดอยู่ที่ไหนมีอะไรขาย และอาจารย์เลือกไปซูเปอร์มาเก็ต เมื่อไปถึงอาจารย์ก็ซื้อไก่ 1 ตัว มะพร้าว 2 กิโลกรัม ฯลฯ แล้วอาจารย์ก็กลับมาแกงทำแกงแดง แต่คิฉินจะแกงไก่ให้คนอื่นรับประทาน คิฉินไม่แน่ใจว่าเขาชอบแกงไก่หรือไม่ ชอบรับประทาน เนื้อใหม่ ตลาดที่ไปก็ไม่คุ้นเคยไม่ทราบว่ามีไก่ขายทั้งตัว หรือแยกเป็นชิ้น ไม่รู้ว่าจะแกงอย่างไร จึงจะถูกปากคนรับประทานในที่สุดเมื่อกลับมาแล้วปรากฏว่าคิฉินทำลาบไก่ เพราะคนรับประทานไม่ชอบแกงไก่แต่ชอบลาบไก่ จะเห็นว่าทั้งดร.ระวิพันธ์ และคิฉินต่างคนต่างทำไปตามทางของตน และรู้ว่าจะต้องทำอะไรทั้งสองคน นักวิจัยเชิงคุณภาพส่วนมากจะไม่ยอม commit ตัวเองโดยตั้งสมมุติฐานเด่นชัด เรามีทฤษฎีพื้นฐานรู้ว่าคนอื่นว่าอย่างไร เมื่อไปถึงเราไปศึกษาว่าสิ่งนั้นคนนั้นเขาคิดอย่างไร ไม่ใช่ไปศึกษาว่าเราคิดอย่างไร เมื่อรู้แล้วจมาเป็นบันทึกภาคสนาม สรุปออกมาเป็น working hypothesis นำไปทดสอบซ้ำแล้วซ้ำอีกจนแน่ใจว่าไม่เปลี่ยนแปลงแล้วจึงสร้างเป็นข้อสรุปค้นพบ วิธีการทดสอบก็ทดสอบด้วยตนเอง ทดสอบกับผู้ที่ให้ข้อมูล ทดสอบย้อนกลับไปกลับมา ใช้เวลามากคิฉินอาจจะมีความคิดเห็นแตกต่างกับคนอื่นที่ว่าในชั้นแรกเราไม่มีสมมุติฐานเด่นชัด เราอาจจะเปลี่ยนแกงไก่ให้ เป็นลาบไก่ได้เสมอ

รศ.ดร.เฉลียว บุรีภักดิ์ - ยังมีเวลาเหลือประมาณ 20 นาที ท่านอาจารย์ท่านใดมีคำถามขอเชิญครับ ศจ.ดร.สมพร บัวทอง - ผมมีความคิดว่าวิจัยก็คือวิจัย ทำไมเราต้องแยกเป็นวิจัยเชิงปริมาณ และวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งทำให้ไขว้เขวไปว่าวิจัยมีหลายชนิด ถ้ามีการแยกกันเป็นสองค่ายสามค่าย ก็ต้องเถียงกันเป็นธรรมดา ความจริงแล้ววิจัยก็คือวิจัย ส่วนที่ว่าวิจัยเรื่องอะไร ลักษณะไหน ธรรมชาติของเรื่องที่วิจัยเป็นอย่างไร ทำให้วิธีวิจัยที่ใช้แตกต่างกัน ลักษณะของเรื่องบางเรื่อง

ต้องใช้ตัวเลขมากบางเรื่องใช้น้อย น้อย หรืออาจจะไม่ใช่เลย เราจะแบ่งวิจัยเป็นหลายอย่าง หรือใหม่วิจัยอย่างเดียว แต่มีวิธีการหลายแบบไม่ใช่แบ่งเป็น 2 แบบสรุปปลายคนละด้าน แต่ อาจจะมีหลายอย่างเป็น continuum ผมเองไม่สบายใจกับคำว่าวิจัยเชิงคุณภาพมีความรู้สึก ว่าวิจัยอื่น ๆ เชิงอะไร ไม่มีคุณภาพหรืออย่างไร ในภาษาอังกฤษผมรู้สึกว่าคุณภาพ research และ Quantitative research นั้นแจ่มชัดแต่พอแปล เป็นภาษาไทยว่าเชิงปริมาณ เชิงคุณภาพทำให้่งว่างงานวิจัยบางอย่างไม่มีคุณภาพหรืออย่างไร

ศจ.ดร.พจน์ สะเพียรชัย - ดร.สมพรและผมเข้าใจตรงกัน วิจัยก็คือวิจัย เราจะหาคำตอบ อะไร จะทดสอบสมมุติฐานใด คำถามบางชนิดใช้ข้อมูลพรรณนาวิเคราะห์ เช่นนี้ถ้าวรรณคดีต้องอ่าน วรรณคดีจึงจะเห็นความงามความไพเราะ คำสมมุติที่เรียกว่างานวิจัยเชิงคุณภาพให้หมายความ ว่างานวิจัยนั้นมีคุณภาพ และงานอื่นไม่มีคุณภาพงานวิจัยเชิงคุณภาพหมายถึง งานวิจัยที่ใช้ข้อมูล ที่ไม่ใช่ตัวเลข ไม่อาศัยคณิตศาสตร์หรือ Logic ของคณิตศาสตร์ในการวิเคราะห์ การที่แยก เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ และการวิจัยเชิงปริมาณนั้นต้องการแยกการวิจัยเชิงคุณภาพที่กล่าวแล้ว ออกจากการวิจัยที่ใช้สถิติ หรือคณิตศาสตร์ในการวิเคราะห์ การวิจัยเหล่านี้ยังมีข้อมูลที่ตัวเลข หรือคณิตศาสตร์เข้าไปไม่ถึง ส่วนที่ใช้คำว่า การวิจัยเชิงคุณภาพนั้นถกเถียงกันมานาน เมื่อ ส่งไปให้ราชบัณฑิตสถานซึ่งทำหน้าที่บัญญัติศัพท์ และส่งไปให้คณะบัญญัติศัพท์กลุ่มศึกษาที่ทบวง มหาวิทยาลัยตั้งขึ้นให้ช่วยบัญญัติศัพท์ตัวนี้ สถาบันทั้งสองแห่งตอบมาตรงกันว่าคำนี้ใช้ได้ เพราะ คำว่าเชิงไม่ได้ชี้แนะไปถึงเรื่องคุณภาพ แต่ชี้แนะว่าเป็นการวิจัยที่อาศัยข้อมูลพรรณนาวิเคราะห์ เท่านั้น

ดร.อนันต์ ศรีโสภณ - การที่เรียกชื่อวิจัยต่าง ๆ กันนั้นเหมือนกับการเรียกชื่อในการแบ่งชนิด ของคนซึ่งขึ้นอยู่กับเกณฑ์ที่ไรในการแบ่ง ถ้าใช้เพศเป็นเกณฑ์ก็แบ่งได้เป็นเพศชาย เพศหญิง ใช้ศาสนาเป็นเกณฑ์ได้ พุทธ คริสต์ อิสลาม ฯลฯ ใช้ภาษาเป็นเกณฑ์ได้ ไทย เขมร จีน ฯลฯ ถ้าใช้โคกคือเราแบ่งงานวิจัยออกได้เป็นชนิดต่าง ๆ ถ้าใช้ปัญหาเป็นเกณฑ์ก็แบ่งเป็น ปัญหา เชิงคุณภาพ และ เชิงปริมาณ ทำให้ได้การวิจัยเชิงคุณภาพ การวิจัยเชิงปริมาณ ถ้าแบ่งตาม ชนิดก็จะได้ วิจัยบริสุทธิ์เกี่ยวกับคน น้ำ ผม ไฟในวิทยาศาสตร์บริสุทธิ์ และวิจัยประยุกต์ ถ้าแบ่งตามเทคนิคการวิจัยก็ได้ Descriptive research Historical research

และ Experimental research เป็นต้น ถ้าแบ่งตามสาขาวิชาจะได้ Educational research Economic research เป็นต้น ผนึกคำว่าวิจัยเชิงคุณภาพนี้โดย nature แล้ว subjective ผนวกรวม article ของต่างประเทศใน journal หลายฉบับวิจัยเชิงคุณภาพเป็นเรื่อง ของนักวิจัยที่อ่อนสติที่พยายามหันเหเอา percent มาใช้บ้าง พยายามโน้มน้าวให้คนเชื่อ ผมอยากให้ระลึกว่ากระบวนการวิจัยเป็นวิธีการแสวงหาข้อเท็จจริงอย่างมีระบบ มนุษย์เราเมื่อ 2000 ปีมาแล้วแสวงหาความจริงจากความเชื่อ คำบอกเล่า ต่อมา Aristotle พบ Deductive method ต่อมา Bacon พบ Inductive method ซึ่ง Charles Darwin เอาวิธีการทั้งสองมารวมเป็น Scientific method เกิดเป็นวิธีวิจัยขึ้นมา ผมฟัง ๆ ดูเรื่องวิจัยเชิงคุณภาพมันทวนกลับไปหาวิธีการดั้งเดิม 2000 ปีมาแล้ว ผมไม่มีข้อโต้แย้งอะไรมากนัก ปัญหาทางการศึกษาทางจิตวิทยาของเรามีลักษณะ Subjective มาก เครื่องมือที่เราไปเก็บข้อมูลนั้น valid และ reliable น้อย ข้อมูลที่ได้เป็น Nominal scale และเรา assume ว่าเป็น Interval scale ซึ่งเป็น weak assumption จะเอา Inferential statistics ไปใช้ก็มี weak assumption ไม่เหมือนข้อมูลทางวิทยาศาสตร์ซึ่ง reliable กว่า การวัดคิดกว่า และมาตราการวัดเป็น Ratio scale เวลาวิเคราะห์ Observed score ก็มี error น้อย ในทางตรงกันข้ามการวิจัยทางการศึกษามี error มาก การวิจัยจึงคลาดเคลื่อนไม่เป็นที่ยอมรับจำเป็นต้องทำซ้ำ ๆ คำว่า research มาจากคำว่า re สัมพันธ์กับคำว่า search หมายถึงการค้นหาซ้ำ ๆ กันทำซ้ำ ๆ กัน ที่เขาให้ทุนวิจัยมาห้าหกหมื่นนั้น ถ้าไม่ทำซ้ำ ๆ ก็ไม่ต้องใช้มากอย่างนั้น ห้าหกพันก็พอ เมื่อทำซ้ำ ๆ สรุปผลออกมาได้ถูกต้องจึงจะเป็นสิ่งจะทั้งหมดที่กล่าวมานี้ไม่ใช่คำถามไม่ใช่ปัญหา นะครับ

รศ.ดร. เดลีชว บุรีภักดิ์ - ไม่ใช่คำถามก็ไม่ต้องการคำตอบนะครับ อาจารย์ท่านใดมีคำถามขอเชิญครับ

ผศ.ดร. วิชัย วงศ์ใหญ่ - ผมเองก็อ่อนวิจัย ไฉนเขาวางวิจัยเชิงปริมาณด้วยเครื่องมือวิจัยเชิงคุณภาพอยู่ที่ตัวบุคคล โปรดอธิบายด้วยว่าอย่างไร

ดร.สุภางค์ จันทวานิช - ท้าววิจัยเชิงคุณภาพที่ตัวบุคคล ก็ยังคลุมเครือ เพราะไม่ทราบว่า บุคคลไหน บุคคลที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยที่ 2 ฝ่าย คือผู้วิจัย และผู้ถูกวิจัย ผู้วิจัยควรได้รับการ ฝึกฝนอบรมมาบ้าง ทราบมาบ้างว่าจะสัมภาษณ์ คนประเภทไหนให้ข้อมูลง่าย เรื่องประเภท ไหนตอบง่าย ประเภทไหนตอบยาก ถ้าไม่ตอบจะเปลี่ยนสภาพแวดล้อมอย่างไรจึงจะทำให้เขา ตอบได้ดีขึ้น ตัวอย่าง เช่นไม่ควรถามผู้ใดบังคับบัญชาคอตหน้าผู้บังคับบัญชาถึง ระบบการบริหาร เป็นต้น ผู้วิจัยควรจะต้องรู้จักเทคนิควิธี Probe คือต้องซักคอง ล้วงคำตอบ เรื่องนี้คือสิ่งที่ทำให้มีผู้โจมตี ว่าขาดความเป็นปรณัย แต่ถ้าเราตั้งใจว่าเราจะเอาสักคน ได้สิ่งที่อยู่ลึก ๆ ลงไปนำมาสร้าง สมมุติฐาน แล้วขั้นตอนไปจะใช้วิธีการอะไรจะใช้สถิติมาทดสอบก็ได้ พิจารณาในด้านผู้ถูกวิจัย วิจัยเชิงคุณภาพให้ความสำคัญแก่ผู้ถูกวิจัยมากกว่า เป็นพระ เอกนาง เอกของกาวิจัย บ่อยครั้งที่ผู้วิจัย คิดว่าตนเป็นพระเอกเสียเอง รายงานว่าฉันว่าอย่างนั้นฉันชอบอย่างนั้น ทั้งนี้เพราะความรู้ที่ได้ จากปรมาจารย์พื้นฐานการอบรม: ความนึก แวดวงเพื่อร่วมงาน เป็นเครื่องช่วยกำหนดความงาน วิจัยนั้นเป็นอย่างไร ตัวแปรคืออะไร ก็เป็นการเอาสิ่งที่ผู้วิจัยคิดว่าควรจะเป็นอย่างนั้นอย่างนี้ ไปศึกษา ทำไมไม่คิดว่าสิ่งเหล่านั้น เหมาะสมกับผู้ถูกวิจัยหรือไม่ เราน่าจะลองรู้ว่าผู้ถูกวิจัย เขา คิดอย่างไรในการศึกษาวิจัย มโนนั้นจะกลายเป็นว่าเราเองเห็นเขาอย่างหนึ่ง เขามองเห็น ตัวเขาอีกอย่างหนึ่ง นักวิจัยเชิงคุณภาพพยายามทำสิ่งที่เรียกว่าเดินเข้าไปในรองเท้าคนอื่น ไม่ใช่เอารองเท้าของ เราบังคับให้คนอื่นเขาเดินตามเรา

ศจ.ดร.พจน์ สะเพียรชัย - ผมขอเสริมด้วยนิทานไม่ใช่ด้วยหลักวิชา สมมุติว่าผมถามอาจารย์ บুদ্ধถึงว่าเคยไปลงอ่างน้ำร้อนไหม ถ้าผมถามสองต่อสอง อาจารย์อาจจะตอบว่าเคย เพราะแน่ใจ ว่าผมจะไม่แพร่พรายความลับ แต่ถ้าผมถามเวลาอาจารย์อยู่กับผู้หญิงโดยเฉพาะผู้หญิงที่เป็นภรรยา ของอาจารย์ คำตอบอาจจะไม่เหมือนอย่างที่ผมได้คอบแรก ผมมีความเห็นว่าพฤติกรรมของมนุษย์ ไม่เกิดขึ้นในสุญญากาศ พฤติกรรมของมนุษย์เกิดขึ้นได้คงอาศัยบริบท (Contextual) สภาวะแวดล้อม และ Incentives อื่น ๆ อีกมาก ผมคิดว่าเครื่องมือวัดที่เราเข้าไม่ถึง Quantify ไม่ได้ การวิจัยเชิงคุณภาพ ที่ใช้วิธีสังเกตเอา คมกลิ่นเอา หูฟังเอา สัมผัสเอา จะได้ข้อความจริงที่กว้างขวางเพื่อให้ได้สิ่งจะได้กว้างขวางขึ้น การวิจัยเชิงปริมาณ และการวิจัยเชิงคุณภาพทั้งสองส่วนนี้เป็น Complementary กัน

รศ.ดร. เป็รื่อง กุญฑ - ผมเห็นประโยชน์ของการวิจัยเชิงคุณภาพพอสมควร โดยเฉพาะทางด้านเทคโนโลยีทางการศึกษา แต่นิสัยของเราระดับปริญญาโทและปริญญาเอก ทำการวิจัยเน้นหนักทางด้านปริมาณ นิสิตว่าผมไม่สนับสนุนวิจัยเชิงคุณภาพเท่าไร โดยเฉพาะในแง่การสำรวจวิธีการสำรวจเพื่อทำเชิงปริมาณ ได้ข้อความรู้เชิงปริมาณ รู้แต่ว่าคุณนั้นใช่หรือไม่ใช่ สื่อการเรียนการสอนแต่ไม่ได้ศึกษาลึกซึ่งลงไปว่าเบื้องหลังพฤติกรรมนั้นเป็นอย่างไร เพราะอะไรจึงใช่หรือไม่ใช่สื่อการเรียนการสอน ผมเห็นประโยชน์ในเรื่องการผสมผสานการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ปัญหาที่มีอยู่ว่ามหาวิทยาลัยไม่สนับสนุนการวิจัยเชิงคุณภาพเท่าไร เป็นเพราะพื้นฐานสถิติของเราสูงหรืออย่างไร

รศ.ดร. เฉลียว บุรีภักดิ์ - นักวิชาการให้ความสนใจการวิจัยเชิงคุณภาพมากขึ้น Professor Textor ที่สแตนฟอร์ด สนใจศึกษาว่าทำไมชาวบ้านชาวไร่จึงมาเป็นคนขับแท็กซี่ ทำให้เข้าใจปัญหาและแก้ปัญหาได้ อาจจะถึงเวลาแล้วที่เราต้องถามปัญหาเชิงคุณภาพ และแก้ปัญหาคับวิจัยเชิงคุณภาพ

รศ.ดร. เป็รื่อง กุญฑ - ประเด็นของผมอยู่ที่ว่าเท่าที่ผ่านมาเรามีการ train นิสิตทางการวิจัยเชิงปริมาณ วิจัยในระดับปริญญาโทและปริญญาเอกจึงเน้นด้านปริมาณ ถ้าเราจะเปลี่ยนทิศทางเป็นวิจัยเชิงคุณภาพ จะต้องมีการ train นิสิตก่อน เช่นเดียวกับ Professor Textor ซึ่งคงจะได้เตรียมนิสิตไปในทางการวิจัยเชิงคุณภาพ

ศจ.ดร. พจน์ สะเพียรชัย - การวิจัยก็คือการวิจัย ถ้าจะเป็นความบาปที่เกิดขึ้นเนื่องจากโครงการปริญญาโทที่เกิดขึ้น ผมและคณะที่มาทำงานชิ้นแรกก็คือการสอนสถิติลูกศิษย์เมื่อเป็นครูก็สอนสถิติต่อไป หากว่าเมื่อ 20 ปีที่แล้วเป็นอย่างไรมันก็ยังเป็นอยู่อย่างนั้นไม่พัฒนา ความบาปนั้นก็ยังมีอยู่และผมคงต้องรับ ความจริงผมคิดว่าเราไม่ได้แบ่งเป็น 2 ค่าย คนสอนสถิติพยายามเหยี่ยวซ้ายและขวาบางอย่างอื่นก็มีคุณค่าแสวงหาสิ่งจะได้ ผมเห็นงานวิจัยปริญญาโทมีคุณค่าได้รับความนับถือมากของภาควิชาประวัติศาสตร์ งานวิจัยประเภทนี้จะถูก Quote ในวารสารต่าง ๆ มากกว่างานวิจัยเปรียบเทียบทัศนคติของเด็ก 2 กลุ่มว่าแตกต่างกัน ชายหญิงแตกต่างกัน งานวิจัยประเภทหลังไม่ให้แสงสว่างอะไรทั้งสิ้น ลองเทียบคำพูดที่ว่า "เราอย่าเพียรพยายามสร้างยักษ์และเหวดคาเลย จงยกคนทั้งชาติขึ้นเถิด แล้วยักษ์และเหวดคาจะมาเอง" กับ "หญิงและชายมีทัศนคติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ"

รศ.ดร.เจลีญา บุรีภักดิ์ - เรื่องการวิจัยเป็นเรื่องที่ลุ่มลึกและละเอียดอ่อนในตัวเองจะหาคำตอบที่เสร็จสิ้นในตัวของมันเองวันนี้ไม่ได้ คงต้องติดตามกันต่อไป ผมขอถือโอกาสนี้กล่าวแทนชาวมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒทุกท่านว่ารู้สึกขอบคุณท่านวิทยากร เป็นอย่างยิ่งที่ท่านนอกจากจะกรุณามาเป็นวิทยากรแล้วยังให้เอกสารที่จะใช้ประโยชน์ต่อไป และขอกราบเรียนท่านวิทยากรทั้งสองท่านว่า เรื่องการวิจัยนี้เป็นอาชีพของเราที่มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถ้าไม่มีวิจัยก็ไม่มีอะไรไปสอน คงจะมีโอกาสข้างหน้าที่จะขอรับกอนรดความเมตตาท่านมาให้ความรู้ให้คณะเป็นรายคณะ ให้วิทยุฯเซตเป็นรายวิทยาเขต หรือให้รวมทั้งมหาวิทยาลัย ก็ขอเดรินไว้ก่อน สำหรับวันนี้แม้ความคิดจะไม่ลงรอยกันในบางเรื่อง แต่ขอให้ท่านทั้งสองรู้สึกได้ว่าท่านไม่ทำให้พวกเราผิดหวังเลย และพวกเราเข้าใจในเจตนาของท่าน เราจะพยายามติดตามเรื่องนี้ต่อไป ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ทั้งสองท่าน

คำกล่าวสรุปการสัมมนา

เนื่องในการปิดสัมมนา เรื่องการผลิตบัณฑิตชั้นบัณฑิตศึกษา

วันที่ 6 มีนาคม 2524

ณ ห้องประชุมเล็ก คึกคอกประชุมมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ท่านผู้เข้าร่วมการสัมมนาทั้งหลาย

เราได้ใช้เวลาของเราร่วมครึ่งให้เป็นประโยชน์อย่างเต็มที่ และให้ความรู้ชั้นบานทางวิชาการแก่เราไม่น้อย โดยเฉพาะในส่วนที่เราได้เชิญวิทยากรมาทั้งเมื่อวานกับวันนี้ ในส่วนที่อาจารย์ทั้งหลายได้กรุณาให้ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะนั้น ถัดนั้นขอน้อมรับด้วยความขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่ง ขอเรียนว่าการสัมมนารั้งนี้ไม่ใช่เป็นการสัมมนาเพื่อที่จะรวบรวมความคิดไปสู่ข้อยุติอันใดอันหนึ่ง หรือหลายประการเพื่อจะนำไปปฏิบัติหากเป็นการสัมมนาเพื่อแลกเปลี่ยนความคิด เพื่อจะนำไปก่อเกิดประโยชน์ในด้านการบริหารและด้านวิชาการ ฉะนั้นสิ่งใดที่จะรับไปปฏิบัติได้ในปัจจุบันจะรีบรับไปปรับปรุงแก้ไข ในส่วนที่ยังปฏิบัติไม่ได้ อาจจะมิใช่ข้อที่จะต้อง เจริญจากก่อให้เกิดความเข้าใจกันยิ่งขึ้นไปกว่านั้น จะชะลอไว้ก่อนถนัดขอสรุปเนื้อหาของ การสัมมนาของ เราดังนี้

เมื่อวานนี้ถนัดขอสรุปการบรรยายของ ศาสตราจารย์ ดร. วิจิตร ศรีสะอ้าน... ท่านได้ย้ำถึงหัวข้อหลาย ๆ หัวข้อด้วยกันคือขอให้เราระลึกว่าบัณฑิตศึกษาคืออะไร เกิดขึ้นเพื่ออะไร มีความหมายและขอบข่ายเป็นอย่างไร ลักษณะของบัณฑิตศึกษาที่พึงประสงค์ควรจะเป็นอะไร โดยเฉพาะในระยะที่สังคมตื่นตัว เป็นอันมากในการที่จะขยับระดับของการศึกษาไปสู่แนวตั้ง การจัดบัณฑิตศึกษาจัดไปเพื่อใคร และสัดส่วนของการรับบัณฑิตเข้าควร จะจัดอย่างไรและเหมาะสมกับความต้องการ และท่านได้เสนอข้อคิดไว้บางประการในเรื่องนโยบายของการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษากล่าวคือในแผนพัฒนาของชาติในระยะที่ 4 และที่ 5 นั้น ยังเน้นการพัฒนาในเรื่องคุณภาพอยู่ เน้นในเรื่องการพัฒนาอาจารย์ในตรงนี้เราต้องมาคิดให้เหมาะกับสถาบันของเราว่าการพัฒนานั้นจะพัฒนาผู้ที่ เป็นอาจารย์อยู่ในสถาบันของเรา หรือจะรับ new blood เข้ามาสักเท่าไร... เป็นหน้าที่ที่เราจะต้องคิดต่อไปท่านย้ำถึงเรื่องนโยบายเกี่ยวกับการวิจัยซึ่งจะสรุปให้สั้นที่สุดคือ ในระดับของนโยบายทบวงยัง เน้นเรื่องการวิจัยอยู่แม้จะมีแผนที่จะให้ทำวิจัยด้วย และไม่ทำวิจัยด้วย ในระดับบัณฑิตศึกษาแต่ทว่าถนัดเก็บจากความคิดของท่านได้ว่าบัณฑิตศึกษายังควรจะเป็นที่ผลิตแหล่งของนักวิจัยและเป็น ที่ ๆ บัณฑิตทั้งหลายได้มีโอกาสที่จะฝึกฝนการทำวิจัย หรือ

ความสามารถที่จะทำวิจัยอาจจะมีบางสาขาวิชาที่จะได้รับการยกเว้น แต่ไม่ได้หมายความว่าละเลยที่จะทำการวิจัย และในเรื่องเดียวกันนี้คุณก็มีมติวิทยาค้นจาก 3 มหาวิทยาลัยที่เราเชิญมาเป็นวิทยากรของเราก็เนี่ยก็ยังมุ่งหวังให้เป็นเช่นนั้นอยู่ การวิจัยยังไม่ใช่เป็นเรื่องที่ล้าสมัยและเสียเวลาโดยสิ้นเปลือง คิดฉันใครจะขอเสริมว่าในบางครั้งพวกเราที่เป็นนักวิจัยทั้งหลาย และเป็นผู้ที่ควบคุมการวิจัย อาจจะเน้นเรื่องการวิจัยในแง่ที่เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา เพื่อจะรับปริญญาโทหรือปริญญาตรี โดยเฉพาะว่าจะต้องเป็นผลงานของการสำรวจค้นคว้าหาสิ่งใหม่ ๆ ที่ออกมาลอยเลิศทีเดียว และจะต้องนำไปเป็นประโยชน์ได้ในขอบข่ายที่กว้างขวาง แต่แท้ที่จริงเราได้สืบค้นสำคัญส่วนหนึ่งว่า เรามุ่งให้การรู้จักทำวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตร เพื่อที่จะฝึกฝน ให้บรรดาบัณฑิตของเราได้คุ้นเคยกับวิธีการของการวิจัย เขาอาจจะไม่มีผลงานวิจัยที่ลอยเลิศถึงกับว่าจะต้องนำเอาไปใช้ใช้กันทั่วประเทศหรือต่างประเทศด้วย แต่เขาได้ผ่านกระบวนการของการศึกษานั้นและสามารถนำขบวนการอันนั้นหรือผลของ ขบวนการอันนั้นไปใช้ให้เป็นประโยชน์ได้ ตรงนี้ย่อมจะก่อให้เกิดคุณค่าอย่างยิ่งในตัวของมันเองมากไปเสียกว่าที่ว่าจะจะเป็นผลภากรวิจัยที่จะต้องถูกขอยืมไปจากห้องสมุดเป็นร้อย ๆ พัน ๆ ครั้ง แต่เป็นคุณค่าที่เกิดขึ้นแก่ความหาบัณฑิตเหล่านั้น เพื่องานหรืออาชีพต่อไปในอนาคต ส่วนคุณก็มีมติขอยกไว้เพราะยังต้องเป็น research degree อยู่

ทวนรองปลัดทบวง ฯ เน้นอีกประเด็นว่าอยากจะได้ใครเห็นบัณฑิตศึกษานำไปสู่วิถีของความเป็นไทแก่ตัวเองให้มากขึ้นในทางวิชาการ... ท่านได้กล่าวถึงการเป็นอาณานิคมทางวิชาการ หรือหาสปัญหาของตะวันตก ซึ่งเป็นสิ่งที่น่าคิด... ในเรื่อง ระดับของการศึกษา คิดฉันจะขอย้ำเท่าที่ได้สรุปมาจากคำบรรยายของท่านรองปลัดทบวง ฯ ท่านไปเห็นด้วยกับการที่จะมีการศึกษาค้นออกไปจากระดับของคุณีบัณฑิต เพราะท่านเห็นว่าในระดับนี้การศึกษาน่าจะเป็นการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง... คิดฉันจะขอสรุปเป็นคำที่ในทางพระพุทธศาสนาของเราที่ได้ย้ำในการที่จะฝึกฝนพุทธศาสนิกชนทั้งหลายว่า จุดยอดของการที่เป็นผู้ที่ฝึกได้ ปรโลกคือ ชาติลาชาในย เป็นมนุษย์ ก็คือการที่มี "โยนิโสมนสิการ" นั่นคือการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง

การจัดบัณฑิตศึกษาน่าจะจัดออกได้เป็น 3 แบบ คือ แบบที่พบระดับปริญญาตรีแล้วยอมจะเป็นที่คาดหวังว่าจะไปฝึกฝนตนเอง หาประสบการณ์และเรียนรู้โลกอันกว้างขวางนี้ โดยมีคุณภาพในการเรียนรู้ นั้นด้วยตนเองแบบนี้ท่านเรียกว่ามีวุฒิภาวะ ยกตัวอย่างแบบอังกฤษ หรือแบบยุโรป ซึ่งไม่จำเป็นจะต้องมานั่งในห้องเรียน แล้วก็อบรมฝึกสอนกันอีกเป็นแบบ maturity แบบที่สอง... เป็นแบบที่ได้รับการศึกษาขั้นบัณฑิตศึกษาโดยกิตติมศักดิ์ ได้รับปริญญาไปโดยที่แม้ว่าสถาบันแห่งนั้นยังไม่มีปริญญาเอง ก็สามารถ

ที่จะให้ปริญญาเอกนั้นไปได้คือ เป็นการมองหาผู้ว่าใครที่ เหมาะสมจะได้รับปริญญา ระดับนั้นของ สถาบันของเราบ้างแล้วมอบให้ไปเป็นแบบกิตติมศักดิ์... ท่านรองปลัดทบวง ฯ ยัง เน้นต่อไปอีกว่าอาจจะได้ด้วยวิธีใด ๆ ก็ได้... แบบที่สามเป็นแบบที่ควรจะมีศักดิ์ศรีในตัวเองแม้จะอยู่ในกรอบบังคับ คือ แบบ earn คือการเรียนรู้อันได้ปริญญาในระดับนั้นให้ไปด้วยตนเอง ซึ่งค่อนข้างจะไม่ค่อย fair เพราะว่า เป็นการบังคับให้เรียน สมมุติว่าให้เลือก... อาจจะมีคนเลือกแบบนี้มากกว่า 2 แบบที่แคว้นมา

สิ่งที่รู้สึกว่าจับใจคิดมากที่สุดก็คือ เมื่อพูดถึง ระดับบัณฑิตศึกษาแล้วจะละ เว้นเสียมิได้ที่จะไม่นึกถึง คำสำคัญด้วยกัน ซึ่งท่านอาจารย์ทั้งหลายคงจะพอระลึกได้ในระดับบัณฑิตศึกษา เรียกว่า basic requirements ก็คือ specialization, research, professionalization และ scholarship บัณฑิตศึกษาที่ละ เว้นคำรากฐานเหล่านี้ย่อมไม่เป็นบัณฑิตศึกษา แนวคิดเพิ่มเติมที่ว่าในขณะนี้ความต้องการของ สังคมไทยเราที่จะจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาขึ้นก็หนีไม่พ้นที่ว่าผลิตเอง ใช้เองในฐานะที่เป็นประเทศที่เน้นทางด้านการเกษตรกรรมโดยธรรมชาติ ไม่ใช่เป็นประเทศอุตสาหกรรม เพราะฉะนั้นรู้สึกว่าจะมีความจำเป็นที่จะต้อง up grade คุณภาพของ อาจารย์ของเราเอง... ในด้านของความพร้อมท่านได้กล่าวว่าในฐานะที่อยู่ ระดับทบวง ที่มองในสถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ ทั่วถึงกันผมก็เฝ้ามอง เฝ้าอยู่ที่สถาบันของเรา ณ ที่เดิมนั้นท่านมีความเห็นว่า เวลานี้มีความคืบหน้ากันขึ้นมามากที่จะทำให้ เกิดความพร้อมขึ้นในการที่จะ เปิดการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาให้มากขึ้น แต่ในความพร้อมตรงนี้ก็ชี้แนะ เอาไว้ด้วยว่าแม้ว่าจะมีความคืบหน้ามากก็ตามที ความพร้อมอันนี้จะต้องผูกพันกับตัวผู้ให้ความรู้ นั่นคือตัวอาจารย์กับในการที่จะ ประสานงาน เรื่องการวิจัย... คุณค่าของบัณฑิตศึกษาจะ สูงไปมิได้ปราศจากเสียซึ่งคุณลักษณะของทั้ง 2 ประการนี้ในตัวผู้สอน ในเรื่องของมาตรฐานเวลานี้ระดับทบวงก็ให้ autonomy แก่มหาวิทยาลัยมากขึ้นแล้ว เราได้รับทราบด้วยว่าต่อไปในการพิจารณาอนุมัติหลักสูตรจะ เน้นหนักในรูปของความพร้อมจริง ๆ ทางด้านวิชาการและบุคลากร ณ สถาบันแห่งนั้น ซึ่งก็จะต้องเป็น เรื่อง การสร้าง เกณฑ์ของการประเมินและจะต้องดำเนินการกันต่อไป อีกประเด็นหนึ่งที่ได้เสนอไว้ คือ ได้มีการจัดการ เรื่องบัณฑิตศึกษากันมากขึ้นมากไปกว่าที่เคยเป็นอยู่ คือขยายวงมากขึ้น เรียกว่าเป็นที่นิยมชมชอบกันมากขึ้นอาจารย์ทั้งหลายอาจทราบว่า 20 ปี ย้อนหลังไป ถ้าจะพูดถึง เรื่อง ระดับปริญญาโท ปริญญาเอก จะพูดถึง เหมือน เป็นเรื่องที่อยู่ไกลตัว เหลือเกินและ เปิดโอกาสให้กับเฉพาะ

ผู้ได้รับเกียรติยศเท่านั้นที่จะทำ และมักจะทำในรูปอย่างอังกฤษ หรือยุโรป คือไม่มี course work แต่เป็นการไปศึกษา ไปอ่าน ไปค้นกันมาแล้ววันหนึ่งก็จะกลับมาสาธกกับอาจารย์ผู้คุม เพื่อความ แดกจางเฉพาะเรื่องไป ไม่ได้ well structured เหมือนอย่างที่คิดว่าเป็นอยู่ในขณะนี้

ในอีกประเด็นหนึ่งท่านได้กล่าวถึงความร่วมมือกันในการผลิตนิติตะดับคณะบัณฑิตในระหว่าง มหาวิทยาลัยทั้งหลายที่มีความพร้อม ซึ่งกำลังดำเนินการอยู่นี้ เป็นสรุปที่คิดค้นได้จากคำบรรยายของท่านรองปลัด ฯ

ในภาคบ่ายจะสรุปให้สั้นที่สุดก็คือการ รวบรวมงานอภิปรายกลุ่มซึ่ง เราได้แยกออกและอภิปราย ในหัวข้อเรื่องเดียวกัน แล้วแยกออกเป็น 3 กลุ่ม แต่ละกลุ่มเข้ามารายงานได้อย่างกะทัดรัด และให้ข้อเสนอแนะนี้ได้ประโยชน์เป็นอันมากกับบัณฑิตวิทยาลัยการ รายงานนั้นสรุปออกได้เป็น 3 หัวข้อด้วยกัน คือในเรื่องทิศทางของการผลิตบัณฑิตชั้นบัณฑิตศึกษา ถึงแม้ว่าเราจะไม่มีเวลามากนัก ในการอภิปรายหรือการรายงาน หรือการคิดกันก็ตามที่ แต่ก็ได้มีประเด็นที่สรุปกันเอาไว้แล้วจัด พิมพ์อยู่ในรายงานการสัมมนาให้ละเอียดหนคว่ากลุ่มใดเสนอความคิดไว้ว่าอย่างไรในเรื่องของ ทิศทางการผลิตบัณฑิตชั้นบัณฑิตศึกษา

หัวข้อที่ 2 ที่คิดค้นรวบรวมมาจากการรายงานกลุ่มได้กับเรื่องปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการทำงานร่วมกันของระดับภาควิชา คณะ วิทยาเขต กับบัณฑิตวิทยาลัย บัณฑิตมาใน รูปต่าง ๆ กัน และเมื่อวานนี้ ปัญหาเหล่านั้นหลายปัญหาได้รับการชี้แจง อธิบายกันออกจนเป็นที่เข้าใจแล้ว และคิดค้นอาจเลือกหยิบยกปัญหาบางประเด็นมา comment ก็ได้ปัญหาอีกอย่างหนึ่งได้แก่นโยบายโดยเฉพาะในเรื่องการบริหารการเงิน ซึ่งเลือกหยิบขึ้นมา comment ทั้งนี้เพราะอาจจะ เป็นประโยชน์ยิ่งขึ้นกับการบริหารงานระดับบัณฑิตศึกษาของบัณฑิตวิทยาลัยเอง และภาค และคณะวิชา การที่จะให้มหาวิทยาลัยประจักษ์ความสำคัญของการจะเก็บเงินค่าลงทะเบียน หรือที่เรียกว่าเงินรายได้ของมหาวิทยาลัยในระดับของบัณฑิตศึกษา เข้ามารวมกันเป็นกลุ่มเป็นก้อนแล้วมีการตกลงกันว่า จะแบ่งเงินตรงนั้นออกไปช่วยภาควิชา และคณะที่รับหน้าที่ทำการสอนได้ใน ระดับนี้เป็นสัดส่วนกันอย่างไร ถ้าเมื่อว่าในหลักการยังไม่เป็นที่ยอมรับกันในเรื่อง ของหลักเกณฑ์ที่จะปฏิบัติคือไป ก็เป็นเรื่องที่เราจะปรึกษาพิจารณากันต่อไป ในทั้ง 3 หัวข้อนี้คิดว่าอาจจะมีส่วน

หัวข้อ บางปัญหาที่ตกอยู่ในหัวข้อที่ 2 คือ หัวข้อปัญหาที่ ที่ท่านอาจจะยังคับข้องใจกันอยู่ และ อาจต้องการการอธิบาย หรือชี้แจงให้เป็นที่เข้าใจซึ่งหัวใจของการสัมมนาครั้งนี้จะสรุปได้เพียง นิดเดียว ประโยคสั้น ๆ ว่า หน้าทีของบัณฑิตวิทยาลัยก็คือการที่จะพยายามก่อให้เกิดความเข้าใจ อันดียิ่งในการประสานงาน เพราะว่าหน้าที่ของบัณฑิตวิทยาลัยแตกต่างจากคณะอื่น ๆ ไม่มีอำนาจ ไม่มีกำลัง และไม่มีเงินที่จะเสริมในการที่จะสั่งการ เพราะฉะนั้นยอมอยู่ในฐานะของหน่วย ประสานงาน และท่านทั้งหลายก็ย่อมจะทราบว่าเมื่อใดที่หน่วยใดตกอยู่ สภาพของการเป็นผู้ ประสานงาน เมื่อนั้นภาระที่จะรับผิดชอบทำให้ลุล่วงอย่างงดงามนั้นหนักมาก แต่ถ้าเป็นหน้าที่ของ เราก็คงพยายามทำให้ดีที่สุด ทั้งนี้เมื่อพูดถึงปัญหาในบางปัญหาคิดนั้นก็ไปถึงการที่จะสื่อความ เข้าใจใครจะขอยกอุทาหรณ์เป็นนิทานบ้าง คือจะยกเอาเรื่องมิลินทปัญหา ในการที่พญามิลินทจะ ต้องถกปัญหารรณะกับท่านนาคเสนฝ่ายหนึ่ง เป็นพญามหากษัตริย์ อีกฝ่ายเป็นผู้ทรงศีลทรงธรรม เป็นพระ เมื่อจะเริ่มทำความเข้าใจกัน ในจุดที่ลึกลงไปต่างฝ่ายต่างก็ต้องตกลงกันว่าเราจะ พูดกันด้วยสถานะใด เราจะเริ่มกันตรงจุดไหน จึงจะเป็นที่เข้าใจกัน และทั้ง 2 ฝ่ายถึงซึ่ง จุดของการประจักษ์ว่าทั้ง 2 ฝ่ายต่างจะต้องละทิ้งสิ่งที่ห่อหุ้มอยู่ออก ข้างหนึ่งก็ละความเป็น ท้าวพญามหากษัตริย์ ส่วนอีกข้างหนึ่งก็ละความเป็นพระอยู่ในศีลในกรอบในธรรมะ ปล่อยปล่อย ภาระที่ห่อหุ้มนั้นออกให้หมดแล้วมาถกกันในฐานะของผู้มีปัญญา เราจะใช้เหตุ ใช้ผล ใช้วิจารณ์ญาณ ใช้ความเข้าใจอันดีต่อกัน เป็นพื้นฐานของการถกธรรมะ เมื่อตกลงกันได้เช่นนั้นแล้ว ทั้งพญามิลินท และท่านนาคเสน ก็เริ่มถกมิลินทปัญหาออกมาเป็นเล่มสมุดไทย เพราะฉะนั้นการที่จะ deal กับท่านผู้ทรงคุณวุฒิทางวิชาการ ณ ที่นี้ กับท่านผู้บริหารด้วย กับท่านที่มีตำแหน่งที่เรียกว่าเป็น เปลือกมากับท่าน บางทีเราทั้งหลายฝ่ายนี้ จะต้องมาลงสรุปเช่นเดียวกับเรื่องที่ได้กล่าวมา คือ ขอให้เราปล่อยปล่อยสิ่งทั้งหลายที่เป็น เปลือกนั้นออก และเราจงมาวิจารณ์ และจงเข้าใจ และ จงใช้สติปัญญาของเรา เพื่อความเข้าใจในปัญหาต่าง ๆ นั้นเถิดจึงจะไปได้ด้วยดี ถ้าเชื่อว่า ~~ที่จะช่วยออกคิของ~~ และอีกฝ่ายก็มาด้วยความรุ่มร้อนในใจ ในฐานะของท่านท่านก็อาจจะไม่ ประทับซึ่งความสำเร็จ ใครขอ comment เรื่องการทำทศกัณฐ์เป็นภาษาอังกฤษ และ สรุปไว้ ณ ที่นี้ว่ายังจำเป็นต้องทำอยู่ แต่ที่จริงคิดนั้นอยากจะ เรียนให้ทราบว่าท่านใช้คำว่า "แปล"

เป็นภาษาอังกฤษ เมื่อก่อนนี้ ความจริงแล้วบทคัดย่อหรือ abstract นั้นมันไม่ใช่การแปลบทสรุป (summary) เราใช้ควรวางยี่งที่จะไปแปลบทสุดท้าย ซึ่งเป็นบทสรุปของการวิจัยนั้นออกมาเป็น abstract ของเรา abstract อาจจะมี ความยาวเพียงครึ่งหน้าเท่านั้นเอง เป็น paragraph ที่สั้น ๆ ระบุความมุ่งหมายของการวิจัย เครื่องมือสมมุติฐาน และ major findings เท่านั้นก็พอเป็นเครื่องมือสำหรับให้ผู้ที่ใส่ใจในการวิจัยนั้นจะได้ศึกษาค้นคว้า และถ้าหากมีผู้สนใจอยากจะได้ศึกษารายละเอียดก็จะเป็นหน้าที่ของเขาที่จะไปอ่านตัว dissertation หรือ thesis นั้น ๆ เอง เพราะฉะนั้นเราอาจไปให้ความลำบากกับสิ่งซึ่งเราไม่น่าจะลำบากถึงเพียงนั้นก็ได้ แต่ที่กล่าว เช่นนี้มิใช่ว่าคิดไม่ได้เห็นถึงความลำบากอันนั้น คิดกันเห็นแต่ที่ว่าขอเรียนเป็นข้อมูลด้วยว่า ทั้งคณะมหาวิทยาลัยแห่งนี้... ในระดับของวิทยาลัยวิชาการศึกษา ในระดับของการผลิตมหาบัณฑิตออกเป็นรุ่นแรกจนกระทั่งถึงรุ่นปัจจุบัน ได้มีจุดมุ่งหมายที่จะทำ abstract เป็นภาษาอย่างน้อย ๆ 2 ภาษา เพื่อความคงทนถาวร และประโยชน์ในเรื่องวิชาการของตัวของมันเองให้กว้างขวางแพร่หลายไม่เฉพาะแต่ในกลุ่มของเราตนเอง เพราะฉะนั้นถ้าฉันลืตกทำปริญญาบัตรออกมาเป็นภาษาไทย ก็ขอให้ทำ dissertation สั้น ๆ เป็นภาษาอังกฤษ และในขณะเดียวกัน ซึ่งมีอยู่น้อยรายกว่ามาก ถ้าฉันลืตกทำ dissertation เป็นภาษาอังกฤษก็จะต้องทำ abstract สั้น ๆ เป็นภาษาไทยออกไว้เพื่อประโยชน์ ไม่ใช่ในหมู่ของคนไทยเท่านั้นหมู่คนไทยต้องใช้มากถูกต้อง แต่เพื่อประโยชน์ของการที่จะแพร่วิชาการออกไปในโลกของวิชาการด้วย เพราะฉะนั้นนี่คือความพยายามที่ได้ทำสืบทอดกันมาและเราก็พยายามทำกันในหลายวิธี... ในแง่ที่เสนอให้ทางบัณฑิตวิทยาลัยตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่งสำหรับที่จะแปล ท่านคงจะสืบข้อมูลไปว่า บัณฑิตวิทยาลัยมีบุคลากรไม่ถึง 15 คนที่เป็นอาจารย์ และบางท่านยังศึกษาต่ออยู่ในต่างประเทศ ในขณะที่ประธานกรรมการควบคุมการทำกรวิจัยรู้สึกว่าการลำบากที่จะดูแลเรื่อง abstract แต่ละเรื่อง ๆ ซึ่งท่านควบคุมกันเป็นราย ๆ ไปสมมุติว่า คนละ 1 - 5 เรื่อง ก็ยังเห็นเป็นความลำบากแล้วในแต่ละภาคเรียนที่จะดูแลเรื่องการเขียน abstract เหตุไฉนท่านจึงลืไปเสียว่าถ้าความลำบากอันนั้น ยกมาให้กับบัณฑิตวิทยาลัยซึ่งมีบุคลากรเพียงเท่านั้น จะต้องแปลหรือจะต้องทำ abstract ออกมาเป็นจำนวน 200 เรื่อง ท่อภาคเรียนก็ย่อมจะมีปัญหามากคงจะทำได้

จึงต้องปฏิบัติ เช่น ในปัจจุบันคือขอตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมาจากภาควิชาต่าง ๆ และรวมทั้ง
อาจารย์จากบัณฑิตวิทยาลัยเอง ด้วยตรวจแก้ภาษาพอทำให้ เป็นที่ถูกต้องในคำของไวกรณ์แต่เรา
ไปแตะเนื้อหาไม่ได้ เพราะอย่างที่อาจารย์ครุ. เปรื่อง กล่าว เมื่อก่อนนี้ว่าผู้ที่รู้ดีว่าจะรายงาน
การวิจัยออกมาเป็นอย่างไร ต้องเป็นผู้ทำเอง และเป็นผู้ที่ไ้ควบคุมรองลงมาเพราะฉะนั้น
ก็จะเป็นการเอื้อประโยชน์ซึ่งกันและกัน ก็เลยขอร้องให้อาจารย์ที่ควบคุมอยู่กับนิสิตช่วยดูแลเรื่อง
abstract มาให้ด้วย

ในเรื่องที่เกี่ยวกับการวิจัยเชิงคุณภาพอาจารย์ทั้งหลายคงจะ เห็นด้วยกับคิดกันว่าเราได้อ
ประโยชน์อย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วยที่สุดในการเชิญวิทยากรมาบรรยายและอภิปรายในครั้งนี้ ทั้ง
เมื่อก่อนกับวันนี้ ข้อความที่คิดฉันใครจะขอยกมากล่าวจากคำสรุปเกี่ยวกับการวิจัยทั้งสอง ลักษณะนี้
ของอาจารย์ครุ.สุนทร โคมิน ซึ่งเป็น researcher ในการสัมมนาระดับเอเชียตะวันออก
เฉียงใต้ที่พัทธยา เมื่อเดือนที่แล้ว เราได้สรุปเอาไว้อย่างดีที่สุดว่า การวิจัยทั้ง 2 ลักษณะนี้ถ้าได้
ผสมผสานกัน หรือแต่งงานกันอย่างที่ ดร.สุรางค์ว่าก็จะเป็นประโยชน์ขึ้นในการไปหาสัจจะ และ
คิดค้นได้เรียนรายงานเอาไว้ในพีธีเปิดแล้วว่า การที่จะผสมผสานกลวิธี หรือระเบียบวิธีใด ๆ
เพื่อจะสนองวัตถุประสงค์ของการวิจัยนั้นย่อมจะถึงจุดของการที่เราจะไปหาสัจจะแล้ว เราต้อง
ทราบว่าเมื่อไรเราจะใช้ระเบียบวิธีใด อจ.สุนทรได้กล่าวไว้ว่าการวิจัยเชิงปริมาณนั้นเปรียบ
เสมือนการยกโครงสร้าง เป็นโครงกระดูกของร่างกายเป็น skeleton แต่การวิจัยเชิง
คุณภาพนั้น เปรียบเสมือนการเพิ่มเนื้อหนัง เลือดเนื้อ และวิญญาณเข้าไปในวิจัยนั้น เมื่อบวกกัน
ในระหว่าง skeleton กับเนื้อหนังและวิญญาณก็จะเกิดชีวิตขึ้น ซึ่งจับใจคิดมากและคิดค้น
ขอยกข้อความนั้นมา เป็นข้อสรุปของ เรื่องการวิจัยเชิงคุณภาพซึ่ง เป็นจุดประสงค์ของการสัมมนาใน
ครั้งนี้ด้วย

ถึงจุดตรงนี้แล้ว คิดฉันมีความเบิกบานใจ ซึ้งใจเป็นอันมากที่ได้เห็นความพร้อมเพียงของ
ท่านทั้งหลาย ที่ให้ความร่วมมือกับบัณฑิตวิทยาลัย และคิดฉันจะละ เว้นเสียมิได้ที่จะกล่าวขอบพระคุณ
อย่างที่สุดในการที่ท่านได้สละ เวลาของท่านมา และขอบพระคุณอีกครั้งหนึ่ง ไปยังท่านวิทยากรทั้งหลาย
ซึ่งมิได้ยู่ ณ ที่นี้แล้วที่ท่านได้ให้ความรู้อย่างกว้างขวางแก่เราในการสัมมนาครั้งนี้ คิดฉัน

ค่อนข้างจะใคร่แสดงความคิดเห็นแก่ตัวเองในความสำเร็จครั้งนี้ และท่านทั้งหลายคงจะเห็นด้วย
ขอขอบพระคุณผู้ร่วมงานของดิฉันทุกฝ่ายทุกคนตลอดจนโฆษกทั้ง 2 ท่านที่เหนื่อยยากมากกับการ
สับมนาครั้งนี้ และยังคงต้องทำงานต่อไปในเรื่องผลิตเอกสารอีก ขอขอบคุณ

การพิมพ์

คำสั่งมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ที่ 95/2524

เรื่อง กำหนดคําวุ้เข้าร่วมสัมมนาวิชาการเรื่อง "งานผลิตบัณฑิตชั้นบัณฑิตศึกษา"

คว้ยเห็นเป็นการสมควร ที่จะให้มีการสัมมนาวิชาการ เรื่อง "งานผลิตบัณฑิตชั้นบัณฑิตศึกษา" ณ ห้องประชุมเล็ก คึกคอกประชุม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ระหว่กวันที่ 5 - 6 มีนาคม 2524 จึงอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พ.ศ. 2517 กำหนดคําวุ้เข้าร่วมสัมมนา ดังต่อไปนี้

1. รองอธิการบดีฝ่ายต่าง ๆ และรองอธิการบดีวิทยาเขต

ศจ.ดร.ประสาท	หลักศิลา	รองอธิการบดีฝ่ายบริหาร
รศ.ดร.ทรงศักดิ์	ศรีกาฬสินธุ์	รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ
รศ.ดร.ประเสริฐ	วิทยารัฐ	รองอธิการบดีฝ่ายวางแผนและพัฒนา
ผศ.ดร.วิจิตร	สินสิริ	รองอธิการบดีฝ่ายกิจการนิสิต
ผศ.ดร.บุญเอื้อ	มิลินทศูทร	รองอธิการบดี มศว.ปทุมวัน
ผศ.ดร.ปรีชา	ธรรมมา	รองอธิการบดี มศว.บางเขน
ผศ.ดร.ณัฐ	อินทรปาลณ	รองอธิการบดี มศว.พลศึกษา
ศจ.ดร.พนัส	หันนาคินทร์	รองอธิการบดี มศว.พิษณุโลก
ผศ.ดร.ทวี	หอมขง	รองอธิการบดี มศว.บางแสน
รศ.ดร.เสริมศักดิ์	วิศาลารมณ	รองอธิการบดี มศว.สงขลา
รศ.ดร.ชาตรี	เมืองนาโพธิ์	รองอธิการบดี มศว.มหาสารคาม

2. คณบดีและผู้อำนวยการ สถาบัน/สำนักและ รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ศจ.ดร.กานดา	ณ ถกลาง	คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
ศจ.ดร.อารี	สันหณวี	คณบดีคณะศึกษาศาสตร์
รศ.ปราวณี	ชนะชานันท์	คณบดีคณะมนุษยศาสตร์
รศ.ดร.ประยงค์	พงษ์ทองเจริญ	คณบดีคณะวิทยาศาสตร์

ผศ. คร. อนันต์
ผศ. สำนวณ
ศจ. คร. จรรยา
รศ. คร. สมบูรณ์
อจ. คร. สุนทร
ผศ. คร. นิพนธ์
อจ. คร. เกษม
ผศ. คร. ภิรมย์
ผศ. คร. บันลือ

เจียมเจริญ
รัตนจรรย์
สุวรรณหัตถ์
ชิตพงษ์
แก้วลาย
กนิวงค์
บุญอน
พูลสวัสดิ์
ทินพั่งงา

คณะศึกษาศาสตร์
คณะศึกษาศาสตร์
ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์
ผู้อำนวยการสำนักทดสอบทางการศึกษา
ผู้อำนวยการสำนักหอสมุดกลาง
รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตพิษณุโลก
รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตมหาสารคาม
รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตบางแสน
รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตสงขลา

3. หัวหน้าภาควิชาที่เกี่ยวข้อง

ผศ. คร. วิชัย
ผศ. คร. วิจิตร
รศ. คร. เป็รื่อง
ผศ. คร. วชิรญา
รศ. คร. อนันต์
ผศ. คร. สุนทร
ผศ. คร. สวนา
ผศ. เฉลี่ยว
รศ. นิยม
รศ. สุไร
รศ. เสาวনী
ผศ. ควางแห
รศ. สมศักดิ์
ผศ. คร. สุทัศน์

คิสสระ
วรุตบางกูร
กุ่มท
บัวศรี
ศรีโสภา
โคตรบรรเทา
พรพัฒนกุล
พันธุ์สีดา
เรียงจันทร์
พงษ์ทองเจริญ
อินทรภักดี
คำเพิ่มพูน
แสนสุข
ยกसान

ภาควิชาหลักสูตรและการสอน
ภาควิชาการบริหารการศึกษา
ภาควิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา
ภาควิชาการแนะแนว
ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา
ภาควิชาการศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษาพิเศษ
ภาควิชาจิตวิทยา
ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์
ภาควิชาภาษาไทย
ภาควิชาภาษาศาสตร์
ภาควิชาภาษาตะวันตก
ภาควิชาเคมี
ภาควิชาชีววิทยา
ภาควิชาฟิสิกส์

ศจ. คร. สุชาติ	รัตนกุล	ภาควิชาคณิตศาสตร์
รศ. ประเทือง	มหาทักษะ	ภาควิชาภูมิศาสตร์
รศ. สาคร	ช่วยประสิทธิ์	ภาควิชาประวัติศาสตร์

4. คณะกรรมการพิจารณาเค้าโครงการละเอียดของปริญญาโทประจำคณะ

4.1 คณะศึกษาศาสตร์

ผศ. คร. สำเริง	บุญเรืองรัตน์	ผศ. ทร. ทีลา	จายนีย์โยธิน
รศ. คร. บุญชม	ไชยโกษฐ์	ผศ. คร. รวีวรรณ	ชุมชัย
ผศ. ชูศรี	วงศ์รัตน์	อจ. ศุภเนตร	อัชชสวัสดิ์
ผศ. จวีร์	สุวัठी	รศ. อังคณา	สายยศ
อจ. ศักดิ์ชัย	นิรันดร์	ผศ. คร. ลากทองใบ	ภู่อภิรมย์
อจ. คร. กิตติมา	ปรีดีติลก	อจ. คร. เสาวนีย์	เสนาสุ
ผศ. คร. รัตนา	กันมนต์	ผศ. เชิดศักดิ์	โฆวาสินธุ์
อจ. สุริน	สุพร รัตนัน	อจ. คร. ประชุม	รอกประเสริฐ
ผศ. จรินทร์	ประสงค์สม	รศ. ศรียา	นิยมธรรม
อจ. เบ็ญจา	ชั้นไพบลัย	ผศ. สมควร	อภัยพันธุ์
ผศ. วันเพ็ญ	พงศ์ประยูร	รศ. ล้วน	สายยศ
อจ. สุวัฒน์	วัฒนวงศ์	ผศ. ผดุง	อารยะวิญญู
ศจ. บุญเิ่ง	แนมหนา	ผศ. บุญเชิด	ภิญโญอนันตพงษ์
รศ. ชม	ภูมิภาค	ผศ. สมนพร	ชมอุดม
ผศ. บังอร	ภู่อภิรมย์ชวีญ	ผศ. เกษม	บุญสง

4.2 คณะสังคมศาสตร์

ผศ. คุณารุณยุพา	สนิทวงศ์ ณ อยุธยา	ผศ. ควางพันธ์	ดร. รัชชา
อจ. คร. กิตติมา	สังข์เกษม	ผศ. ณรงค์	พวงพิศ
ผศ. วุฒิชัย	มูลศิลป์	ผศ. สมุทร	ศิริบุรี

4.3 คณะมนุษยศาสตร์

ผศ.ดวงเดือน	ศาสตราจารย์	ผศ.บุญสม	กานต์จักร
ผศ.วิชัย	ทิพย์เที่ยง	รศ.สำอางค์	หิรัญบุรณะ พินช
ผศ.โมรี	ชื่นสำราญ	ผศ.วิพุธ	โสภางค์

4.4 คณะวิทยาศาสตร์

อจ.ดร.สมสุข	ธีระพีจิตร	ผศ.สุเทพ	ทองอยู่
อจ.อรพินท์	เจียรพะพงษ์	ผศ.วนิดา	ตราชู
อจ.วิฑูรย์	ศรีบางพลี	อจ.ขจรณี	รัตนสุวรรณ
ผศ.ดร.สุเมตตา	พรหมบุญ	ผศ.สมสรร	วงษ์อุยน้อย
อจ.อุรุพีร์	ปัญจะ		

4.5 คณะพลศึกษา

ผศ.อุคม	พิมพ์ภา	อจ.แผน	เจียรระนัย
อจ.อรุณ	วรทอง	อจ.ระวีวรรณ	พันธุ์พานิช
อจ.กาญจนา	รุ่งทรานนท์	อจ.พิศวง	มหาจันทร์
อจ.นิสิต	ศศิธร เวชกุล	อจ.ประพันธ์ศิริ	ไชยชนะใหญ่
อจ.โสภณ	ชัยรัตนอุกมกุล	อจ.อำนาจ	บุญยาลักษณ์
อจ.ผาณิต	บิลมาศ	อจ.เทเวศร์	พิริยะพณฑท์

5. อาจารย์บัณฑิตวิทยาลัย

อจ.ดร.สมพร	บัวทอง	อจ.จรรยา	โกมลบุญย์
ผศ.ดร.พิสิทธิ์	สารวิจิตร	อจ.ดร.ทินกร	นครศรี
อจ.ศิริยุภา	พูลสุวรรณ	อจ.เฉลิมชัย	เมืองงาม
อจ.ดร.นงลักษณ์	วิรัชชัย	อจ.พิชิต	เจษฎาฉัตร
อจ.อรวรรณ	กัณฑ์เจริญรัตน์	รศ.ดร.เฉลียว	บุรีภักดิ์

6. กองบริการวิชาการ

อจ.เลิศ	ชุนาค	อจ.ทองคำ	ชูปสุวรรณ
---------	-------	----------	-----------

7. ผู้แทน มศว. พิษณุโลก 1 คน
8. ผู้แทน มศว. บางแสน 1 คน
9. ผู้แทน มศว. มหาสารคาม 1 คน
10. ผู้แทน มศว. สงขลา 1 คน

สั่ง ณ วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2524

ศาสตราจารย์ ดร. ประสาท หลักศิลา
(ศาสตราจารย์ ดร. ประสาท หลักศิลา)
รองอธิการบดีฝ่ายบริหาร
รักษาการในตำแหน่งอธิการบดี

คำสั่งบัณฑิตวิทยาลัย

ที่ 2/2524

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการสัมมนาวิชาการ

ควยบัณฑิตวิทยาลัยจะจัดสัมมนาวิชาการเรื่อง "งานผลิตบัณฑิตชั้นบัณฑิตศึกษา" ในระหว่างวันที่ 5 - 6 มีนาคม 2524 ณ ห้องประชุมเล็ก คึกคักประชุม และเพื่อให้การดำเนินการสัมมนาดังกล่าวดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ จึงอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 23 แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พ.ศ. 2517 และคำสั่งมหาวิทยาลัยที่ 360/2522 แต่งตั้งกรรมการดำเนินการ ดังนี้

ศจ.ดร.กานดา	ณ ถกลาง	ประธานกรรมการ
ศจ.ดร.สมพร	บัวทอง	ที่ปรึกษา
อจ.จรรุญ	โกมลบุญ	ที่ปรึกษา

กรรมการฝ่ายเลขานุการ

อจ.ดร.นงลักษณ์	วิรัชชัย	อจ.ดร.สมสุข	ธีระพิจิตร
อจ.ดร.เสาวนีย์	เสนาสุ	อจ.เฉลิมชัย	เมืองงาม

กรรมการฝ่ายปฏิคม

รศ.ดร.เฉลียว	บุรีภักดิ์	อจ.อรพรรณ	คณต์เจริญรัตน์
--------------	------------	-----------	----------------

กรรมการฝ่ายประสานงาน

อจ.ศิริยุภา	พูลสุวรรณ	อจ.ดร.ทินกร	นครศรี
อจ.พิษณุเศศ	เจษฎาฉัตร		

กรรมการฝ่ายเอกสาร

ผศ.ดร.พิสิทธิ์	สารวิจิตร	อจ.กริสนา	นงศกุล
----------------	-----------	-----------	--------

กรรมการฝ่ายประชาสัมพันธ์/อาคารสถานที่

อจ.ไพโรจน์	เบาใจ	อจ.ประทีป	เด้ารัตนอารีย์
------------	-------	-----------	----------------

กรรมการฝ่ายการเงิน

ยศ.จาวรัส เสรีพันธุ์

กรรมการฝ่ายอาหารและเครื่องดื่ม

ภาควิชาคหกรรมศาสตร์

๕๕ ๕๕๕๕๕๕
ทรงน ตั้งแบบฉบับเป็นต้นไป

ส่ง ณ วันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2524

กานดา ณ ถลาง

(ศาสตราจารย์ ดร.กานดา ณ ถลาง)

คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัย